

**Súhrnná výročná správa
Slovenskej republiky
za rok 2021**

Október 2022

Obsah

Úvod.....	2
Zhrnutie	6
1. Hospodárenie verejnej správy v metodike ESA 2010	7
1.1. Rozdiely medzi októbrovou a aprílovou notifikáciou údajov	7
1.2. Saldo verejnej správy	11
1.3. Dlh verejnej správy	27
1.4. Čistý dlh verejnej správy	29
1.5. Porovnanie salda a dlhu verejnej správy v rámci Európskej únie	31
2. Hospodárenie verejnej správy – požiadavky ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti.....	32
2.1. Bilancia rozpočtu verejnej správy	32
2.1.1. Príjmy verejnej správy	33
2.1.2. Výdavky verejnej správy	37
2.2. Štrukturálne saldo, cyklická zložka a jednorazové vplyvy.....	40
2.3. Vyhodnotenie plnenia cieľov stratégie riadenia štátneho dlhu.....	41
2.3.1. Vyhodnotenie plnenia cieľov stratégie riadenia štátneho dlhu	42
2.3.2. Riadenie štátneho dlhu v roku 2021	43
3. Čisté bohatstvo	44
3.1. Koncept čistého bohatstva.....	44
3.2. Odhad čistého bohatstva za rok 2021	44
3.2.1. Vlastné imanie súhrnného celku verejnej správy	45
3.2.2. Vlastné imanie podnikov štátnej správy	46
3.2.3. Vlastné imanie Národnej banky Slovenska	56
3.2.4. Implicitné záväzky.....	57
3.2.5. Podmienené záväzky	60
3.2.6. Iné aktíva ako súčasť čistého bohatstva.....	65
Zoznam skratiek	68
Slovník odborných pojmov	69

Prílohy:

Príloha č. 1 Prehľad hospodárenia podnikov štátnej správy

Príloha č. 2 Vlastné imanie podnikov štátnej správy

Príloha č. 3 Súhrnná účtovná závierka verejnej správy SR za rok 2021

Úvod

Súhrnná výročná správa Slovenskej republiky (ďalej aj „správa“) je dokument o hospodárení s verejnými financiami krajiny, ktorý zostavuje a verejnosti prináša Ministerstvo financií SR už 11. rok. Vôbec prvá správa tohto typu za verejný sektor Slovenska bola zostavená v roku 2012 za účtovné obdobie roku 2011. Cieľom bolo zmeniť dovtedy zaužívanú prax v štátnom reportingu, orientovanom zväčša na hodnotenie skutočnosti rozpočtu na hotovostnej báze. Ako každá výročná správa o hospodárení, aj Súhrnná výročná správa obsahuje (súhrnnú) účtovnú závierku, ktorá sa začala pravidelne zostavovať takisto od roku 2011, a ktorá je výsledkom reformy účtovníctva a výkazníctva štátu v predchádzajúcich rokoch.

Súhrnná výročná správa SR za rok 2021 je v poradí 11. výročnou správou, ktorá podáva informácie o stave a vývoji verejných financií na základe troch prelínajúcich sa zákonných noriem:

- zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pokiaľ ide o vymedzenie jej obsahu a termínov spracovania a predloženia na schválenie vláde a na informáciu Národnej rade SR (§ 29a),
- zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, ktorý pre účtovné jednotky verejnej správy, ktorými sú kapitoly štátneho rozpočtu, obce a vyššie územné celky, ustanovuje povinnosť zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku, pre Ministerstvo financií SR povinnosť zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku ústrednej správy a súhrnnú účtovnú závierku verejnej správy (§ 22a),
- ústavný zákon č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti, ktorý okrem údajov podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy ustanovuje aj ďalšie údaje, ktoré má súhrnná výročná správa obsahovať (čl. 9 ods. 5).

V správe sa prezentujú okrem salda a dlhu verejnej správy kvantifikovanom v metodike ESA aj ďalšie dôležité veličiny ako sú jednorazové vplyvy, štrukturálne saldo, čisté bohatstvo, čistý dlh, podmienené pasíva a podmienené aktíva, súhrnná účtovná závierka, hospodárenie podnikov štátnej správy.

Za uplynulé roky vzrástol objem poskytovaných údajov a rozšírila sa paleta dokumentov pojednávajúca o verejných financiách, pribudlo napríklad hodnotenie pravidla vyrovnaného rozpočtu na základe tzv. fiškálneho kompaktu¹, návrh rozpočtového plánu, ale aj „rozpočet pre ľudí“ a správa o očakávanej skutočnosti za príslušný rozpočtový rok. Zvyšujúce sa požiadavky na včasnosť, presnosť, spoľahlivosť a otvorenosť dát nesie so sebou aj dôraz na zrozumiteľnosť a vypovedaciu hodnotu dokumentov zaoberajúcich sa verejnými financiami. K tomuto trendu prispieva aj samotná Súhrnná výročná správa, pričom viaceré údaje uvedené v správe sú predmetom aj iných dokumentov z dielne Ministerstva financií.

Osobitnú časť tejto správy vždy tvorí súhrnná účtovná závierka. Ide o typ závierky, ktorá sa nezverejňuje v žiadnom inom dokumente a je založená na agregácii účtovných závierok a následnej konsolidácii vzájomných vzťahov medzi subjektmi verejnej správy. Aj keď konsolidácia nie je úplná (nie je možné vždy eliminovať všetky vzájomné vzťahy vzhľadom na ich početnosť), v prípade majetku a rozhodujúcich položiek záväzkov, nákladov a výnosov ide o ich účtovnú hodnotu za viac ako 8 000 organizácií súhrnného celku. V rámci neho sa vykazujú aj subjekty verejnej správy, aj finančné a nefinančné korporácie vlastnené štátom či územnou samosprávou. Výstupom zo súhrnnej účtovnej závierky pre účely odhadu čistého bohatstva je vlastné imanie súhrnného celku a podmienené pasíva a podmienené aktíva. Súhrnná účtovná závierka obsahuje viaceré položky prezentujúce rozhodujúce objemy majetku a záväzkov a ich „nositeľov“ v podobe konkrétnych organizácií (alebo ich skupín) štátu.

Súhrnná výročná správa sa každoročne zostavuje v období druhého kola notifikácie výsledkov hospodárenia verejnej správy (október) za predchádzajúci rok. V danom čase dochádza zo strany národných štatistických autorít k spresňovaniu údajov na základe auditovaných účtovných závierok veľkej časti subjektov verejnej správy (vyčísluje sa vplyv zmeny stavu pohľadávok a záväzkov) ako aj na základe

¹ <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/strategicke-materialy/fiskalny-kompakt/fiskalny-kompakt.html>

pravidelných či benčmarkových revízií podľa metodiky ESA, prípadne sú zapracované zistenia z dialógovej misie Eurostatu prebiehajúcej zväčša po jarnej notifikácii každý druhý rok.

Aj z tohto dôvodu sa Súhrnná výročná správa vo svojom porovnávaní orientuje primárne na medziročný vývoj dosiahnutej skutočnosti, pričom odpočet hospodárenia oproti plánovanému rozpočtu je ponechaný na Štátny záverečný účet SR (zostavovaný v prvej polovici roka).

Rok 2021 sa niesol v znamení pokračujúcej pandémie koronavírusu SARS-CoV-2 spôsobujúceho ochorenie COVID-19. Na v poradí druhú vlnu pandémie sa Slovensko pripravovalo pred koncom roka 2020, opatrenia na zamedzenie šírenia vírusu boli prijaté koncom roka a platné od januára 2021. Počas roka 2021 sa vývoj šírenia vírusu menil, a bola zaznamenaná aj tretia vlna, ktorá však už svojím priebehom a dôsledkami nebola tak silná ako tie predchádzajúce. Stúpala úroveň zaočkovanosti obyvateľstva na Slovensku aj v iných krajinách, pričom samotný vírus mutoval do slabšej formy. V súčasnosti – jeseň 2022, je vírus znova na vzostupe, avšak nepredpokladá sa, že sa zopakuje scenár z uplynulých dvoch rokov.

Pandémii sa vláda SR ako aj samotné Ministerstvo financií SR rozhodlo čeliť viacerými opatreniami v hospodárstve a verejných financiách. Zákon č. 425/2020 Z. z. o štátnom rozpočte bol v júni 2021 novelizovaný obdobne ako v roku 2020 tak, aby mohli byť alokované ďalšie prostriedky na podporu zamestnanosti v ekonomike, dostupnosti likvidity pre podnikateľov a zabezpečenie výkonu dôležitých zložiek štátnej správy (zdravotníctvo, obrana, verejný poriadok, školstvo) po technickej a personálnej stránke.

Rozpočtové prostriedky vo zvýšenej miere smerovali najmä na technické vybavenie organizácií, zabezpečenie zvýšených hygienických štandardov, nákup zásob materiálu súvisiaceho s opatreniami proti COVID-19, ale aj na odmeny pracovníkom v zdravotníctve, školstve a podobne. Celkové výdavky verejnej správy súvisiace s opatreniami proti COVID-19 boli vyčíslené na úrovni 3 781,5 mil. eur, pričom medziročne išlo o nárast viac ako o 2 mld. eur. Niektoré opatrenia boli refundované zo zdrojov EŠIF (celkovo za 388,4 mil. eur) a niektoré opatrenia neovplyvnili bilanciú rozpočtu verejnej správy roku 2021, nakoľko išlo o finančné operácie (napr. poskytnuté pôžičky) alebo o posun transakcií v čase (odklad platenia daní).

Z pohľadu opatrení, boli vynaložené prostriedky rozpočtu najmä na podporu a udržanie zamestnanosti (úhrnom 1 506 mil. eur), výdavky v oblasti zdravotníctva (833,5 mil. eur) a sociálnu pomoc (490,7 mil. eur). Prehľad výdavkov súvisiacich s COVID-19 je súčasťou Štátneho záverečného účtu SR za rok 2021, ktorý je zverejnený na webovom sídle Ministerstva financií SR.

Komplexnou odpoveďou na dôsledky krízy spojenej s pandemiou COVID-19 je **implementácia Plánu obnovy a odolnosti pre Slovenskú republiku** (ďalej „POO“), ktorý je zameraný na podporu udržateľného ekonomického rastu, podporuje úspešné zvládnutie zelenej a digitálnej transformácie a významne prispeje k opätovnému naštartovaniu udržateľného rastu hospodárstva. Rozsah uplatňovania mechanizmu Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky sa podľa článku 3 nariadenia (EÚ) 2021/241 vzťahuje na oblasti politiky európskeho významu rozdelené do šiestich pilierov: zelená transformácia; digitálna transformácia; inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast vrátane hospodárskej súdržnosti, pracovných miest, produktivity, konkurencieschopnosti, výskumu, vývoja a inovácií a dobre fungujúceho vnútorného trhu so silnými MSP; sociálna a územná súdržnosť; zdravie a hospodárska, sociálna a inštitucionálna odolnosť, s cieľom okrem iného zvyšovať pripravenosť na krízy a schopnosť reakcie na krízy; politiky pre budúcu generáciu, deti a mládež, ako sú vzdelávanie a zručnosti. Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky tvorí celkovo 18 komponentov².

V roku 2021 Slovenská republika prijala predfinancovanie z Európskej komisie v objeme 822 000 tis. eur na samostatný účet Národnej implementačnej a koordinačnej autority (NIKA), ktorá nie je súčasťou štátneho rozpočtu. Zo samostatného účtu NIKA bolo v roku 2021 do príjmov štátneho rozpočtu prevedených 4 200 tis. eur a výdavky POO (z kapitoly VPS) boli realizované ako bežné výdavky v objeme 6 000 tis. eur. Podobne ako v prípade EÚ fondov vplyv hospodárenia POO má mať neutrálny vplyv na hospodárenie verejnej správy, preto sa rozdiel medzi príjmami a výdavkami napojenými na štátny rozpočet eliminuje zaznamenaním vyrovnávacej položky voči EÚ.

² Komponent predstavuje konkrétnu oblasť obnovy, rozpracovanú a štruktúrovanú do reformných krokov alebo investičných zámerov, s presnou finančnou alokáciou ako aj s časovým harmonogramom. POO za Slovenskú republiku pozostáva z 18 komponentov

24. februára 2022 začala invázia ruských ozbrojených síl na územie Ukrajiny. Následný vývoj ozbrojeného konfliktu zdvihol vlnu utečencov z Ukrajiny smerom do krajín EÚ, najmä do Poľska, Slovenska ako prvých prihraničných oblastí a postupne sa zvýšil tranzit utečencov ďalej na západ do EÚ.

Slovenská republika vynaložila maximálne úsilie na zvládnutie vlny utečencov, či už priamo na hranici s Ukrajinou alebo neskôr s umiestňovaním utečencov v ubytovacích zariadeniach verejnej správy, transportom do iných krajín za rodinami utečencov resp. s navrátením utečencov po opadnutí migračnej vlny a zlepšení situácie v samotnej Ukrajine. Vplyv vojenského konfliktu na spoločnosť a hospodárstvo Slovenska bude citelný do konca roka 2022 a v ďalšom období sa bude ekonomika vyvíjať aj v závislosti od ukončenia resp. pokračovania vojny.

Vojenský konflikt, oživenie hospodárstva po dvoch rokoch pandémie COVID-19, nedostatok dôležitých surovín nie len na trhoch EÚ, dvíha cenovú hladinu k úrovni, ktorú Slovensko resp. EÚ nezažili dlhé roky. Aktuálne sa na úrovni vlád jednotlivých krajín, ale aj celej EÚ prijímajú opatrenia na zvládnutie energetickej krízy, ktorá sa očakáva, že bude začiatkom roka 2023 výrazne vplývať na hospodárstvo a obyvateľstvo krajiny. Konkrétne opatrenia súvisia aj s návrhom rozpočtu verejnej správy SR na roky 2023-2025 a s novelou zákona o štátnom rozpočte SR na rok 2022, ktoré sú aktuálne v legislatívnom procese.

Štruktúra dokumentu:

- *Zhrnutie* prezentuje najdôležitejšie údaje o hospodárení verejných financií Slovenskej republiky za rok 2021. Detailnejšie informácie možno nájsť v jednotlivých kapitolách správy.
- *Prvá kapitola* prezentuje verejné financie z pohľadu sektorového členenia verejnej správy podľa metodiky ESA 2010. Dôraz sa kladie na príspevok jednotlivých (skupín) subjektov verejnej správy k výsledku rozpočtového hospodárenia verejnej správy a k jeho medziročnej zmene. Hlavnými údajmi tejto časti sú saldo a dlh verejnej správy podľa maastrichtských kritérií.
- *Druhá kapitola* nadväzuje na prvú v hodnotení verejných financií z pohľadu sektora verejnej správy. Pokiaľ sa však prvá kapitola zameriava striktne na údaje v metodike ESA 2010 a na medziročné porovnanie dosiahnutej skutočnosti, druhá kapitola hodnotí vývoj verejnej správy najmä z pohľadu údajov, ktoré má obsahovať súhrnná správa na základe ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Tieto údaje prehlbujú analytický pohľad na hospodárenie verejnej správy.
- *Tretia kapitola* rozširuje pohľad na verejné financie z verejnej správy na verejný sektor a jeho hlavný ukazovateľ čisté bohatstvo. V tejto časti je popísaná štruktúra a medziročné zmeny čistého bohatstva, v súlade s ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti je dôraz kladený na popis hospodárenia podnikov štátnej správy.
- *Príloha č. 1* má tabuľkovú podobu a viaže sa k tretej kapitole. Obsahuje zoznam podnikov štátnej správy s údajmi o ich výsledku hospodárenia, výške vlastného imania za posledné tri roky a o výške vlastníckeho podielu štátu v podnikoch.
- *Príloha č. 2* má tabuľkovú podobu, obsahuje údaje o vlastnom imaní všetkých podnikov štátnej správy s vyčíslením najdôležitejších zmien vo vlastnom imaní.
- *Príloha č. 3* predstavuje súhrnnú účtovnú závierku verejnej správy Slovenskej republiky za príslušný rok, ktorá je povinnou súčasťou tejto správy v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách. Zostavenie súhrnnej účtovnej závierky je závislé od dostupnosti údajov o vzájomných vzťahoch medzi jednotkami súhrnného celku. Ministerstvo financií SR sa viac ako na samotný objem konsolidácie sústreďí na medziročnú konzistenciu vykonaných eliminácií vzťahov medzi jednotkami súhrnného celku.

K správe je priložená aj *elektronická príloha*, ktorá sa viaže k prvej kapitole a je zverejnená len na internetovej stránke MF SR spolu s hlavným dokumentom. Elektronická príloha obsahuje štruktúru schodku verejnej správy a jeho financovanie v roku 2021 podľa jednotlivých skupín subjektov v metodike ESA 2010 (prechod od hotovostného schodku ku schodku v metodike ESA 2010).

Pri výpočte podielových ukazovateľov³ verejných financií boli použité údaje o HDP v bežných cenách, ktoré boli notifikované v rámci októbrovej notifikácie 2021: 98 522 981 tis. eur, 2020: 93 413 756 tis. eur, 2019: 94 437 483 tis. eur, 2018: 89 874 693 tis. eur. Oproti minuloročnej správe sa revidovali hodnoty HDP v časovom rade za roky 2018 - 2020, čo mohlo mať dopad na zmenu veľkosti podielových ukazovateľov na HDP v týchto rokoch.

³ Podrobná štatistika je zverejňovaná a aktualizovaná na stránke ŠÚ SR <http://datacube.statistics.sk/>

Zhrnutie

- **Schodok verejnej správy** Slovenskej republiky vykázaný v jednotnej metodike (ESA 2010) pre členské krajiny EÚ dosiahol v roku 2021 úroveň **5,5 % HDP (-5 381 403 tis. eur)**. Oproti predbežným výsledkom z jarnej notifikácie prezentovaným v Štátnom záverečnom účte, sa schodok znížil o 0,7 p. b. resp. o 591 741 tis. eur. Medziročná zmena salda tak dosiahla (po štandardnej revízii aj roku 2020) 0,1 p. b., čo predstavuje nárast schodku o 375 202 tis. eur.
Celkové príjmy verejnej správy za rok 2021 dosiahli 40 274 967 tis. eur (40,9 % HDP) a celkové výdavky verejnej správy dosiahli 45 656 370 tis. eur (46,3% HDP) pri vyčíslenom HDP 98 522 981 tis. eur.
- **Hrubý dlh verejnej správy** podľa metodiky ESA 2010 k 31.12.2021 dosiahol **61 267 350 tis. eur (62,2 % HDP)**. Oproti jarnej notifikácii došlo k jeho nárastu o 0,3 p. b., čo predstavuje 7 943 tis. eur. Medziročne sa dlh zvýšil o 3,3 p. b., v nominálnom vyjadrení ide o 6 244 459 tis. eur.
- V rámci Európskej únie (27 krajín) v roku 2021 dosiahlo 10 krajín vyšší schodok a 13 krajín dosiahlo vyšší dlh verejnej správy ako Slovenská republika. **Priemerný schodok EÚ27 bol 4,6 % HDP a priemerný dlh verejnej správy EÚ27 bol 87,9 % HDP v roku 2021.** V priemere sa schodok EÚ27 medziročne zlepšil o 2,1 p. b. (deficit SR vzrástol o 0,1 p. b.) a hrubý dlh EÚ27 sa medziročne znížil o 1,9 p. b. (dlh SR vzrástol o 3,3 p. b.).
- **Štrukturálne saldo dosiahlo v roku 2021 hodnotu -1,5 % HDP** a medziročne kleslo o 1,0 p. b. v pomere k HDP. Medziročná zmena štrukturálneho salda oproti úrovni z roku 2020 zodpovedá výraznej štrukturálnej konsolidácii. V roku 2021 boli identifikované jednorazové vplyvy za 1,6 p. b. voči HDP vyššie ako v roku 2020. Jednorazové vplyvy súviseli najmä s pandemiou COVID-19 približne za 3 mld. eur (2 997 mil. eur). Štrukturálna konsolidácia je na výdavkovej strane spôsobená hlavne medziročným poklesom výdavkov na investície. Ďalším faktorom je aj mierny medziročný pokles úrokových nákladov. Na príjmovej strane konsolidácii výraznejšie pomohol rast niektorých daní, najmä DPPO, ktorá rástla výrazne nad rastom potenciálneho produktu (približne 30 %).
- **Čisté bohatstvo verejného sektora dosiahlo k 31.12.2021 zápornú hodnotu 456,13 % HDP.** Oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšil negatívny podiel na HDP o takmer 50 p. b. Zníženie čistého bohatstva bolo spôsobené najmä medziročnou zmenou v implicitných záväzkoch (zmena -38,8 p. b.), ktoré zároveň tvoria najväčšiu časť záporného čistého bohatstva. K medziročnému zhoršeniu implicitných záväzkov v roku 2021 prispeli takmer úplne zmeny ovplyvňujúce záväzky zo starnutia populácie, ktoré narástli o 38,9 % HDP.
- **Hodnota aktív ako aj pasív súhrnného celku verejnej správy k 31.12.2021 bola 79 067 837 tis. eur** (81,3 % HDP) a medziročne sa zvýšili o 4 150 484 tis. eur (9,2 % HDP). Z položiek aktív rástla najmä hodnota stavieb o 1 761 855 tis. eur (zaradenie dopravných projektov do užívania, diaľnice, cesty, železničné objekty a podobne), poskytnuté preddavky na majetok o 399 052 tis. eur (napríklad v rámci kontraktu na dodávku bojových lietadiel pre armádu SR), pohľadávky o 1 055 347 tis. eur a účty Štátnej pokladnice o 1 542 244 tis. eur. Z pasív vzrástli najmä záväzky, ako napríklad vydané štátne dlhopisy o 5 341 572 tis. eur, rezervy na zamestnanecké požitky o 7 323 712 tis. eur a časové rozlíšenie o 1 447 384 tis. eur. Vlastné imanie vykázané v súhrnnej účtovnej závierke medziročne pokleslo o 12 600 519 tis. eur.
- **Účtovný výsledok hospodárenia dosiahol -6 242 761 tis. eur**, čo je lepší výsledok ako minulý rok o 943 852 tis. eur. Celkové náklady z výkazu ziskov a strát súhrnného celku dosiahli 72 499 763 tis. eur a celkové výnosy dosiahli 66 257 002 tis. eur. Medziročne boli vyššie náklady na transfery, spotrebované tovary a služby a osobné náklady. Vo výnosoch zaznamenali oproti minulému roku rast daňové výnosy, predaný tovar a tržby za poskytnuté služby.

1. Hospodárenie verejnej správy v metodike ESA 2010

Kapitola prezentuje výsledky hospodárenia s verejnými financiami podľa metodiky ESA 2010⁴, ktorú povinne uplatňujú všetky členské štáty EÚ. Kapitola obsahuje údaje, ktoré boli predmetom hodnotenia zo strany Európskeho štatistického úradu (Eurostatu) v rámci októbrovej notifikácie. Okrem výsledného salda príjmov a výdavkov a hodnoty hrubého dlhu verejnej správy sa analyzuje príspevok jednotlivých zložiek verejnej správy k saldu a pri analýze dlhu príspevok faktorov, ktoré vysvetľujú jeho medziročnú zmenu. Kapitola tiež obsahuje vysvetlenie rozdielov medzi jarnou a jesennou notifikáciou a porovnanie notifikovaných údajov o salde a dlhu verejnej správy za všetky členské krajiny Európskej únie.

Z dôvodu prehľadnosti opisu výsledkov hospodárenia verejnej správy za rok 2021 ako aj z dôvodu vykonanej rutínnej revízie predchádzajúcich rokov, sú v nasledovnom texte porovnávané už len revidované hodnoty (saldo, dlh) za roky 2020 až 2018. Dôraz sa kladie na porovnávanie dosiahnutej skutočnosti za rok 2021 oproti roku 2020, pričom príjmy a výdavky pri skupine subjektov alebo konkrétnom subjekte verejnej správy sú z dôvodu väčšieho detailu opisované na nekonsolidovanej báze.

1.1. Rozdiely medzi októbrovou a aprílovou notifikáciou údajov

Nariadenie Rady (ES) o uplatňovaní Protokolu o postupe pri nadmernom schodku stanovuje podrobné pravidlá pre organizovanie rýchleho a pravidelného vykazovania plánovaných a skutočných výsledkov hospodárenia s financiami verejnej správy. Podľa tohto nariadenia sa Európskej komisii (Eurostatu) predkladajú výsledky hospodárenia verejnej správy za uplynulé obdobie dvakrát ročne, prvýkrát do 1. apríla bežného roka (tzv. aprílová notifikácia) a aktualizované údaje druhýkrát do 1. októbra bežného roka (tzv. októbrová notifikácia).

Schodok hospodárenia, ktorý bol vykázaný k 1. aprílu 2022 (6,2 % HDP) sa znížil v rámci jesennej notifikácie o 0,7 p. b., po zaokrúhlení na hodnotu 5,5 % revidovaného HDP. Najvýznamnejšie položky revízie schodku ukazuje nasledovná tabuľka.

Tabuľka 1 - Úpravy schodku VS za rok 2021 pri jesennej notifikácii v metodike ESA 2010

Upravené položky	tis. eur	% HDP	Zdôvodnenie úprav
Schodok VS - apríl 2022¹⁾	-5 973 144	-6,15	
Akruálne príjmy z daní	628 564	0,638	aktualizácia na základe daňových priznaní
Zaznamenanie platby DPH z PPP D4/R7	-142 189	-0,144	eliminovanie časového rozlíšenia hotovostnej platby DPH koncesionárovi na základe požiadavky Eurostatu
Jednotková ročná platba za PPP-R1 a D4/R7	6 631	0,007	eliminovanie jednotkovej ročnej platby na základe vratky DPH pri PPP D4/R7
Príjmy z emisných kvót Environfondu	103 000	0,105	zmena metodiky aktualizácie daňových príjmov
Akruálne príjmy z odvodov v Sociálnej poisťovni	14 174	0,014	aktualizácia na základe zúčtovania sociálneho poistenia
Odpustenie pohľadávok voči zahraničiu	-11 165	-0,011	odpis pohľadávky z úrokov voči Alžírsku
Ostatné pohľadávky a záväzky	-4 424	-0,004	revízia aprílových údajov na základe riadnych účtovných závierok subjektov VS
Akruálne príjmy z príspevkov prevádzkovateľa hazardnej hry	-2 850	-0,003	aktualizácia na základe podkladov od Úradu pre reguláciu hazardných hier
Zmena celkom	591 741	0,601	
Schodok VS - október 2022	-5 381 403	-5,46	

1) Percento schodku z aprílovej notifikácie je vyčíslené v pomere k HDP notifikovanom v apríli 2021. Ostatné percentá sa vyčísľujú v pomere k HDP notifikovanom v októbri 2021.

Zdroj: MF SR

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 549/2013 z 21. mája 2013 o európskom systéme národných a regionálnych účtov v Európskej únii (Ú. v. v platnom znení EÚ L 174, 26. 06. 2013).

Úprava⁵ hodnoty schodku verejnej správy vyčísleného v apríli v Štátnom záverečnom účte bola pri jesennej notifikácii ovplyvnená aktualizáciami a metodickými zmenami. Aktualizácie sú každoročne sa opakujúce spresnenia zdrojových dát (napríklad príjem z daní a odvodov) alebo jednorazovo sa vyskytujúce úpravy v danom roku na základe zistenia nových skutočností. Metodickými zmenami rozumieme úpravy napríklad na základe rozhodnutia Eurostatu o posúdení zaznamenania predmetnej transakcie alebo na základe záverov dialógovej misie Eurostatu.

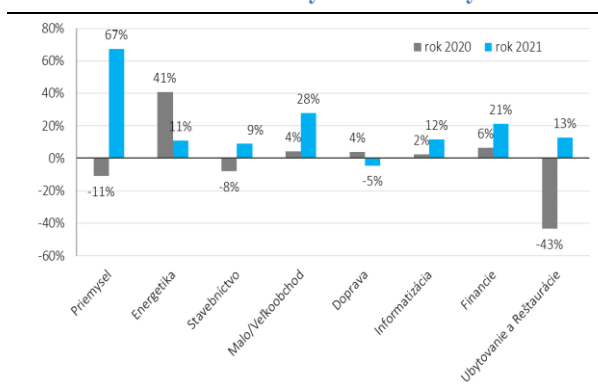
Vplyv metodických zmien bol negatívny a predstavoval spolu 32 558 tis. eur resp. 0,03 % HDP. Vplyv aktualizácie údajov sa podieľal na úpravách pozitívne sumou 624 299 tis. eur, čo predstavuje 0,63 % HDP.

Aktualizácie schodku verejnej správy pri jesennej notifikácii

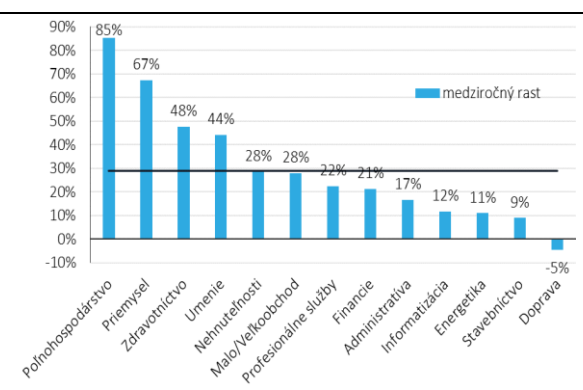
- **aktualizácia údajov o výške akruálnych daní** na základe daňových priznaní za rok 2021. Celkový vplyv aktualizácie príjmov z daní bol pozitívny v hodnote 628 564 tis. eur, z toho najväčší vplyv mala DPPO (649 652 tis. eur), DPFO (20 702 tis. eur) a osobitný odvod z podnikania v regulovaných odvetviach (3 223 tis. eur). Negatívne sa zmenila DPH o 43 634 tis. eur, odvod časti poistného z odvetví neživotného poistenia o 812 tis. eur a daň z motorových vozidiel o 565 tis. eur.

Výraznejšia revízia daňovo-odvodových príjmov medzi aprílovou a októbrovou notifikáciou ide na vrub najmä korporátnej dani. V marci 2022 neboli dostupné kompletne údaje z daňových priznaní za rok 2021 a predpokladalo sa, že bude len mierne oživenie po pandémie. Aktuálne čísla na základe takmer finálnych daňových priznaní za rok 2021 naznačujú, že vývoj korporátnej dane prekonal očakávania, čo sa týka rastu dane. Sektory, kde došlo v roku 2020 k prepadu daňovej povinnosti, ako *Priemysel*, *Ubytovanie* a *Stavebníctvo*, vykázali za rok 2021 rasty a dosiahli tak úrovne pred pandémie (Graf 1). Daňová povinnosť rástla naprieč všetkými sektormi a medziročný rast DPPO tak dosiahol takmer 30 %, čo je výrazne viac ako sa uvažovalo na jar 2022, kde boli očakávania o raste na úrovni okolo 6 % (Graf 2).

Graf 1 - Porovnanie medziročných rastov DPPO v rokoch 2020 a 2021 za vybrané sektory

Graf 2 - Medziročný rast dane v roku 2021

zdroj: IFP, Priznania DP

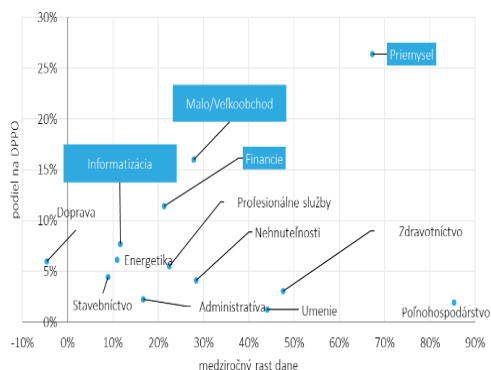
Rekordný rast korporátnej dane bol dôsledkom hlavne rastu ziskovosti v daňovo najviac výživných sektoroch. Spomedzi sektorov dosiahol jeden z najväčších rastov sektor *Priemysel*, kde došlo k navýšeniu daňovej povinnosti o 67 %. Tento sektor zároveň tvorí najväčší podiel na celkovej korporátnej dani - tvorí viac ako 1/4 z celkových príjmov. Darilo sa aj iným sektorom s vysokým podielom na dani, ako sú *Maloobchod*, *Financie* a *Informatizácia*, ktorých podiel na dani sa pohybuje na úrovni 10 % (Graf 3).

⁵ **Aktualizácie** spresňujú už vyčíslené hodnoty príjmov, výdavkov alebo pohľadávok a záväzkov na základe údajov, ktoré v čase jarnej notifikácie objektívne nemohli byť k dispozícii. Ide napríklad o daňové priznania, výsledok zúčtovania sociálnych a zdravotných odvodov. V roku 2020 situáciu s „akruálnym“ zaznamenaním daní a odvodov komplikoval aj odklad ich platenia z dôvodu pandémie COVID-19.

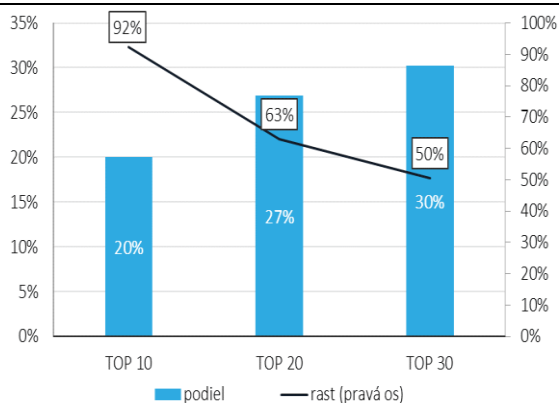
Imputácie predstavujú takisto aktualizáciu údajov o hodnoty, ktoré ešte neboli predmetom štatistického vykazovania. Napríklad nový záväzok, nová pohľadávka, o ktorých sa podľa národnej metodiky neúčtuje ale podľa metodiky ESA 2010 je nutné ich zohľadniť do obdobia, s ktorým časovo a vecne súvisia.

Firemná daň je ťahaná predovšetkým veľkými subjektami. 10 najväčších subjektov z celkového počtu 284 tis. platí 20 % celkovej daňovej povinnosti a ich daňová povinnosť sa takmer zdvojnásobila v roku 2021. Podobne silný rast dosiahlo aj 30 najväčších firiem, ktoré platia 1/3 z celkovej daňovej povinnosti (Graf 4).

Graf 3 - Porovnanie medziročného rastu dane a podielu na celkovej dani v roku 2021

Graf 4 - Podiel na dani a rast dane za najväčších 10, 20 a 30 firiem (v roku 2021)

Zdroj: Priznania DP, IFP

- **Aktualizácia príjmov z odvodov** o 14 174 tis. eur patriacich do roku 2021 v Sociálnej poisťovni na základe zúčtovania sociálneho poistenia za predchádzajúci rok.
- **Odpis pohľadávky z úrokov voči Alžírsku** o 11 165 tis. eur sa zaznamenal z dôvodu odpísania nevymožiteľného úveru voči Alžírsku. Zrevidovali sa pripisované úroky a kurzové zmeny od obdobia poslednej splátky istiny (2011). Istina s úrokom kumulovaným do roku 2011, kedy sa prestalo so splácaním sa odpísala jednorazovo s vplyvom na rok 2021.
- **Aktualizácia pohľadávok a záväzkov subjektov verejnej správy** o 4 424 tis. eur, na základe predložených účtovných závierok po termíne jarnej notifikácie schodku a dlhu.
- **Aktualizácia aktuálnych príjmov z príspevkov prevádzkovateľa hazardnej hry** o 2 850 tis. eur na základe aktualizovaných informácií z Úradu pre reguláciu hazardných hier (boli doplnené údaje za dva subjekty, ktoré v marcovej notifikácii neboli vo výpočte zohľadnené).

Metodické zmeny výpočtu schodku verejnej správy pri jesennej notifikácii

- **Imputovaný daňový príjem Envirofondu z emisných kvót** o 103 000 tis. eur z dôvodu zmeny metodiky zo strany Eurostatu. Pre revíziu zaznamenania príjmu z emisných kvót v národných účtoch bola použitá Eurostatom odporúčaná metóda časového posunu príjmov z emisných kvót o jeden rok.
- **Zmena metodiky zaznamenávania platby DPH koncesionárovi** pri projekte D4/R7 s negatívnym vplyvom na schodok vo výške 135 558 tis. eur (z toho: 142 189 tis. eur eliminovanie časového rozlíšenia hotovostnej platby DPH koncesionárovi a 6 6631 tis. eur eliminovanie jednotkovej ročnej platby na základe vratky DPH pri PPP D4/R7). Touto úpravou sa odstránilo nesymetrické zaznamenanie príjmov a výdavkov štátu zo zaplatenej DPH koncesionárovi v roku 2020 a v roku 2021. Koncesionár prijatú platbu od štátu následne odvedol do štátneho rozpočtu, kde pozitívne ovplyvnila daňové príjmy roku 2021. Podľa pôvodnej metodiky schválenej Eurostatom jednorazová platba štátu za odvedenú DPH koncesionárom bola rozpočítaná na celú dobu životnosti PPP kontraktu a alikvotná časť DPH ovplyvňovala jednotkové ročné platby koncesionárovi. Eurostat túto metodickú úpravu prehodnotil a požiadal zaznamenať platbu koncesionárovi ako výdavkový kapitálový transfer s negatívnym vplyvom na schodok roku 2020 a 2021a zároveň vylúčiť pomernú časť DPH z jednotkových platieb vlády. V budúcnosti tak platby DPH koncesionárovi za mimobilančný projekt PPP budú mať nulový vplyv na saldo verejných financií.

Dlh verejnej správy, ktorý bol vykázaný k 1. aprílu 2021 (63,1 % HDP) po jesennej notifikácii klesol o 0,9 p. b. Jednotlivé revízie, popísané v nasledovnej tabuľke, spôsobili zvýšenie konsolidovaného dlhu verejnej správy za rok 2021 v absolútnom vyjadrení o 7 943 tis. eur (menej ako 0,1 % HDP). Zásadný vplyv na zníženie podielu maastrichtského dlhu na HDP mala revízia HDP, ktorá spôsobila zlepšenie podielu dlhu na HDP o 0,9 %.

Tabuľka 2 - Úpravy maastrichtského dlhu VS za rok 2021 pri jesennej notifikácii v metodike ESA 2010

Upravené položky	tis. eur	% HDP	Zdôvodnenie úprav
Dlh VS - apríl 2022	61 259 407	63,1	
Ostatné malé jednotky ústredné	9 246	0,009	zaradenie Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p. do sektora verejnej správy
Ostatné malé jednotky miestne	-1 373	-0,001	aktualizácia na základe súvah
Zdravotnícke zariadenia ústredné	70	0,000	aktualizácia na základe súvah
Zmena celkom	7 943	0,008	
Dlh VS - október 2022	61 267 350	62,2	

1) Percento schodku z aprílovej notifikácie je vyčíslené v pomere k HDP notifikovanom v apríli 2021.

Zdroj: MF SR

Ostatné percentá sa vyčísľujú v pomere k HDP notifikovanom v októbri 2021.

Najvýznamnejšia revízia v maastrichtskom dlhu sa udiala z dôvodu zaradenia Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p. do sektora verejnej správy, čo spôsobilo nárast dlhu verejnej správy o 9 246 tis. eur. Dlh Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p. je v plnej výške tvorený bankovými úvermi.

Z dôvodu podania definitívnych výkazov prišlo k poklesu úrovne maastrichtského dlhu oproti jarnej notifikácii súhrnne o 1 300 tis. eur.

Tabuľka 3 - Vývoj schodku a dlhu sektora verejnej správy v období 10 rokov

Ukazovateľ		Rok / Skutočnosť									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ESA schodok	mil. EUR	-3 205	-2 144	-2 370	-2 135	-2 092	-829	-909	-1 151	-5 006	-5 381
	%HDP	-4,4	-2,9	-3,1	-2,7	-2,6	-1,0	-1,0	-1,2	-5,4	-5,5
Maastrichtský dlh	mil. EUR	38 098	40 742	40 844	41 413	42 481	43 572	44 405	45 306	55 023	61 267
	%HDP	51,7	54,7	53,5	51,7	52,3	51,5	49,4	48,0	58,9	62,2
HDP v b.c.	mil. EUR	73 649	74 493	76 355	80 126	81 265	84 670	89 875	94 437	93 414	98 523
HDP v s.c.¹⁾	%	-1,4	-0,7	2,1	2,5	-3,3	1,0	1,1	-1,5	-5,9	6,4

¹⁾ Údaje sú v stálych cenách vypočítaných reťazením objemov s použitím referenčného roka 2015.

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

1.2. Saldo verejnej správy

Verejná správa SR na základe výsledkov jesennej notifikácie hospodárila v roku 2021 so schodkom 5 381 403 tis. eur (5,5 % HDP). Schodok v pomere k HDP za rok 2021 vzrástol oproti roku 2020 o 0,1 p. b.

Tabuľka 4 - Saldo verejnej správy podľa subsektorov (ESA 2010)

	ESA kód	% HDP 2018 S	% HDP 2019 S	% HDP 2020 S	% HDP 2021 S	tis. eur 2021 S
1. Verejná správa	S.13	-1,0	-1,2	-5,4	-5,5	-5 381 403
2. Ústredná štátna správa	S.1311	-1,2	-1,5	-5,9	-5,7	-5 645 878
3. Miestna samospráva	S.1313	0,1	0,2	0,2	0,0	-21 628
4. Fondy sociálneho zabezpečenia	S.1314	0,0	0,2	0,4	0,3	286 103

Hodnoty v tabuľke sú zaokrúhlené na jedno desiatinné miesto.

Zdroj: Eurostat, ŠÚSR

Miestna samospráva je totožná v národnej legislatíve s pojmom územná samospráva.

Z pohľadu sektorového členenia sa na schodku najviac podieľala ústredná správa a v rámci nej štátny rozpočet so schodkom 6 365 802 tis. eur, čo predstavuje oproti roku 2020 zhoršenie o 504 336 tis. eur. Deficitné hospodárenie štátneho rozpočtu bolo spôsobené hlavne kompenzačnými opatreniami vlády na zníženie dopadov pandémie COVID-19.

Vláda SR v roku 2021 pokračovala v prijímaní ďalších opatrení proti pandémie, legislatívneho aj nelegislatívneho charakteru. So schodkom hospodárili aj ďalšie subjekty verejnej správy napríklad zdravotnícke zariadenia ústrednej správy vo výške 45 957 tis. eur, fondy verejného zdravotného poistenia vo výške 42 511 tis. eur, vyššie územné celky vo výške 26 748 tis. eur a Železnice Slovenskej republiky vo výške 18 146 tis. eur. Najvyššie prebytky v roku 2021 dosiahli Sociálna poisťovňa vo výške 328 614 tis. eur, štátne fondy vo výške 252 755 tis. eur a Železničná spoločnosť Slovensko, a. s. vo výške 187 769 tis. eur.

Hospodárenie štátneho rozpočtu v medziročnom porovnaní

Štátny rozpočet reprezentujú rozpočtové organizácie ústrednej správy, ich príjmy a výdavky realizované prostredníctvom rozpočtových účtov, ako aj hospodárenie s ich samostatnými účtami, ďalej štátne finančné aktíva v správe Ministerstva financií SR a saldo účtu štátneho dlhu. Niektoré príjmy a výdavky štátneho rozpočtu podliehajú konsolidácii v rámci celej verejnej správy, preto sa tieto pozitívne a negatívne vplyvy na schodok štátneho rozpočtu eliminujú s prislúchajúcimi vplyvmi na ostatné subjekty verejnej správy. Zároveň príjmy a výdavky z EU zdrojov majú neutrálny vplyv na ESA schodok verejnej správy, preto sa pri medziročnom porovnávaní jednotlivých príjmov a výdavkov v súlade s metodikou ESA na nich neprihliada. V medziročnom porovnaní sa hospodárenie štátneho rozpočtu v metodike ESA zhoršilo o 504 336 tis. eur.

Pozitívne vplyvy na ESA schodok štátneho rozpočtu 2021 malo:

- **medziročný pokles celkového hotovostného schodku štátneho rozpočtu o 744 293 tis. eur** zo sumy 7 758 420 tis. eur za rok 2020 na sumu 7 014 127 tis. eur za rok 2021
- **zlepšenie akruálnych príjmov z daní** (bez ŠFA) o 1 980 218 tis. eur, z ktorých najvýraznejšie medziročne stúpili príjmy z daní z príjmov právnických osôb o 830 064 tis. eur, daní z pridanej hodnoty o 673 850 tis. eur, spotrebných daní o 165 649 tis. eur a daň z príjmov fyzických osôb o 314 978 tis. eur
- **hospodárenie štátnych finančných aktív (ŠFA)** je po znížení o konsolidované toky porovnateľné s hospodárením predchádzajúceho roka. Zhoršenie nekonsolidovaného hospodárenia ŠFA v roku 2021 o 1 592 166 tis. eur bolo zapríčinené presunom výdavkov v roku 2020 zo štátneho rozpočtu do príjmov ŠFA na zmiernenie následkov pandémie COVID-19 vo výške 1 554 919 tis. eur. Podobný príjem zo ŠR sa v roku 2021 nerealizoval. Konsolidované hospodárenie ŠFA skončilo nakoniec s pozitívnym výsledkom vo výške 41 632 tis. eur z dôvodu pozitívneho vplyvu daňových príjmov (osobitný odvod z podnikania v regulovaných odvetviach)

a transferu zo štátneho rozpočtu pre účely vkladu do základného imania MH Invest a. s. Celkové príjmy vo výške 231 457 tis. eur sa použili v podstatnej miere na vklady do základného imania verejných spoločností. Tieto vklady boli podľa metodiky ESA preklasifikované na výdavkové kapitálové transfery s negatívnym vplyvom na schodok.

Tieto pozitívne vplyvy na schodok štátneho rozpočtu boli výrazne eliminované nasledovnými negatívnymi vplyvmi:

- **medziročný nárast výdavkov štátneho rozpočtu v súvislosti s realizáciou výdavkov na zmiernenie následkov pandémie COVID-19.** V roku 2021 boli výdavky súvisiace s pandemiou vrátane zdrojov EÚ na úrovni 3 413 284 tis. eur, čo bol oproti roku 2020 nárast o 1 635 953 tis. eur. Tieto výdavky sú čiastočne refundované z EÚ zdrojov vo výške 388 380 tis. eur a medziročne refundácie vzrástli o 45 419 tis. eur. Vplyv na schodok verejnej správy mala preto len časť výdavkov hrazená z národných zdrojov. Výdavky bez EÚ zdrojov boli vo výške 3 024 904 tis. eur, nárast oproti roku 2020 bol o 1 590 534 tis. eur.

Celková výška opatrení **na podporu udržania zamestnanosti** sa medziročne zvýšila zo sumy 920 124 tis. eur na sumu 1 506 052 tis. eur. Oproti roku 2020 boli zavedené nové typy podpôr: podpora podnikania v cestovnom ruchu vo výške 120 095 tis. eur, podpora pre základné umelecké školy vo výške 16 278 tis. eur a podpora podnikania v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu vo výške 7 760 tis. eur. Niektoré príspevky poskytnuté v predchádzajúcom roku sa už nere realizovali, a to príspevky na zvýšenie a udržanie zamestnanosti formou podpory uchádzačov o zamestnanie.

Opatrenia **v sociálnej oblasti** medziročne vzrástli o 249 301 tis. eur, najmä z dôvodu poskytnutia jednorazového príspevku na dieťa vo výške 75 500 tis. eur, nárastu nemocenských dávok o 69 232 tis. eur a nárastu SOS príspevku o 50 137 tis. eur.

V roku 2021 bolo realizované **odpustenie daní a odvodov** vo výške 16 911 tis. eur.

Rovnako ako v roku 2020 tak aj v roku 2021 sa čerpali **zvýšené výdavky v zdravotníctve** v sume 833 544 tis. eur (v 2020 v sume 337 262 tis. eur). Medziročný nárast o 496 282 tis. eur bol najmä vo výdavkoch na testovanie o 248 482 tis. eur, výdavkoch na lieky a vakcináciu o 161 702 tis. eur a vo zvýšení výdavkov na hospodársku mobilizáciu a výdavkov zdravotníckych zariadení z dôvodu COVID-u v úhrne o 198 010 tis. eur. Toto zvýšenie bolo čiastočne vykompenzované nižším vyplatením odmien pre pracovníkov v zdravotníctve o sumu 98 131 tis. eur.

Podstatný vplyv mal aj nárast čerpania výdavkov **na iné typy opatrení** o 265 009 tis. eur oproti roku 2020, ako sú dotácie rôznym subjektom, zvýšené výdavky kapitoly Ministerstva vnútra SR (o 87 401 tis. eur) v nadväznosti na vyhlásenie núdzového stavu, očkovacia prémie a sprostredkovateľský bonus (vo výške 27 799 tis. eur) a výdavky na finančnú pomoc pre seniorov (vo výške 216 467 tis. eur). Tieto negatívne vplyvy boli na druhej strane kompenzované nižšími výdavkami na iné opatrenia z dôvodu odznievajúcej pandémie COVID-19.

- **poklesom daňových príjmov ŠFA o 157 164 tis. eur** bol spôsobený najmä zrušením osobitného odvodu vybraných finančných inštitúcií⁶. Z osobitného odvodu z podnikania v regulovaných odvetviach sa vybralo o 8 214 tis. eur menej ako v roku 2020.
- **medziročným nárastom miezd a poistného** vo výške 75 531 tis. eur, ktoré bolo ovplyvnené predovšetkým zvýšením výdavkov v kapitole Ministerstva obrany SR; Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR; úradu vlády SR v súvislosti so zmenou kompetenčného zákona a zriadenia Úradu podpredsedu vlády SR pre legislatívu; Ministerstva spravodlivosti SR a zriadenie novej kapitoly štátneho rozpočtu Kancelárie Najvyššieho a správneho súdu. Medzi

⁶ Zákonom č. 384/2011 Z. z. sa zaviedol osobitný odvod, ktorého cieľom bolo zaviesť odvody pre vybrané finančné inštitúcie a prispieť tak k tomu, aby sa podieľali na nákladoch budúcich finančných kríz v bankovom sektore, k zabezpečeniu spravodlivého rozdelenia záťaže a k predchádzaniu vzniku rozsiahlych výdavkov pre daňové subjekty, vládu a hospodárstvo v prípade riešenia finančných kríz. Predpis bol zrušený predpisom 353/2020 Z. z.

nelegislatívne zmeny, ktoré ovplyvnili medziročné zvýšenie mzdových výdavkov patrí napríklad zvýšenie miezd v kapitole Ministerstva zdravotníctva SR, realizácia rozpočtových opatrení z dôvodu plnenia Dodatku č.1 ku Kolektívnej zmluve vyššieho stupňa v štátnej službe na rok 2021 a Dodatku 1 ku Kolektívnej zmluve vyššieho stupňa pre zamestnávateľov, ktorí pri odmeňovaní postupujú podľa zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme na rok 2021, v ktorých sa za podmienok ustanovených v predmetných dodatkoch dohodlo vyplatenie odmeny na úrovni 350 eur pre zamestnanca. Zároveň v niektorých kapitolách štátneho rozpočtu došlo k zvýšeniu miezd v súvislosti s personálnym posilnením. V súvislosti s ochorením COVID-19 boli zvýšené mzdové výdavky v kapitole Ministerstva vnútra SR, Ministerstva zdravotníctva a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

- **Transfery územnej samosprávy** (okrem zdravotníckych zariadení) boli medziročne nižšie o 4 494 tis. eur, z toho bežné boli vyššie o 130 296 tis. eur a kapitálové boli nižšie o 134 791 tis. eur. Bežné transfery predstavovali najmä úhradu nákladov na prenesený výkon štátnej správy (rast o 79 531 tis. eur) a ostatné transfery (rast o 50 765 tis. eur). Pokles kapitálových transferov nastal najmä pri úhradách obciam a vyšším územným celkom (pokles o 133 279 tis. eur) a pri ostatných transferoch (pokles o 1 512 tis. eur). Najväčšie medziročné zvýšenie výdavkov smerujúcich do územnej samosprávy zaznamenalo Ministerstvo vnútra SR o sumu 123 475 tis. eur a Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR o sumu 71 819 tis. eur. Najväčší medziročný pokles výdavkov smerujúcich do územnej samosprávy zaznamenalo Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR o sumu 91 758 tis. eur, Ministerstvo životného prostredia SR o sumu 43 201 tis. eur a Ministerstvo dopravy a výstavby SR o sumu 40 351 tis. eur.
- **zhoršenie finančnej pozície voči rozpočtu EÚ** (vrátane Plánu obnovy) oproti roku 2020 o 75 306 tis. eur⁷. Zhoršenie pozície voči rozpočtu EÚ bolo zapríčinené negatívnejším vplyvom zaznamenania hotovostných korekcií vo výške 277 556 tis. eur. Toto zhoršenie bolo čiastočne kompenzované pozitívnejším vplyvom zaznamenania zmeny stavu upravujúcej položky voči EÚ (vrátane Plánu obnovy) o 160 067 tis. eur a aktualizácie korekcií vo výške 40 355 tis. eur. Na druhej strane sa oproti roku 2020 zvýšil odvod do rozpočtu EÚ okrem tradičných vlastných zdrojov o 630 310 tis. eur z hodnoty 956 945 tis. eur v roku 2020 na 1 587 255 tis. eur v roku 2021. Odvody boli v roku 2021 ovplyvnené aj podmienenou platbou z dôvodu straty EÚ na tradičných vlastných zdrojoch (ušlé clo z podhodnotenia dovezeného textilu a obuvi z Číny za roky 2012 až 2019) podľa uznesenia vlády SR č. 716/2021 vo výške 277 251 tis. eur, čím sa eliminoval ďalší nárast úrokov z omeškania vo výške približne 3 800 tis. eur mesačne. K tejto podmienenej platbe sa viažu doteraz vypočítané úroky z omeškania vo výške 249 366 tis. eur, ktoré neboli zatiaľ uhradené.
- **transfery Sociálnej poisťovni** vo výške 840 000 tis. eur na zabezpečenie platobnej schopnosti, tieto transfery sa v rámci verejnej správy vykonsolidovali. Zdravotným poisťovniam sa v roku 2020 transfery zo štátneho rozpočtu nerealizovali.
- **príjmy štátneho rozpočtu z ESA dividend** zaznamenali medziročný nárast o 170 836 tis. eur a naopak superdividenda, ktorá nie je ESA príjmom bola nižšia o 109 470 tis. eur.
- **vplyv zaznamenania transakcií v súvislosti so zelenou energiou** bol medziročne pozitívnejší o 247 848 tis. eur, imputované výdavkové subvencie na zelenú energiu sa medziročne znížili o 207 421 tis. eur a zároveň sa zaznamenali vyššie imputované daňové príjmy zo zelenej energie o 40 427 tis. eur. Dôvodom bol rast cien energií na medzinárodných trhoch pod vplyvom geopolitického vývoja a oživenia ekonomiky po pandémii.

⁷ Vplyv EÚ tokov na ESA schodok musí byť neutrálny, preto vplyv na schodok verejnej správy majú len prípadné hotovostné korekcie a vplyv aktualizácie korekcií. Hotovostné EÚ príjmy a výdavky sa neutralizujú zaznamenaním vyrovnávajúcej položky EÚ tokov na schodok, ktorá predstavuje rozdiel medzi hotovostnými príjmami a výdavkami zo zdroja EÚ.

- časové rozlíšenie prijatých a platených úrokov, disážia a prémie v štátnom dlhu malo hlavne z dôvodu vyšších zaplatených kupónov oproti akruálnym úrokom z emitovaných štátnych dlhopisov v porovnaní s rokom 2019 (vyššie akruálne úroky oproti hotovostným) negatívny vplyv vyšší o 80 101 tis. eur (v roku 2020 negatívny vplyv vo výške 244 819 tis. eur a v roku 2021 negatívny vplyv vo výške 324 920 tis. eur).

Tabuľka 5 - Schodok verejnej správy podľa jednotlivých (skupín) subjektov

	2019 S	2020 S	2021 S	2021 R1)	Medziroč.rozdiel	Rozdiel S-R
	2	3	4	5	6=4-3	7=4-5
Ústredná správa, z toho	-1 449 110	-5 514 960	-5 645 878	-9 663 350	-130 918	4 017 472
Štátny rozpočet ¹⁾	-1 740 090	-5 861 466	-6 365 802	-10 198 204	-504 336	3 832 402
Prispevkové organizácie ústrednej správy	22 675	34 154	-838	-3 660	-34 992	2 822
Štátne fondy	202 716	243 605	252 755	201 858	9 150	50 897
Obchodné spoločnosti štátu	-39 793	4 574	333 569	283 437	328 995	50 132
z toho:						
Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.	-39 517	-87 861	187 769	195 215	275 630	-7 446
MH Invest, s.r.o.	-3 448	-1 429	128 464	106 908	129 893	21 556
SIH a investičné fondy SIH-u	-829	-5 475	32 682	0	38 157	32 682
Eximbanka SR	4 414	2 026	13 078	4 000	11 052	9 078
JAVYS, a.s.	403	8 578	2 973	-51 012	-5 605	53 985
MH Invest II, s.r.o.	-459	-452	1 292	-1 555	1 744	2 847
Slovenská konsolidačná, a.s.	1 575	-9 337	-2 780	-1 159	6 557	-1 621
Národná diaľničná spoločnosť, a.s.	10 110	112 294	-11 721	36 095	-124 015	-47 816
Železnice Slovenskej republiky	718	-10 050	-18 146	-3 056	-8 096	-15 090
Verejné vysoké školy	-4 406	105 938	40 394	206	-65 544	40 188
Zdravotnícke zariadenia ústrednej správy	-51 277	-47 352	-45 957	-3 591	1 395	-42 366
Ostatné subjekty ústrednej správy ²⁾	161 065	5 587	140 001	56 604	134 414	83 397
Územná samospráva, z toho	144 950	177 912	-21 628	-440 102	-199 540	418 474
Obce a ich rozpočtové organizácie	55 868	140 673	2 371	-446 981	-138 302	449 352
VÚC a ich rozpočtové organizácie	45 582	7 735	-26 748	4 333	-34 483	-31 081
Prispevkové organizácie obcí	1 491	5 734	44	5 187	-5 690	-5 143
Prispevkové organizácie VÚC	1 546	7 609	13 940	5 150	6 331	8 790
Dopravné podniky	32 438	4 572	-9 641	-8 321	-14 213	-1 320
Zdravotnícke zariadenia územnej samosprávy	-6 703	9 003	-8 710	530	-17 713	-9 240
Ostatné subjekty územnej samosprávy	14 728	2 586	7 116	0	4 530	7 116
Fondy sociálneho zabezpečenia	152 974	330 847	286 103	23 730	-44 744	262 373
Sociálna poisťovňa	50 352	222 519	328 614	-319	106 095	328 933
Verejné zdravotné poistenie	102 622	108 328	-42 511	24 049	-150 839	-66 560
Schodok verejnej správy spolu	-1 151 186	-5 006 201	-5 381 403	-10 079 722	-375 202	4 698 319
% z HDP	-1,2	-5,4	-5,5	-10,6	-0,1	5,1

¹⁾ Vráťane štátnych finančných aktív, mimorozpočtových účtov a salda účtu štátneho dlhu

Zdroj: MF SR

²⁾ Ostatné subjekty ústrednej správy zahŕňajú: Rozhlas a televíziu Slovenska, Slovenský pozemkový fond, Agentúru pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov, neziskové organizácie ústrednej správy a ostatné ústredné podniky.

³⁾ Rozpočet verejnej správy po novele štátneho rozpočtu na základe zákona č.231/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 425/2020 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2021.

Nasledujúci text hodnotí skutočne dosiahnuté saldo vybraných skupín subjektov verejnej správy alebo konkrétnych subjektov za rok 2021 a jeho medziročnú zmenu. Porovnanie skutočnosti roku 2021 s rozpočtom 2021 je predmetom Štátneho záverečného účtu SR⁸.

⁸ <https://www.mfsr.sk/sk/financie/statne-vykaznictvo/statny-zaverecny-ucet-sr/>

Príspevkové organizácie ústrednej správy

ESA schodok príspevkových organizácií ústrednej správy (132) za rok 2021 dosiahol hodnotu 838 tis. eur, v porovnaní s rokom 2020 bol nižší o 34 992 tis. eur, keďže v roku 2020 dosiahlo hospodárenie príspevkových organizácií ústrednej správy prebytok 34 154 tis. eur v metodike ESA. Na ESA schodok mal vplyv najmä hotovostný prebytok, ktorý bol 15 449 tis. eur, pričom v roku 2020 bol vykázaný prebytok v hodnote 35 036 tis. eur. V roku 2021 oproti 2020 boli vyššie bežné výdavky v celkovej hodnote 37 625 tis. eur, z čoho mzdy narástli o 9 783 tis. eur a bežné výdavky o 22 162 tis. eur, tento nárast bol kompenzovaný poklesom výdavkov na obstarávanie kapitálových aktív o 13 750 tis. eur. K schodku ďalej prispel medziročný pokles pohľadávok o 2 623 tis. eur (pričom v predchádzajúcom roku bol medziročný nárast 6 729 tis. eur) a taktiež aj nárast záväzkov o 13 663 tis. eur (v predchádzajúcom roku bol medziročný nárast vo výške 7 612 tis. eur). Najväčší podiel na náraste záväzkov v roku 2021 malo Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum v objeme 7 363 tis. eur najmä v krátkodobých záväzkoch voči dodávateľom vyplývajúcich z IT projektu.

Štátne fondy

Tri štátne fondy v roku 2021 hospodárili úhrnom s prebytkom 252 755 tis. eur, čo predstavuje zlepšenie výsledku hospodárenia oproti roku 2020 o 9 150 tis. eur. Najväčší vplyv na tento výsledok má hospodárenie Národného jadrového fondu, ktorý zlepšil hospodárenie medziročne o 7 101 tis. eur na prebytok 5 594 tis. eur. Zlepšené medziročné hospodárenie je spôsobené najmä vyšším odvodom od prevádzkovateľov prenosovej a distribučnej sústavy o 11 179 tis. eur, negatívny vplyv mali vyššie platby spoločnosti JAVYS medziročne o 5 672 tis. eur.

K lepšiemu hospodáreniu o 5 518 tis. eur v porovnaní s rokom 2020 prispel aj Environmentálny fond, ktorý dosiahol prebytok 210 205 tis. eur. Najväčší vplyv mal nárast daňových príjmov prevažne za komunálne odpady o 5 696 tis. eur. V roku 2021 taktiež došlo k zmene metodiky výpočtu príjmu z predaja emisných kvót, ktorá sa následne revíziou spätne premietla aj do predchádzajúcich rokov. V zaznamenávaní príjmov sa zaviedla metóda časového posunu príjmu z predaja emisných kvót o jeden rok. Podľa pôvodnej metodiky sa príjmom zo spotreby emisných kvót rozumel príjem z emisií reálne spotrebovaných v ekonomike v danom roku. Na základe požiadavky Eurostatu pri jesennej notifikácii sa príjem z predaja emisných povoleniek vypočítal z celkového príjmu z aukcionovaných kvót v roku t-1 t.j. v roku 2020. Po zohľadnení metodickej zmeny došlo k medziročnému poklesu príjmu z predaja emisných kvót o 2 359 tis. eur.

Negatívne na medziročný vývoj hospodárenia fondov pôsobil výsledok hospodárenia Štátneho fondu rozvoja bývania, ktorý skončil s prebytkom 36 956 tis. eur, čo však predstavuje medziročné zhoršenie o 3 469 tis. eur.

Obchodné spoločnosti ústrednej správy

Obchodné spoločnosti ústrednej správy dosiahli úhrnom medziročné zlepšenie hospodárenia o 328 995 tis. eur oproti roku 2020. V rámci tejto zložky verejnej správy je vykazované hospodárenie celkovo za 10 subjektov, pričom v rozhodujúcej miere sa na výsledku podieľajú najmä spoločnosti v oblasti dopravy a dopravnej infraštruktúry ako sú Národná diaľničná spoločnosť, a. s., Železničná spoločnosť Slovensko, a. s. a Železnice Slovenskej republiky a. s. a spoločnosť MH Invest, s. r. o.

Národná diaľničná spoločnosť, a. s. (NDS) dosiahla v roku 2021 ESA schodok 11 721 tis. eur, čo predstavuje medziročné zhoršenie o 124 015 tis. eur. Na túto skutočnosť negatívne vplýval pokles hotovostných príjmov o 85 131 tis. eur a súčasný nárast hotovostných výdavkov o 33 751 tis. eur.

Pod pokles celkových príjmov sa podpísali nižšie granty a transfery sumou 101 183 tis. eur, čo bolo čiastočne eliminované nárastom príjmov z podnikania a vlastníctva majetku o 11 945 tis. eur a iných nedaňových príjmov o 3 981 tis. eur. Príjmy z bežných transferov zo ŠR zaznamenali pokles o 37 527 tis. eur oproti roku 2020. V roku 2020 boli zdroje zo ŠR navýšené o 39 978 tis. eur rozpočtovým opatrením MF SR z dôvodu kompenzácie negatívneho vplyvu pandémie COVID-19 na výnosy NDS (COVID dotácia), v roku 2021 transfery zo ŠR už navýšené neboli. Kapitálové transfery zo ŠR, poukázané v celkovej výške 268 725 tis. eur z rozpočtovej kapitoly MDV SR, zaznamenali pokles o 73 026 tis. eur v nadväznosti na realizované investičné výdavky a ich následnú refundáciu. Tento negatívny vplyv bol

redukovaný nárastom príjmov z refundácií z EŠIF a spolufinancovania zo ŠR spolu o 9 131 tis. eur. V dôsledku pandémie COVID-19 bol v roku 2020 prerušený dlhodobý rastúci trend príjmov z predaja elektronických diaľničných známok a výberu mýta. V roku 2021 začali tržby opäť medziročne rásť, čo bolo ovplyvnené miernejšími protipandemickými opatreniami a s tým súvisiacim nárastom mobility občanov a medzinárodného tranzitu cez naše územie. Oproti predchádzajúcemu roku dosiahli príjmy z výberu mýta v roku 2021 nárast o 10 461 tis. eur a príjmy z elektronických diaľničných známok vzrástli o 3 522 tis. eur.

Celkové bežné výdavky spoločnosti vzrástli o 81 839 tis. eur oproti roku 2020. Na tomto náraste sa najviac podieľali výdavky na nezrovnalosti a iné vratky za prostriedky EÚ (nárast o 59 096 tis. eur). V roku 2020 boli uhradené iba nízke jednorazové vratky za vzniknuté nezrovnalosti na projektoch pri financovaní z EŠIF. V roku 2021 boli spoločnosti udelené významné korekcie, na ktoré boli medzi NDS a Ministerstvom dopravy a výstavby SR podpísané dohody o splátkach a splátkovom kalendári. V súlade s nimi boli realizované prvé splátky práve v roku 2021. Najvyššia korekcia bola udelená na stavbu D1 Hričovské Podhradie – Lietavská Lúčka v sume 28 920 tis. eur. K nárastu bežných výdavkov prispeli aj výdavky na vratky dotácií do ŠR (nárast o 15 721 tis. eur) – vrátené nevyužívané finančné prostriedky z COVID dotácie nadobudnutej v roku 2020, keďže výpadok príjmov spôsobený pandemiou COVID-19 v roku 2020 bol nižší, ako sa pôvodne očakávalo. Medziročný nárast mzdových a odvodových výdavkov o 2 292 tis. eur súvisí najmä s nárastom počtu zamestnancov (o 2,89 %) a úpravou miezd. Výdavky na obstaranie kapitálových aktív dosiahli hodnotu 403 275 tis. eur, čo predstavuje medziročný pokles o 48 088 tis. eur. Najvyššie investičné výdavky v roku 2021 boli vynaložené na stavby diaľnic a rýchlostných ciest D1 Prešov západ – Prešov juh (78 895 tis. eur), D1 Hubová – Ivachnová (50 329 tis. eur) a D1 Lietavská Lúčka – Višňové – Dubná Skala, Lietavská Lúčka – Dubná Skala vrátane tunela Višňové (49 856 tis. eur) a R2 Mýtna – Lovinobaňa (40 212 tis. eur).

Na ESA schodok negatívne vplýval pokles pohľadávok o 14 575 tis. eur a nárast záväzkov o 22 653 tis. eur. Pohľadávky súvisiace s prevádzkovaním elektronického mýta sa znížili o 25 088 tis. eur, naopak pohľadávky voči odberateľom vzrástli o 10 096 tis. eur. Ide predovšetkým o dlhodobú pohľadávku voči zhotoviteľovi Skanska SK za predaj staveniska na stavbe D1 Lietavská Lúčka – Dubná Skala vrátane tunela Višňové, ktorá sa bude znižovať postupným započítavaním s dodávateľskými faktúrami za stavebné práce na tejto stavbe (5 % z každej faktúry) do konca realizovania výstavby. K nárastu záväzkov prispelo predovšetkým zvýšenie krátkodobých záväzkov voči dodávateľom o 23 473 tis. eur z dôvodu vyššieho objemu fakturácie v mesiaci december 2021 so splatnosťou v roku 2022.

Železnice Slovenskej republiky a. s. (ŽSR) dosiahli v roku 2021 ESA schodok 18 146 tis. eur, čo predstavovalo zhoršenie hospodárenia oproti predchádzajúcemu roku o 8 096 tis. eur. Pozitívny vplyv na túto skutočnosť mal medziročný hotovostný nárast príjmov o 71 904 tis. eur eliminovaný nárastom hotovostných výdavkov o 45 778 tis. eur. Na celkovom náraste príjmov sa vo významnej miere podpísal predaj výrobkov, tovarov a služieb o 20 087 tis. eur, z toho najmä zvýšené príjmy od dopravcov za prístup k železničnej infraštruktúre o 6 014 tis. eur, z predaja trakčnej energie o 5 670 tis. eur, príjem od Finančného riaditeľstva SR za refakturáciu stavebných prác na administratívnej budove v Košiciach vo výške 5 470 tis. eur, zvýšené príjmy za náhrady škôd a porušenia predpisov a tiež nárast príjmov z ostatných činností (z ubytovania, zo vzdelávania, poisťných plnení). Nárast príjmov z predaja nepotrebného majetku spoločnosti (pozemky, zastarané a schátrané budovy) medziročne zvýšil kapitálové príjmy o 4 849 tis. eur.

Celkové prijaté granty a transfery vzrástli medziročne o 46 905 tis. eur. V zmysle dodatkov č. 10 až č. 13 k Zmluve o prevádzkovaní železničnej infraštruktúry na roky 2017 - 2021 uzatvorenej medzi MDV SR a ŽSR prijala spoločnosť v roku 2021 dotáciu na prevádzkovanie železničnej infraštruktúry vo výške 298 600 tis. eur a spoločnosti bola poskytnutá aj dotácia na kompenzáciu finančných dopadov spojených so znížením úhrad za prístup k železničnej infraštruktúre pre nákladných dopravcov vo výške 27 760 tis. eur, čo malo za následok, že príjmy z bežných transferov zo ŠR vzrástli o 1 713 tis. eur oproti predchádzajúcemu obdobiu a dosiahli úroveň 326 897 tis. eur. Z rozpočtovej kapitoly MDV SR boli ŽSR v roku 2021 poukázané kapitálové transfery v celkovej výške 104 454 tis. eur na financovanie viacerých investičných projektov. Celkové prijaté kapitálové transfery boli vo výške 130 654 tis. eur a oproti predchádzajúcemu roku vzrástli o 32 627 tis. eur v nadväznosti na realizované investičné výdavky a ich následnú refundáciu. Pozitívny vplyv na medziročný rast príjmov mali prijaté platby z programu CEF (Nástroj na prepájanie Európy) v sume 17 951 tis. eur, ktoré vzrástli o 12 565 tis. eur. Prostriedky

z programu CEF sú viazané na zmluvné projekty na podporu investícií do budovania novej dopravnej infraštruktúry a modernizácie železničných tratí existujúcej dopravnej infraštruktúry.

Oproti roku 2020 vzrástli celkové bežné výdavky spoločnosti o 27 966 tis. eur. Rast výdavkov na energie a materiál na opravu a údržbu infraštruktúry a na včasné odstraňovanie porúch a prevádzkových obmedzení čiastočne eliminovala úspora vo výdavkoch na pokuty a penále, všeobecné služby a poisťné. V oblasti ľudských zdrojov spoločnosť zaznamenala pokles evidenčného stavu zamestnancov o 205 z dôvodu vyššieho počtu skončenia pracovného pomeru odchodom do starobného a predčasného dôchodku (výdavky na odchodné vzrástli o 1 025 tis. eur). Zvýšené výdavky na mzdy a poisťné súviseli nielen s vývojom kolektívneho vyjednávania pre rok 2021, kedy sa dohodlo zvýšenie tarifnej mzdy zamestnancov, ale aj so zvýšením minimálnej mzdy.

Výdavky na obstaranie kapitálových aktív mali v roku 2021 rastúci trend a dosiahli hodnotu 205 105 tis. eur (v tom z programu CEF 17 951 tis. eur), čo predstavuje medziročný nárast o 17 812 tis. eur. Finančné prostriedky vo výške 18 456 tis. eur boli alokované v rámci rekonštrukcie a modernizácie zároveň však eliminované poklesom realizácií nových stavieb (o 633 tis. eur) a vrátením nevyčerpaných prostriedkov dotácií (o 10 tis. eur). Investíciami boli modernizované komponenty železničnej infraštruktúry – železničné stanice, železničný spodok, zvršok, trakčné vedenia, zabezpečovacie zariadenia, oporné múry a výstavba železničných mostov. Medzi najvýznamnejšie stavby v roku 2021 patrili modernizácie v úsekoch Poprad – Lučivná (39 337 tis. eur), Púchov – Žilina, I. etapa Púchov – Považská Teplá (53 322 tis. eur), Bratislava Devínska Nová Ves – Kúty – štátna hranica (16 657 tis. eur), dostavba uzla Žilina a príľahlej infraštruktúry (25 548 tis. eur), ale aj realizácia obnovy ozubnicovej trate Štrba - Štrbské Pleso (8 095 tis. eur) a elektrifikácia v úseku Moldava nad Bodvou - Haniska pri Košiciach (65 298 tis. eur). V závere roka bol daný do predčasného užívania nový úsek časti trate cez tunel Milochov a je predpoklad dokončenia jednej z najťažších stavieb - modernizácie tratí v úseku Púchov – Považská Bystrica ukončením a aktiváciou systému ETCS na zabezpečenie vlakov bezpečnosti v druhom štvrtroku 2022. Projekty boli financované z vlastných zdrojov, z Operačného programu Integrovaná infraštruktúra, z kapitálového transferu zo ŠR a z programu CEF.

Negatívne na ESA schodok vplýval pokles pohľadávok o 8 078 tis. eur a nárast záväzkov o 16 718 tis. eur. Pokles krátkodobých pohľadávok z obchodného styku bol spôsobený najmä úhradou pohľadávok z roka 2020 od spoločnosti Leo Express s. r. o. a RegioJet za prístup k železničnej infraštruktúre a odber trakcie a pokles ostatných pohľadávok nastal z dôvodu podpisu Dohody o postúpení práv a povinností s Finančným riaditeľstvom SR a uhradením ich pohľadávky (v súvislosti s administratívnou budovou na Železničnej ulici v Košiciach).

Negatívny vplyv na schodok sa prejavil najmä v náraste záväzkov voči dodávateľom prevádzkového a investičného charakteru o 17 419 tis. eur, nárastom mzdových a odvodových záväzkov v nadväznosti na legislatívny balíček o raste minimálnej mzdy a výsledku kolektívneho vyjednávania o 3 429 tis. eur a vo vyšších prijatých zálohových platbách za odpredaj majetku (pozemky a stavby) a zriadenie vecných bremien, ktoré ešte neboli zapísané v katastri nehnuteľností.

Hospodárenie Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s. (ZSSK) v roku 2021 bolo pozitívne. ESA schodok z roku 2020 vo výške 87 861 tis. eur spoločnosť zlepšila o 275 630 tis. eur a dosiahla ESA prebytok na úrovni 187 769 tis. eur.

Negatívny dopad pandémie COVID-19 na osobnú železničnú dopravu pokračoval aj v roku 2021 a prijaté opatrenia ovplyvnili aj hospodárenie ZSSK. Redukovali sa dopravné výkony v nadväznosti na znížený dopyt po vlakovej doprave, prepravilo sa o 984 tis. cestujúcich menej (medziročný pokles o 2,1 % a o 41 % menej v porovnaní s rokom 2019 pred pandemiou). Napriek tomu sa spoločnosti medziročne mierne zvýšili nedaňové príjmy o 1 655 tis. eur a príjmy z grantov a transferov o 314 087 tis. eur. V roku 2021 bola spoločnosti poskytnutá úhrada za dopravné služby vo verejnom záujme vo výške 373 225 tis. eur a zároveň boli zo ŠR finančne vysporiadané doplatky zo Zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme za rok 2019 vo výške 63 985 tis. eur a za rok 2020 vo výške 65 454 tis. eur. Celkovo bol zo ŠR spoločnosti poskytnutý bežný transfer na úrovni 502 663 tis. eur čo predstavuje nárast o 195 717 tis. eur. Prijaté kapitálové transfery poukázané z rozpočtovej kapitoly MDV SR vo výške 173 863 tis. eur zaznamenali nárast o 119 366 tis. eur v nadväznosti na zvýšené realizované investičné výdavky a ich následnú refundáciu v rámci EU projektov.

Nárast nákladov a s tým spojených výdavkov negatívne ovplyvnil hospodárenie spoločnosti. Zmeny na pracovnom trhu spôsobené pandemiou, nedostatok rušňovodičov a následné kolektívne vyjednávanie k rastu miezd pre všetkých zamestnancov železničného sektora malo iba mierny finančný dopad na medziročný rast tarifných miezd, prémie a poistného pre vybrané profesie (o 4 293 tis. eur). Bežné výdavky v sume 388 590 tis. eur vzrástli o 45 603 tis. eur, najvyšší nárast o 46 377 tis. eur zaznamenali výdavky za tovary a služby. Najvýznamnejšiu časť tvorili výdavky vynaložené na spotrebu elektrickej trakčnej energie (nárast o 7 308 tis. eur), spotrebu motorovej nafty pre trakčné účely (nárast o 3 315 tis. eur), poplatky za železničnú dopravnú cestu (nárast o 5 118 tis. eur), dodávateľské opravy a údržby koľajových vozidiel, vrátane kapitalizačných opráv koľajových vozidiel (nárast o 28 095 tis. eur), špeciálne služby (nárast o 7 705 tis. eur) a dane (nárast o 7 223 tis. eur). V rámci anti-covid opatrení sa finančné prostriedky vo zvýšenej miere použili na dezinfekciu interiérov železničných koľajových vozidiel (61 %), čistenie a dezinfekciu pracovísk ZSSK (19 %), dezinfekčné prostriedky, rúška, pracovné kombinézy (15 %). Tento rast bol eliminovaný úsporou v objeme čerpania výdavkov z derivátových operácií (pokles o 5 018 tis. eur).

Napriek kríze spoločnosť pokračovala v obnovovaní vozového parku v sume 140 517 tis. eur (rušne, vozne, vlakové súpravy, iné koľajové vozidlá). K prijatým dotáciám boli recipročne čerpané zvýšené kapitálové výdavky (o 132 873 tis. eur). ZSSK v októbri 2021 prevzala poslednú z 25 elektrických jednotiek Panter z dielne konzorcia českej Škoda Transportation a slovenskej ŽOS Trnava a tým uzavrela najväčší tender v histórii národného dopravcu s objemom takmer 160 000 tis. eur (pre žilinský a trenčiansky región). Medzi významné investície patrí začatie výstavby troch stredísk technicko-hygienickej údržby v mestách Humenné, Nové Zámky a Zvolen (spolu za vyše 100 000 tis. eur) na zlepšenie podmienok na vykonávanie drobných opráv a čistenia vlakov. Naďalej sa pokračovalo v realizácii EÚ projektov plánových ZSSK, najmä projekt Modernizácia vozového parku ŽKV – 15 700 tis. eur, projekt Nákup ŽKV pre Ozubnicovú železniciu /Tatranské elektrické železnice (OEJ) – 18 800 tis. eur, projekt Elektrické jednotky pre prímestskú a regionálnu dopravu (EJ) – 78 500 tis. eur, projekt Motorové jednotky pre prímestskú a regionálnu dopravu (DMJ) – 10 100 tis. eur, Modernizácia osobných vozňov – 8 200 tis. eur. V roku 2021 boli poskytnuté prostriedky na modernizáciu existujúcich alebo nákup nových elektrických jednotiek, osobných vozňov a motorových jednotiek pre ozubnicovú železniciu, v úhrnej hodnote v hodnote 30 538 tis. eur.

Na ESA prebytok pozitívne vplýval pokles záväzkov o 35 061 tis. eur čiastočne eliminovaný poklesom pohľadávok o 10 445 tis. eur. Medziročne došlo k poklesu na účtoch dodávateľov a nevyfakturovaných dodávok o 39 242 tis. eur v súvislosti s úhradami investičných faktúr z predchádzajúceho obdobia v hodnote 43 600 tis. eur za nákup ekologických elektrických jednotiek v rámci modernizácie vozového parku v rámci OPII.

K medziročnému poklesu o 7 268 tis. eur na účtoch poskytnutých preddavkov na dlhodobý hmotný majetok došlo z dôvodu dodania elektrických jednotiek v rámci modernizácie vozového parku a následnému zúčtovaniu poskytnutých preddavkov.

Spoločnosť MH Invest, s. r. o. dosiahla v roku 2021 prebytok 128 464 tis. eur, čo predstavuje medziročné zlepšenie hospodárenia o 129 893 tis. eur. Celkové príjmy sú v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššie o 131 164 tis. eur najmä z dôvodu uskutočnenia vkladu do základného imania spoločnosti v sume 120 064 tis. eur⁹ v súvislosti so splatením nesplatennej časti vkladu do ZI v nadväznosti na rozhodnutie jediného spoločníka (MH SR) z roku 2016 a vkladu do základného imania v sume 9 843 tis. eur v súvislosti s výstavbou priemyselného parku Rimavská Sobota. Celkové výdavky sa v roku 2021 zvýšili o 1 271 tis. eur, predovšetkým výdavky na tovary a služby (o 638 tis. eur) a výdavky na obstaranie majetku (o 448 tis. eur).

Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť, a. s. (JAVYS) zhoršila svoje hospodárenie oproti roku 2020 o 5 605 tis. eur, keď dosiahla prebytok 2 973 tis. eur. Celkové príjmy spoločnosti sa medziročne udržali na približne rovnakej úrovni, avšak celkové výdavky vzrástli o 8 968 tis. eur. Hlavné činnosti JAVYS boli kryté z príjmov z úhrad za nakladanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia (pokles o 953 tis. eur), z transferov poskytnutých Národným jadrovým fondom (nárast o 5 158 tis. eur) a z grantov Medzinárodného fondu

⁹ prostriedky sú viazané na escrow účte v Štátnej pokladnici

na podporu odstavenia JE V1 v Jaslovských Bohuniciach – BIDSF (pokles o 5 143 tis. eur). Vyššie čerpanie zdrojov z NJF v roku 2021 súvisí s realizovaným objemom prác na 3. a 4. etape vyradovania jadrovej elektrárne A1, nižšie príjmy z BIDSF súvisia so spracovaním menšieho objemu rádioaktívneho odpadu z vyradovania jadrovej elektrárne V1.

Bežné výdavky zaznamenali nárast o 2 146 tis. eur, vzrástli výdavky na tovary a služby o 1 572 tis. eur a bežné transfery o 769 tis. eur (vyplatené odstupné a odchodné v súvislosti so znížením stavu zamestnancov). Kapitálové výdavky vzrástli o 6 822 tis. eur, v roku 2021 preinvestovala spoločnosť 19 007 tis. eur na projekty spojené s vyradovaním jadrových zariadení, resp. záverečnou časťou jadrovej energetiky.

ESA prebytok bol ovplyvnený úpravami v súlade s metodikou ESA. Pozitívne vplývali nárast pohľadávok o 4 336 tis. eur (najmä daňových pohľadávok), úprava v sume 3 000 tis. eur vylučujúca z výdavkov superdividendu vyplatenú Ministerstvu hospodárstva SR a úprava v sume 4 321 tis. eur vylučujúca z ESA výdavkov 99 % z povinných platieb uhradených NJF. Tento výdavok predstavuje šetrenie na budúce vyradovanie rádioaktívnych zariadení, ktoré prevádzkuje JAVYS, pričom má na tieto prostriedky v budúcnosti nárok. Z uvedeného dôvodu položka predstavuje finančnú operáciu. 1 % z povinných platieb si môže ponechať NJF na svoju správu, a teda zostáva výdavkom JAVYS - u. Tieto pozitívne vplyvy na saldo boli čiastočne eliminované nárastom záväzkov o 3 869 tis. eur (najmä záväzkov z obchodného styku, ktoré sa viažu k činnostiam vyradovania jadrových elektrární V1 a A1).

Verejné vysoké školy

Verejné vysoké školy zhoršili svoje hospodárenie oproti roku 2020 o 65 544 tis. eur, napriek tomu za rok 2021 dosiahli prebytok 40 394 tis. eur. V porovnaní s rokom 2020 negatívne na hospodárenie pôsobili najmä zvýšené kapitálové výdavky o 31 316 tis. eur z dôvodu čerpania prostriedkov na nákup nových prístrojov a zariadení a realizáciu nových stavieb. Taktiež došlo k nárastu výdavkov za mzdy a poistné medziročne o 10 595 tis. eur a k zvýšeniu výdavkov za tovary a služby o 5 976 tis. eur. Na strane príjmov horšie hospodárenie v porovnaní s minulým rokom spôsobili nižšie iné nedaňové príjmy prevažne z refundácií o 19 125 tis. eur

Zdravotnícke zariadenia ústrednej správy a územnej samosprávy

Zdravotnícke zariadenia ústrednej správy dosiahli pri jesennej notifikácii výšku schodku 45 957 tis. eur. Oproti predchádzajúcemu roku došlo k miernemu zlepšeniu v celkovom hospodárení o 1 395 tis. eur. Zdravotnícke zariadenia dosiahli hotovostný prebytok vo výške 96 363 tis. eur, čo predstavovalo zlepšenie hospodárenia oproti predchádzajúcemu roku o 127 300 tis. eur (išlo najmä o zvýšené príjmy od zdravotných poisťovní za lekárske výkony a poskytnutú zdravotnú starostlivosť o 164 160 tis. eur). Pozitívny vplyv na medziročné hospodárenie mali aj prijaté bežné transfery z kapitoly Ministerstva zdravotníctva SR vyššie o 136 703 tis. eur). Zdravotnícke zariadenia dosiahli prebytkové hospodárenie aj napriek zvýšeným výdavkom najmä na mzdy, odvody a tovary a služby (nárast o 258 222 tis. eur oproti roku 2020) súvisiace s riešením protipandemických opatrení a postupnými obnovenými zdravotnými výkonmi. Najväčší vplyv na celkové zhoršenie hospodárenia oproti hotovostnému prebytku predstavoval nárast celkových záväzkov o 157 827 tis. eur (v roku 2020 bol medziročný nárast záväzkov vo výške 27 984 tis. eur a tento nižší nárast bol spôsobený poklesom záväzkov voči Sociálnej poisťovni v rámci poslednej etapy oddlžovania v zmysle Koncepcie oddlženia zdravotníckych zariadení).

V príspevkových organizáciách, ktoré tvoria najväčšiu skupinu zdravotníckych zariadení z pohľadu právnej formy, došlo medziročne k nárastu záväzkov o 144 887 tis. eur. Išlo o nárast záväzkov voči dodávateľom o 13 463 tis. eur, voči zamestnancom o 15 489 tis. eur a najmä nárast záväzkov za poistné odvody voči orgánom sociálneho a zdravotného poistenia o 101 719 tis. eur. Negatívny vplyv na celkové hospodárenie mala aj ESA imputácia novopostúpených záväzkov na iného veriteľa (tzv. doakualizácia¹⁰), vrátane časového rozlíšenia úrokov vyplývajúcich z týchto záväzkov o 39 682 tis. eur (oproti roku 2020 došlo k nárastu o 20 001 tis. eur).

¹⁰ Postúpené záväzky na iného veriteľa sa v rámci finančných výkazov presúvajú z ostatných záväzkov do dlhu, čo spôsobuje medziročný pokles celkových záväzkov. Doakualizáciou sa tento pozitívny vplyv eliminuje, nakoľko reálne nedošlo k poklesu záväzku, ale len k zmene jeho financovania, t. z. že tieto záväzky majú mať vplyv na medzispotrebu a teda na celkové hospodárenie.

V medziročnom porovnaní mala v roku 2020 na celkové hospodárenie vplyv aj revízia údajov za preradené účtovné jednotky do sektora verejnej správy (išlo o spoločnosť Kúpele Sliač, a. s. a spoločnosť Biont, a. s.), kde v roku 2020 bol negatívny vplyv revízie vo výške 3 429 tis. eur (v roku 2021 k revízii preradených jednotiek nedošlo). Pozitívny vplyv na hospodárenie mal nárast pohľadávok vo výške 31 762 tis. eur, išlo predovšetkým o pohľadávky voči zdravotným poisťovniam za poskytnutú zdravotnú starostlivosť.

Zdravotnícke zariadenia územnej samosprávy dosiahli v roku 2021 schodok 8 710 tis. eur, oproti roku 2020 došlo k zhoršeniu hospodárenia o 17 713 tis. eur. Najvýraznejší vplyv na zhoršenie hospodárenia v roku 2021 mal nárast celkových záväzkov o 16 066 tis. eur (v roku 2020 bol pozitívny vplyv pokles záväzkov vo výške 6 140 tis. eur), išlo predovšetkým o nárast záväzkov v príspevkových organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti vyšších územných celkov o 15 685 tis. eur (v roku 2020 došlo v súlade s Koncepciou oddĺženia zdravotníckych zariadení k odpusteniu dlhu voči Sociálnej poisťovni). Pozitívny vplyv na hospodárenie mal nárast pohľadávok o 3 235 tis. eur (v roku 2020 bol pozitívny vplyv nárast pohľadávok vo výške 4 271 tis. eur), išlo predovšetkým o nárast pohľadávok voči zdravotným poisťovniam za poskytnutú zdravotnú starostlivosť v príspevkových organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti vyšších územných celkov.

Ostatné subjekty ústrednej správy¹¹

Hospodárenie ostatných subjektov ústrednej správy (v tom ostatné podniky ústrednej správy, Rozhlas a televízia Slovenska, Slovenský pozemkový fond, Agentúra pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov a štátne neziskové organizácie štátu) malo celkový pozitívny vplyv na saldo verejnej správy. Spolu zaznamenali prebytok v sume 140 001 tis. eur, čo predstavuje zlepšenie oproti roku 2020 o 134 414 tis. eur.

Ostatné ústredné podniky dosiahli v roku 2021 medziročné zlepšenie hospodárenia o 114 164 tis. eur s celkovým prebytkom 8 309 tis. eur. V rámci skupiny hospodárila s najvyšším prebytkom spoločnosť Slovenský vodohospodársky podnik, š. p. (6 821 tis. eur), ktorý bol zaradený do sektora verejnej správy v súlade s metodikou ESA. S prebytkom hospodárila aj spoločnosť DMD Group, a. s. (5 029 tis. eur) v súvislosti s prijatím kapitálového transferu v sume 5 000 tis. eur, naopak schodok dosiahla spoločnosť Slovensko IT, a. s. (3 096 tis. eur). Najväčší podiel na zlepšení hospodárenia oproti predchádzajúcemu roku mala spoločnosť Debitum, a. s., ktorá v roku 2021 dosiahla schodok vo výške 11 tis. eur, čo predstavuje zlepšenie o 109 326 tis. eur. V roku 2020 bol schodok Debitum, a. s. vyčíslený vo výške 109 337 tis. eur v dôsledku odpustenia pohľadávok zo sociálneho poistenia voči zdravotníckym zariadeniam v rámci koncepcie oddĺženia.

Rozhlas a televízia Slovenska medziročne zlepšila svoje hospodárenie o 3 793 tis. eur a v roku 2021 dosiahla prebytok 948 tis. eur. Na strane príjmov mali pozitívny vplyv vyššie príjmy z reklamy o 5 480 tis. eur a taktiež vyšší transfer zo štátneho rozpočtu na základe programovej časti zmluvy so štátom o 3 224 tis. eur. Na strane výdavkov malo pozitívny vplyv na hospodárenie nižšie čerpanie kapitálových výdavkov o 6 179 tis. eur v porovnaní s rokom 2020 z dôvodu procesov verejného obstarávania a aj v dôsledku skutočnosti, že čerpanie prostriedkov na rok 2021 na základe zmluvy so štátom začalo prebiehať až v poslednom štvrtroku 2021. Medziročne negatívne na hospodárenie pôsobilo vyššie čerpanie prostriedkov za tovary a služby o 5 601 tis. eur z dôvodu presunu výroby z roku 2020 do roku 2021 v súvislosti s COVID-19 a taktiež zvýšené náklady na mzdy a poistné o 1 459 tis. eur. Rovnako negatívne pôsobil aj pokles pohľadávok a nárast záväzkov spolu o 2 220 tis. eur (oproti roku 2020 došlo k zhoršeniu o 4 673 tis. eur).

Slovenský pozemkový fond hospodáril s prebytkom 11 362 tis. eur, čo je však nižší prebytok oproti roku 2020 o 4 388 tis. eur z dôvodu poklesu pohľadávok a nárastu záväzkov spolu o 2 761 tis. eur, čo je pokles v porovnaní s rokom 2020 o 7 283 tis. eur. Taktiež medziročne negatívne na hospodárenie pôsobili vyššie bežné transfery o 1 267 tis. eur určené pre kapitolu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR z dôvodu realizácie odvodu z dosiahnutého hospodárskeho výsledku za predchádzajúce roky. Pozitívny vplyv na hospodárenie mali nižšie kapitálové výdavky o 584 tis. eur z dôvodu, že neboli realizované plánované výkupy pozemkov, obstaranie softvéru a nákup nových služobných vozidiel v rámci pravidelnej

¹¹ Ostatné subjekty ústrednej správy zahŕňajú: Rozhlas a televíziu Slovenska, Slovenský pozemkový fond, Agentúru pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov, neziskové organizácie ústrednej správy a ostatné ústredné podniky.

obnovy vozového parku. Rovnako aj príjmy z prenájmu pozemkov a kapitálové príjmy z predaja pozemkov sa zvýšili oproti roku 2020 o 4 441 tis. eur.

Agentúra pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov (EOSA) zaznamenala v roku 2021 zlepšenie hospodárenia o 4 859 tis. eur, keď dosiahla prebytok 46 603 tis. eur. Pozitívny vplyv na hospodárenie mal nárast celkových príjmov o 3 152 tis. eur a súčasný pokles celkových výdavkov o 10 750 tis. eur. Hlavným zdrojom príjmov sú príjmy z povinného poplatku za udržiavanie núdzových zásob ropy a ropných výrobkov, ktoré dosiahli hodnotu 91 589 tis. eur (nárast o 3 043 tis. eur). Uvedené príjmy z poplatku sa odvíjajú od spotreby, resp. objemu ropy a ropných výrobkov dovezených alebo uvedených do daňového voľného obehu. V roku 2021 došlo k medziročnému nárastu v objeme 103 tis. m³/t. Pokles celkových výdavkov súvisel s poklesom výdavkov na obmenu, skladovanie a udržiavanie núdzových zásob o 8 929 tis. eur a s poklesom daňových výdavkov o 1 635 tis. eur.

Štátne neziskové organizácie dosiahli v roku 2021 prebytok 72 779 tis. eur, čo predstavuje lepší výsledok oproti roku 2020 o 16 016 tis. eur. Najväčší pozitívny vplyv na hospodárenie mal Fond ochrany vkladov, ktorý zvýšil svoj prebytok oproti roku 2020 o 25 126 tis. eur na úroveň 29 858 tis. eur z dôvodu vyššieho výberu príspevkov od bánk. V roku 2021 došlo k nárastu minimálnej výšky sadzby ročného príspevku z 0,01 % krytých vkladov bánk na sadzbu 0,08 %, čo prispelo k medziročnému nárastu o 26 742 tis. eur. Fond na podporu športu zvýšil svoj prebytok medziročne o 8 459 tis. eur na 40 079 tis. eur. Je to spôsobené najmä vyššími príjmami zo zmluvy so štátom pre projekty športovej infraštruktúry národného významu o 23 700 tis. eur. Celkové výdavky fondu medziročne vzrástli o 14 782 tis. eur a boli prevažne použité na zmiernenie následkov mimoriadnej situácie súvisiacej s COVID-19. Najväčší negatívny vplyv na celkové hospodárenie neziskových organizácií mal Fond na podporu umenia, ktorý zhoršil svoje hospodárenie o 18 178 tis. eur z dôvodu, že oproti roku 2020 bol prijatý transfer z MK SR nižší o 9 500 tis. eur. V roku 2021 vzrástli aj bežné transfery na podpornú činnosť vo forme dotácií a štipendií o 8 789 tis. eur.

Územná samospráva

Územná samospráva ako celok dosiahla schodok 21 628 tis. eur, čo predstavuje medziročné zhoršenie salda oproti roku 2020 o 199 540 tis. eur (v roku 2020 dosiahla prebytok 177 912 tis. eur).

V roku 2021 pokračovalo obdobie pandémie a s tým súvisiace protipandemické opatrenia, ktoré mali dopad na saldo obcí a vyšších územných celkov. Územné samosprávy naďalej čelili výrazne zvýšeným výdavkom a značným stratám príjmov. V roku 2020 bola viacerým obciam a vyšším územným celkom poskytnutá návratná finančná výpomoc zo štátnych finančných aktív v celkovej sume 151 919 tis. eur ako kompenzácia očakávaných výpadkov príjmov spôsobených pandemiou. Časť finančných prostriedkov vo výške 97 tis. eur bola v roku 2021 vrátená ako nepoužitá.

Rozpočtové hospodárenie obcí v metodike ESA 2010 skončilo s prebytkom 2 371 tis. eur. V porovnaní s rokom 2020, keď rozpočtové hospodárenie obcí v metodike ESA 2010 skončilo s prebytkom vo výške 140 673 tis. eur, v roku 2021 došlo k zníženiu prebytku obcí o 138 302 tis. eur. K negatívnemu vývoju salda obcí prispel vyšší medziročný nárast celkových výdavkov (o 283 401 tis. eur) ako bol nárast celkových príjmov (o 161 212 tis. eur).

Pod lepšie hospodárenie sa podpísal nárast v daňových príjmoch o 138 850 tis. eur, v tom daň z príjmov fyzických osôb vrátane sankcií vzrástla o 90 844 tis. eur (o 4,2 %), daň z nehnuteľností (najviac daň zo stavieb) vzrástla o 28 137 tis. eur (o 6,6 %) a daň za špecifické služby (daň za rozvoj) vzrástla o 19 932 tis. eur (o 8,8 %). Niektoré z obcí kompenzovali čiastočný výpadok podielových daní zvýšením sadzieb dane z nehnuteľností. Aj nedaňové príjmy zaznamenali nárast o 48 842 tis. eur. Príjmy z administratívnych poplatkov narástli o sumu 31 347 tis. eur, a to najmä poplatky a platby za stravné (o 20 579 tis. eur) a poplatky a platby za predaj výrobkov, tovarov a služieb (o 7 112 tis. eur). Kapitálové príjmy dosiahli úroveň 61 845 tis. eur a oproti skutočnosti roku 2020 došlo k ich nárastu o 13 710 tis. eur (o 28,5 %). Najvyšší nárast mal príjem z predaja pozemkov o 14 081 tis. eur. Uvedený nárast časti nedaňových príjmov bol kompenzovaný poklesom iných nedaňových príjmov a ostatných príjmov v úhrne o 4 591 tis. eur. Z dôvodu zmien všeobecne záväzných nariadení miest poklesli výťažky z hazardných hier o 5 732 tis. eur, na druhej strane však vzrástli príjmy z dobropisov o 2 494 tis. eur.

Ďalší rok pandémie zhoršil finančnú kondíciu miest a obcí čo vyvolalo dopyt po zvýšení transferov. Celkové prijaté granty a transfery dosiahli úroveň 1 979 300 tis. eur a v porovnaní so skutočnosťou

predchádzajúceho roka napokon klesli o 26 480 tis. eur. Oproti roku 2020 došlo k nárastu bežných grantov a transferov o 111 077 tis. eur (o 7,0 %) najmä z dôvodu nárastu transferov v rámci verejnej správy o 111 226 tis. eur (o 7,1 %), v tom prenesený výkon štátnej správy o 65 952 tis. eur (o 6,8 %) a tiež nárastu zahraničných bežných grantov o 1 505 tis. eur (o 44,8%). Pozitívny vplyv na saldo eliminoval pokles príjmov z tuzemských kapitálových grantov a transferov o 134 701 tis. eur (o 33,3 %), zahraničné kapitálové granty poklesli o 3 529 tis. eur (o 34,1 %) a príjmy z prostriedkov z rozpočtu Európskej únie o 832 tis. eur (o 53,6 %). Uvedené sa premietlo do nižšieho čerpania kapitálových výdavkov.

Opatrenia vo vzťahu k hospodáreniu obcí prijaté v súvislosti s pandémiou platili aj pre celý rok 2021 čo vyvolalo zvýšené náklady na ich zabezpečenie. Celkové ESA výdavky obcí dosiahli úroveň 5 462 984 tis. eur, z toho bežné výdavky sa pohybovali na hodnote 4 745 948 tis. eur a kapitálové výdavky na hodnote 717 036 tis. eur.

V porovnaní s rokom 2020 došlo k nárastu bežných výdavkov o 345 386 tis. eur (o 7,9 %). Medziročne narástli bežné výdavky na mzdy, platy a ostatné osobné vyrovnania (o 86 190 tis. eur) a s tým súvisiace daňové odvody a odvody do fondov sociálneho a zdravotného poistenia (o 57 073 tis. eur), narástli výdavky na tovary a služby o 147 128 tis. eur (o 11,3 %), z toho najvyšší nárast výdavkov bol na všeobecnom materiáli, potravinách, na rutinnej a štandardnej údržbe budov a objektov, na všeobecných a špeciálnych službách a vratkách. Výdavky súvisiace so záchrannými prácami, celoplošným testovaním a očkovaním vyvolali dodatočné náklady na odmeny zamestnancov mimopracovného pomeru, ktoré sa zvýšili oproti predchádzajúcemu obdobiu o sumu 7 782 tis. eur (o 23,8 %). Z bežných výdavkov sa medziročne ušetrilo na energiách, na prepravnom a najme dopravných prostriedkoch, na stravovaní, na výdavkoch za škody a na odmenách a príspevkoch poslancom a členom obecných komisií, na peňažných príspevkoch za kompenzáciu v sumare o 5 435 tis. eur. Čerpali sa prostriedky na zabezpečenie dezinfekčných a ochranných prostriedkov, oblečenia, pomôcok, na upratovanie a dezinfekciu priestorov.

V nadväznosti k vyšším prijatým bežným grantom a transferom predstavovali výdavky na bežné transfery sumu 395 877 tis. eur. Na zvýšení o 34 745 tis. eur (o 9,0 %) sa podieľali najmä transfery v rámci verejnej správy, z toho boli vyššie najmä transfery pre dopravné podniky o 15 201 tis. eur a pre príspevkové organizácie o 12 406 tis. eur. Zvýšili sa tiež bežné transfery jednotlivcom a neziskovým právnickým osobám, transfery nefinančným subjektom nezaraďeným vo verejnej správe, náklady na likvidáciu akciových spoločností (o 100,1 %) a bežné transfery do zahraničia.

Recipročne k nárastu bežných transferov dosiahli obce úsporu v poskytovaní kapitálových transferov, a to na úrovni 21 295 tis. eur, čo znamená pokles o 8 961 tis. eur (o 29,6 %). Najväčší medziročne pokles mali transfery pre dopravné podniky o 9 075 tis. eur.

V nadväznosti na predchádzajúci rok bolo čiastočne pozastavené čerpanie výdavkov na obstaranie kapitálových aktív, ktoré medziročne klesli o sumu 53 023 tis. eur, nielen v súvislosti s pandémiou, ale aj z dôvodu časového posunu realizácie projektov spolufinancovaných z prostriedkov EŠIF a súvisiaceho procesu obstarávania. Z tohto pohľadu mala medziročne najvyšší pokles realizácia nových stavieb o 74 542 tis. eur. Kým v období pred pandémiou sa rozmohlo vo veľkom budovanie nájomných bytových domov, tak pre rok 2021 sa tento proces obmedzil iba na čiastočné obnovy a rekonštrukcie. Obce zvýšili svoju opatrnosť v oblasti výdavkov v podmienkach značnej neistoty budúceho vývoja, avšak aj napriek tomu investovali značnú časť finančných prostriedkov. Nadalej pokračovali v zazmluvnených projektoch v rámci operačných programov EÚ. Finančné zdroje boli použité na rozvoj bývania a zabezpečenie technickej vybavenosti v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít, na projekty zlepšenia životného prostredia, v rámci projektov bezpečná a ekologická doprava (budovanie cyklotrás), na projekty sociálnej inklúzie, na vybudovanie kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd, na zníženie energetickej náročnosti budov, na modernizáciu a rekonštrukciu budov, na nákup pozemkov, strojov, prístrojov, zariadení, techniky, náradia a dopravných prostriedkov, na prípravnú a projektovú dokumentáciu, na rekonštrukciu a modernizáciu strojov a zariadení. Časť prostriedkov išla na projekty v oblasti vzdelávania a športu, civilnej obrany a ochrany a na podporu a rozvoj verejného zdravia. Výdavky boli čerpané v rámci programov financovaných z vlastných a úverových zdrojov, ale i zo zdrojov EÚ a spolufinancovania ŠR.

Medzi ďalšie negatívne faktory ovplyvňujúce saldo hospodárenia patrila zmena stavu položiek časového rozlíšenia vo výške 37 083 tis. eur a ostatných úprav vo výške 2 141 tis. eur. Z nich sa najviac na nižšom ESA prebytku podieľal nárast záväzkov o 43 755 tis. eur (na osobné náklady o 19 303 tis. eur v nadväznosti na prijaté opatrenia v odmeňovaní zamestnancov verejnej správy, voči orgánom sociálneho a zdravotného poistenia o 11 292 tis. eur, nárast daňových záväzkov o 3 257 tis. eur a nárast záväzkov voči dodávateľom a prijatých preddavkov o 13 434 tis. eur). Nárast pohľadávok z nedaňových príjmov o sumu 5 437 tis. eur a nákladov budúcich období o 2 228 tis. eur čiastočne eliminoval vplyv spôsobený nárastom záväzkov.

Vyššie územné celky zhoršili svoje hospodárenie oproti roku 2020 a dosiahli schodok vo výške 26 748 tis. eur, čo je pokles salda ESA 2010 o 34 483 tis. eur. Na negatívny vývoj salda vplýval predovšetkým medziročný nárast výdavkov, ktorý bol vyšší v porovnaní s medziročným rastom príjmov.

Medziročné zvýšenie rozpočtu bežných príjmov ovplyvnili najmä vyšší výnos z podielu dane z príjmu o 39 523 tis. eur (o 4,2 %), nárast príjmov z prenájmu majetku VÚC (budov a priestorov) o 2 384 tis. eur eliminovaný poklesom príjmov z predaja výrobkov, tovarov a služieb o 6 013 tis. eur a príjmov za stravné o 1 006 tis. eur. Ide najmä o platby od občanov umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb za poskytované služby, platby za stravné, za ubytovacie služby, poplatky a platby za zápisné a školné a z administratívnych poplatkov.

Z prostriedkov štátneho rozpočtu a zo zahraničných grantov a transferov, boli VÚC poskytnuté bežné granty a transfery v sume 581 104 tis. eur, z toho tuzemské bežné transfery v sume 577 554 tis. eur a zahraničné bežné granty vo výške 3 550 tis. eur. Ich medziročný nárast o 21 284 tis. eur (o 3,8 %) mal pozitívny vplyv na saldo. Väčšiu časť z prijatých transferov samosprávnych krajov tvoria transfery určené na prenesený výkon štátnej správy v oblasti školstva, ktoré sa upravovali smerom nahor z dôvodu zmien normatívnych a nenormatívnych finančných prostriedkov, financovali sa úlohy spojené s regionálnym rozvojom, ochranou životného prostredia, ako aj realizácia projektov spolufinancovaných z Európskej únie. Účelové dotácie boli použité najmä na financovanie kompetencií preneseného výkonu štátnej správy.

Rastúci trend v príjmoch čiastočne negovali tuzemské kapitálové granty a transfery a zahraničné granty určené na financovanie projektov, ktoré oproti roku 2020 poklesli o 16 226 tis. eur (o 23,3 %). Išlo najmä o refundáciu výdavkov na zazmluvnených projektoch.

Legislatívne opatrenia ako sú zvýšenie miezd zamestnancov vo verejnej správe úpravou platových taríf, nárast výdavkov predovšetkým v oblasti sociálnych služieb, povinnosť poskytnúť rekreačné poukazy zamestnancom tvorili významné výdavky samosprávnych krajov. Bežné výdavky vzrástli úhrnom medziročne o 90 918 tis. eur, z toho výdavky na bežné transfery vzrástli o 121 260 tis. eur a výdavky na osobné náklady poklesli o 35 882 tis. eur. Transfery v rámci verejnej správy vzrástli o 96 756 tis. eur a boli smerované najmä príspevkovým organizáciám (nárast o 95 995 tis. eur), obciam, rozpočtovým organizáciám a iným vyšším územným celkom. Transfery mimo verejnej správy poskytnuté jednotlivcom a neziskovým právnickým osobám, dotácie dopravcom – právnickým osobám nezarađeným v sektore verejnej správy, ktorí zabezpečujú výkony vo verejnom záujme a na vykrytie strát vo verejnom záujme pri zabezpečovaní prímestskej autobusovej dopravy osôb a iným subjektom sa zvýšili úhrnom o 24 504 tis. eur.

Negatívny vplyv tohto rastu čiastočne eliminovali úspory na energiách, osobných nákladoch, všeobecnom materiáli. Napriek limitom materiálnych, technických i personálnych kapacít sa zabezpečovala distribúcia ochranných prostriedkov a antigénových testov najmä do zariadení sociálnych služieb a ambulancií, za účelom zabezpečovania testovania a očkovania.

Úsporný režim samosprávne kraje uplatnili aj pri čerpaní kapitálových výdavkov, ktoré v úhrne poklesli o 10 767 tis. eur (o 4,72 %). Pokles výdavkov na obstaranie kapitálových aktív mierne zabrzdiло použitie výdavkov na kapitálové transfery. V rámci obstarania kapitálových aktív boli zdroje v sume 159 308 tis. eur smerované na nákupy pozemkov a nehmotných aktív, na realizáciu stavieb a ich technické zhodnotenie, modernizáciu a stavebné úpravy, na nákup strojov, prístrojov, zariadení a techniky dopravných prostriedkov, na rekonštrukcie priestorov zariadení sociálnych služieb, materiálno – technické vybavenia učební, investície na rekonštrukcie ciest II. a III. triedy a modernizácie mostných objektov, na prípravnú a projektovú dokumentáciu. Kapitálové transfery poskytli VÚC najmä príspevkovým organizáciám v objeme 48 500 tis. eur (nárast o 14,23 % oproti roku 2020).

Saldo ESA 2010 bolo ovplyvnené aj zmenou stavu záväzkov o 14 247 tis. eur, z toho najvyšší nárast mali záväzky na osobné náklady, záväzky voči orgánom sociálneho a zdravotného poistenia a daňové záväzky v nadväznosti na prijaté opatrenia v odmeňovaní zamestnancov verejnej správy (o 8 385 tis. eur). V menšej miere k zhoršeniu prebytku prispel aj nárast záväzkov voči dodávateľom oproti predchádzajúcemu obdobiu.

Podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností (SK NACE) je pod kódom 49.31.0 Mestská alebo prímestská osobná pozemná doprava evidovaných 40 subjektov, z nich šesť je vo verejnej správe. Ich hlavnou činnosťou je vykonávanie a zabezpečovanie pravidelnej hromadnej dopravy (autobusovej, električkovej a trolejbusovej) v súlade so Zmluvami o službách v mestskej hromadnej doprave.

Dopravné podniky samosprávy¹² v roku 2021 hospodárili s ESA schodkom vo výške 9 641 tis. eur, čím zhoršili svoje hospodárenie o 14 213 tis. eur oproti roku 2020 (prebytok 4 572 tis. eur). Aj na dopravné podniky vplýval COVID-19, čo zásadne ovplyvnilo nielen dopravné výkony, ale i hospodárenie, investície a kvalitu mestskej hromadnej dopravy. Napriek miernemu oživeniu ekonomických výsledkov v porovnaní s rokom 2020 pretrvávajúce protipandemické opatrenia spôsobili výpadky v mestskej hromadnej doprave, čo malo za následok menšie množstvo prepravovaných osôb, znížené tržby za cestovné spôsobené sčasti prechodom z pásmových cenových lístkov na časové (o 5 541 tis. eur), nižšie príjmy z reklamnej činnosti, nízky dopyt na zájazdovú, zmluvnú a príležitostnú dopravu, pokles príjmov z vymožených pokút (o 116 tis. eur) čo sa prejavilo v celkovom poklese nedaňových príjmov úhrnom o 4 658 tis. eur.

Medziročne sa pokles tržieb pohyboval na úrovni zhruba 5 % (v roku 2020 to bolo 30 %). Pozitívne sa na dosiahnutom prebytku podieľal medziročný nárast bežných transferov o 15 901 tis. eur, z ktorých najvýznamnejšiu časť tvoria bežné transfery z rozpočtu obce na úhradu za služby vo verejnom záujme v zmysle dohodnutých Rámcových zmlúv (nárast o 15 997 tis. eur). Dopravné podniky nemohli čerpať žiadnu štátnu pomoc ako kompenzáciu za výpadky tržieb pre vládne opatrenia počas pandémie. Zo strany Ministerstva financií SR bola zakladateľom podnikov v súlade so schváleným uznesením vlády č. 296/2021 ponúknutá návratná finančná výpomoc, ktorá mala pokryť zvýšené výdavky aj mestských podnikov. Túto výpomoc využilo mesto Prešov vo výške 4 423 tis. eur a mesto Košice vo výške 11 930 tis. eur, pričom pridelenie konkrétnej sumy prostriedkov mestským dopravným podnikom bolo v kompetencii zakladateľov.

Nenaplnenie výšky príjmov z kapitálových grantov a zálohových platieb z príspevkov z EŠIF a spolufinancovania zo ŠR na zmluvné projekty (v 2020 zmluvný projekt „DPMP, Modernizácia vozového parku trolejbusov v Prešove – II. etapa“) na úroveň predchádzajúceho roka malo nepriaznivý vplyv na ESA hospodárenie dopravných podnikov a výsledkom bol pokles o 10 576 tis. eur.

Na strane výdavkov došlo k medziročnému poklesu o 15 534 tis. eur a to vo všetkých položkách. Bežné výdavky poklesli o 7 597 tis. eur a výdavky na obstaranie kapitálových aktív o 7 937 tis. eur.

Nepriaznivá situácia spojená s krízou spôsobila, že bola redukovaná výprava autobusov, trolejbusov a električiek, prišlo k rušeniu liniek, k výraznému obmedzeniu najazdených vozokil metrov, nastavil sa úsporný prázdninový režim, prišlo k prepúšťaniu zamestnancov a k zrušeniu bonusov vyplácaných vodičom čo sa odzrkadlilo v medziročnom poklese mzdových prostriedkov a k nim prislúchajúcich odvodov o 2 988 tis. eur a to aj napriek tomu, že kolektívnym vyjednávaním sa dohodli určité mzdové zvýhodnenia a kompenzácie za sťažený výkon práce a zvýšila sa minimálna mzda podľa platnej legislatívy. Dopravné podniky pristúpili k šetreniu výdavkov formou redukcie objemu dodávateľských zmlúv za externé služby ako čistenie a dezinfekcia vozidiel a pracovných priestorov, opravy a odstraňovanie havarijných stavov, strážna služba a upratovacie služby (pokles o 7 035 tis. eur), ďalej IT služby, právne a poradenské služby na exekučné trovy zastavených starých exekúcií (pokles o 1 445 tis. eur).

Opačný trend mali dodatočne vyvolané náklady o 3 616 tis. eur na energie (nárast o 438 tis. eur), pomocný materiál (nárast o 166 tis. eur), naftu a náhradné diely (nárast o 675 tis. eur), na servis, údržbu a opravy (nárast o 1 224 tis. eur), údržbu verejného osvetlenia (nárast o 1 113 tis. eur) a v neposlednom rade

¹² Dopravný podnik mesta Žiliny s. r. o., Dopravný podnik Bratislava, a. s., Dopravný podnik mesta Košice, akciová spoločnosť, Dopravný podnik mesta Prešov, a. s., Dopravný podnik mesta Považská Bystrica s. r. o., a od roku 2021 pribudol Dopravný podnik mesta Martin, s. r. o.

i medziročný rast odstupného z titulu zníženia zamestnancov eliminovali dosiahnutú úsporu z prevádzkovej činnosti.

V nadväznosti na prehodnotenie priorít v rámci investičných akcií prebiehajúcich alebo plánovaných projektov, ich presun do ďalších rokov (modernizácia električkového depa, dopravného dispečingu, nákup autobusov, informatizácia MHD) a prebiehajúce verejné obstarávania, sa zaznamenal medziročný pokles vo výdavkoch na obstaranie kapitálových aktív o 7 937 tis. eur (pokles o 48,5 %). Kapitálové výdavky v roku 2021 dosiahli hodnotu 8 432 tis. eur, najvyššie investičné výdavky boli vynaložené na modernizáciu a skvalitnenie prevádzky mestskej hromadnej dopravy, do vozového parku a infraštruktúry z vlastných zdrojov, zdrojov EÚ a spolufinancovania zo ŠR. V roku 2021 sa zakúpilo 31 ks autobusov v celkovom objeme 11 568 tis. eur, a to v DP mesta Košice, DP mesta Prešov a DP mesta Martin (v roku 2020 boli zakúpené nízkopodlažné energeticky úsporné trolejbusy a rekonštruovali sa električkové trate).

Hospodárenie bolo negatívne ovplyvnené poklesom pohľadávok o 7 907 tis. eur, nárastom záväzkov o 13 806 tis. eur a doimputovaným výdavkom za nákup autobusov (DP Martin) o 6 312 tis. eur. Najvyšší pokles na položke ostatných pohľadávok o 8 288 tis. eur bol spôsobený prijatím vyšších preddavkových platieb z obcí za poskytovanie služieb vo verejnom záujme, zo zúčtovania preddavkových platieb cez dopravný softvér, zo zastavených exekúcií a úhrad pohľadávok z ekonomicky oprávnených nákladov za predchádzajúce obdobie. Na strane záväzkov najvyšší medziročný nárast bol na záväzkoch voči dodávateľom a z nevyfakturovaných dodávok o 12 924 tis. eur za obstaranie autobusov, a zo splatenia dlhodobého záväzku z postúpenej pohľadávky.

Fondy sociálneho zabezpečenia

Sociálna poisťovňa dosiahla v roku 2021 prebytok vo výške 328 614 tis. eur a zlepšila si hospodárenie oproti roku 2020 o 106 095 tis. eur. V roku 2021 sa v hotovostnom vyjadrení vybralo na príjmoch na poistnom o 480 429 tis. eur viac ako v predchádzajúcom roku. Išlo predovšetkým o príjem poistného od zamestnávateľov o 277 819 tis. eur a od zamestnancov o 159 059 tis. eur. V roku 2020 mala na príjmy vplyv aj odplata za pohľadávky z poistného voči zdravotníckym zariadeniam postúpené na štátnu spoločnosť Debitum, a. s. v sume 109 331 tis. eur. Išlo o vplyv poslednej etapy oddlžovania v súlade s Konceptiou oddlženia zdravotníckych zariadení schválenou vládou SR v roku 2017¹³, t. j. v roku 2021 nedošlo k ďalšiemu oddlžovaniu zdravotníckych zariadení. Výšku hotovostného prebytku významne ovplyvnil aj transfer, ktorý Sociálna poisťovňa v roku 2021 prijala zo štátneho rozpočtu SR vo výške 840 000 tis. eur na zabezpečenie platobnej schopnosti Sociálnej poisťovne (v porovnaní s rokom 2020 bol transfer nižší o 129 865 tis. eur).

Aj napriek vyšším príjmom na poistnom, zaznamenala Sociálna poisťovňa vyššie čerpanie výdavkov zo sociálneho poistenia, ktoré súviselo predovšetkým s pandemiou COVID-19 (pandemické nemocenské dávky, ošetrovné a dávky v nezamestnanosti) a taktiež aj s valorizáciou dôchodkových dávok a vyplatením 13. dôchodkov. Výdavky poistenia teda v roku 2021 predstavovali sumu 9 479 719 tis. eur, čo bolo o 297 847 tis. eur viac ako v predchádzajúcom roku (z toho nemocenské dávky boli vyplatené o 76 484 tis. eur viac ako v roku 2020 a dôchodkové dávky zo starobného poistenia o 269 220 tis. eur viac ako v roku 2020, dávky v nezamestnanosti boli vyplatené o 39 371 tis. eur menej ako v roku 2020). Toto výrazne zvýšenie vyplatených dávok bolo kryté aj z prijatého transferu zo štátneho rozpočtu SR, ktorý bol poskytnutý v súvislosti s pandemickou situáciou a vyplácaním mimoriadnych dávok (napr. pandemické nemocenské, pandemické ošetrovné a pod.)

Akualizácia hotovostného výdavku z dôchodkových dávok¹⁴ predstavovala negatívny vplyv vo výške 70 154 tis. eur, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom znamenal nárast týchto výdavkov o 141 928 tis. eur. Najväčší pozitívny vplyv na ESA prebytok mala imputácia pohľadávok na poistnom voči zdravotníckym zariadeniam vo výške 113 758 tis. eur (oproti roku 2020 došlo k nárastu o 4 448 tis. eur) a aktuálne zaznamenanie poistného vo výške 85 762 tis. eur (oproti roku 2020 došlo k nárastu o 18 211 tis. eur).

¹³ Vláda SR schválila „Konceptiu oddlženia zdravotníckych zariadení,“ na svojom rokovaní 13. septembra 2017 uznesením č. 425/2017.

¹⁴ Starobný dôchodok vypláca Sociálna poisťovňa vopred v pravidelných mesačných termínoch v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. o Sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. V tomto prípade vplyv časovo posunutého výdavku sa týka dôchodkových dávok, ktoré Sociálna poisťovňa vypláca v decembri bežného roka, na ktoré vznikol nárok v mesiaci január nasledujúceho roka (t. j. výplatný termín pripadá na sviatok resp. víkend). V súlade s metodikou ESA 2010 sa dôchodkové dávky časovo rozlišujú do obdobia, s ktorým vecne súvisia.

V roku 2021 v porovnaní s predchádzajúcim rokom nedošlo k realizácii oddĺženia prostredníctvom Debitum, a. s. (v roku 2020 bol hotovostný príjem kompenzovaný negatívnym vplyvom poklesu pohľadávok na poistnom z titulu oddĺženia zdravotníckych zariadení vo výške 168 775 tis. eur).

Verejné zdravotné poistenie¹⁵ dosiahlo schodok v hodnote 42 511 tis. eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k zhoršeniu celkového hospodárenia o 150 839 tis. eur. V roku 2021 sa vybralo na príjmoch z odvodov v hotovostnom vyjadrení o 390 648 tis. eur viac ako v predchádzajúcom roku (z toho Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s. zaznamenala nárast o 156 515 tis. eur a Dôvera, a. s. zaznamenala nárast o 154 083 tis. eur). Celkové výdavky verejného zdravotného poistenia na zdravotnú starostlivosť boli vo výške 5 486 711 tis. eur, čo predstavovalo v porovnaní s predchádzajúcim rokom nárast o 461 935 tis. eur. Z toho výdavky poskytnuté zdravotníckym zariadeniam boli o 55 891 tis. eur nižšie v porovnaní s predchádzajúcim rokom (z toho Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s. zaznamenala nárast o 226 570 tis. eur a Dôvera, a. s. zaznamenala pokles týchto výdavkov o 232 838 tis. eur).

V najväčšej zdravotnej poisťovni - Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a. s. došlo k medziročnému nárastu príjmov z odvodov, ktorý súvisel s nárastom úspešnosti výberu poistného za ekonomicky aktívne obyvateľstvo a zároveň došlo aj k vyššiemu čerpaniu výdavkov na zdravotnú starostlivosť, ktoré súviseli s pretrvávajúcou pandemickou situáciou v roku 2021 (počet prípadov sa výrazne zvýšil hlavne počas druhej vlny, čo sa prejavilo napr. zvýšenými výdavkami súvisiacimi s výkonmi na testovanie a očkovanie). Zároveň sa oživila aj poskytovaná zdravotná starostlivosť mimo COVID-19, ktorá bola v roku 2020 pozastavená.

Fondy verejného zdravotného poistenia aj napriek hotovostnému schodku zaznamenali nižší ESA schodok. Na celkové hospodárenie mala vplyv vo významnej miere aj metodická zmena prevodového mostíka na metodiku ESA 2010, kde boli niektoré položky príjmov, výdavkov, pohľadávok a záväzkov prehodnotené a imputované do systému verejného zdravotného poistenia. Na zlepšenie hospodárenia mala pozitívny vplyv aj aktualizácia poistného vo výške 45 743 tis. eur, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavovalo nárast vplyvu aktualizácie o 43 356 tis. eur.

Negatívny vplyv na celkové hospodárenie fondov mal pokles pohľadávok o 37 883 tis. eur (v roku 2020 došlo k nárastu pohľadávok o 46 353 tis. eur). Najvýraznejší vplyv mal pokles pohľadávok vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a. s. o 52 885 tis. eur (išlo najmä o pokles ostatných pohľadávok o 42 841 tis. eur, čo súviselo s mimoriadnymi opatreniami v súvislosti s pandémiou COVID-19, kedy sa prvýkrát v roku 2020 nevykonávalo ročné zúčtovanie so štátnymi organizáciami za rok 2019 a uhrádzali sa príspevky vo forme preddavkov, čo spôsobilo tento výrazný medziročný pokles). Pokles zaznamenali aj pohľadávky voči Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou o 6 329 tis. eur. Pozitívny vplyv predstavoval nárast pohľadávok z daní o 8 546 tis. eur a pohľadávok voči poskytovateľom zdravotnej starostlivosti o 2 958 tis. eur.

Medziročný nárast záväzkov zhoršil hospodárenie zdravotných poisťovní o 13 718 tis. eur (v roku 2020 došlo k poklesu záväzkov o 94 741 tis. eur), pričom išlo predovšetkým o nárast záväzkov voči poskytovateľom zdravotnej starostlivosti o 29 351 tis. eur. Súčasne došlo k poklesu ostatných záväzkov o 15 910 tis. eur. Pokles ostatných záväzkov tvorí zúčtovaný preddavok z ročného zúčtovania poistného so štátom za rok 2019 v zmysle legislatívnej zmeny v súvislosti s mimoriadnymi opatreniami so šírením COVID-19 pandémie (v roku 2020 nebol tento preddavok zúčtovaný).

Na hospodárenie negatívne vplýval aj výdavkový transfer z verejnej časti zdravotného poistenia do súkromnej časti zdravotných poisťovní (splátka istiny úveru zdravotnej poisťovne Dôvera, a. s. a platba za správu verejného zdravotného poistenia) spolu vo výške 86 873 tis. eur. V roku 2020 predstavovala hodnota tohto transferu 143 717 tis. eur, t. j. v roku 2021 došlo k poklesu o 56 844 tis. eur, z toho Dôvera, a. s. o 53 180 tis. eur.

¹⁵ Verejné zdravotné poistenie predstavujú prostriedky z vybraného poistného na poskytovanie verejnej zdravotnej starostlivosti Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a súkromnými zdravotnými poisťovňami.

1.3. Dlh verejnej správy

Hrubý dlh verejnej správy (maastrichtský dlh) **dosiahol k 31.12.2021 výšku 61 267 350 tis. eur (62,2 % HDP)** a medziročne sa jeho pomer k HDP zvýšil o 3,3 p. b.

Dlh verejnej správy je koncipovaný ako konsolidovaný ukazovateľ, čo znamená, že poskytnuté a prijaté pôžičky medzi jednotlivými subjektmi verejnej správy sú eliminované. Skupiny subjektov verejnej správy uvedené nižšie v tabuľke sú vnútorne skonsolidované o vzájomné vzťahy v rámci danej skupiny (napríklad územná samospráva). Uvedená hodnota konsolidácie predstavuje len pôžičky medzi týmito skupinami subjektov. Celková výška konsolidácie v roku 2021 predstavovala 1 463 469 tis. eur. Z pohľadu výšky vzájomných pôžičiek a výpožičiek vo verejnej správe tvorí najvýznamnejšiu položku konsolidácie Štátny fond rozvoja bývania, ktorý poskytuje návratné finančné prostriedky, najmä subjektom územnej samosprávy v oblasti podpory bývania (728 474 tis. eur).

Ďalšou významnou položkou konsolidácie je návratná finančná výpomoc poskytnutá zo štátneho rozpočtu Agentúre pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov (280 000 tis. eur) a imputovaná pôžička Agentúry pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov (135 637 tis. eur). Ostatnú časť konsolidácie tvoria najmä návratné finančné výpomoci poskytnuté zo štátneho rozpočtu mestám a obciam (136 601 tis. eur) a vyšším územným celkom (174 346 tis. eur). Okrem týchto vzťahov sa pri výpočte maastrichtského dlhu abstrahuje od záväzkov Ministerstva financií SR voči Štátnej pokladnici z tzv. refinančného systému (16 827 859 tis. eur) a od záväzkov z vkladov subjektov verejnej správy v Štátnej pokladnici (14 965 959 tis. eur).

Miera konsolidácie medziročne poklesla o 38 259 tis. eur. Napriek tomu, že zo štátnych finančných aktív boli v roku 2021 poskytnuté návratné finančné výpomoci obciam, mestám a VÚC v úhrnnej výške 50 744 tis. eur, medziročný pokles konsolidácie spôsobilo najmä splácanie NFV zo strany Agentúry pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov vo výške 50 000 tis. eur, medziročné zníženie hodnoty imputovanej pôžičky za predaj ropy o vyskladnené zásoby vo výške 29 825 tis. eur a nižšie čerpanie úverov zo Štátneho fondu rozvoja bývania zo strany miest a obcí spolu o 4 181 tis. eur.

Tabuľka 6 - Maastrichtský dlh verejnej správy podľa jednotlivých subjektov

v tis. eur

	2019 S	2020 S	2021 S	Medziročný rozdiel
	1	2	3	4=(3-2)
Ústredná správa	44 705 367	54 351 320	60 500 712	6 149 392
z toho:				
Štátny dlh ¹⁾	43 256 363	52 876 796	59 244 402	6 367 606
Príspevkové organizácie ústrednej správy	1 733	1 738	4 726	2 988
Obchodné spoločnosti štátu	864 580	924 755	739 838	-184 917
z toho:				
Železničná spoločnosť Slovensko, a. s.	455 337	506 420	386 704	-119 716
Exportno-importná banka SR	124 462	175 880	174 305	-1 575
Železnice Slovenskej republiky	130 531	135 206	114 887	-20 319
Národná diaľničná spoločnosť, a. s.	127 370	97 602	54 326	-43 276
JAVYS, a. s.	8 936	6 833	6 806	-27
MH Invest II., s. r. o.	2 730	2 730	2 730	0
MH Manažment, a. s.	15 214	84	80	-4
MH Invest, s. r. o.	0	0	0	0
Verejné vysoké školy	5 439	5 430	7 888	2 458
Zdravotnícke zariadenia ústrednej správy	180 771	196 741	212 235	15 494
Agentúra pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov	366 616	331 485	281 551	-49 934
Ostatné subjekty ústrednej správy	29 865	14 375	10 072	-4 303
Územná samospráva	1 954 754	2 172 025	2 229 095	57 070
Obce a ich rozpočtové organizácie	1 490 908	1 593 710	1 644 707	50 997
Vyššie územné celky a ich rozpočtové organizácie	391 001	498 712	507 705	8 993
Dopravné podniky	61 289	71 031	65 327	-5 704
Príspevkové organizácie obcí	1 507	1 943	2 270	327

Tabuľka 6 - Maastrichtský dlh verejnej správy podľa jednotlivých subjektov

v tis. eur

	2019 S	2020 S	2021 S	Medziročný rozdiel
	1	2	3	4=(3-2)
Príspevkové organizácie VÚC	782	857	1 009	152
Zdravotnícke zariadenia miestnej samosprávy	3 042	2 621	3 321	700
Ostatné subjekty miestnej samosprávy	6 225	3 151	4 756	1 605
Fondy sociálneho zabezpečenia	501	1 274	1 012	-262
Sociálna poisťovňa	234	499	790	291
Verejné zdravotné poistenie	267	775	222	-553
Verejná správa spolu	46 660 622	56 524 619	62 730 819	6 206 200
Konsolidácia	1 354 599	1 501 728	1 463 469	-38 259
z toho: konsolidácia v skupine miestnej samosprávy	785 408	999 327	1 041 193	41 866
Verejná správa spolu konsolidovaná	45 306 023	55 022 891	61 267 350	6 244 459
% z HDP	48,0	58,9	62,2	3,3

¹⁾ Bez tzv. refinančného systému a záväzkov z vkladov subjektov verejnej správy v Štátnej pokladnici

Zdroj: MF SR

Na zníženie maastrichtského dlhu v roku 2021 mali vplyv najmä tieto skutočnosti:

- splátky záväzkov zo štátnych pokladničných poukážok v menovitej hodnote 1 380 000 tis. eur a zo štátnych dlhopisov v menovitej hodnote 1 000 000 tis. eur,
- splátky úverov v štátnom dlhu v menovitej hodnote 89 164 tis. eur,
- pokles zadlženosti Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s. o 119 716 tis. eur,
- pokles zadlženosti Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s. o 43 279 tis. eur,
- zníženie dlhu Železníc Slovenskej republiky, a. s. o 20 319 tis. eur,
- pokles konsolidovaného dlhu vyšších územných celkov o 20 899 tis. eur,
- pokles zadlženosti dopravných podnikov územnej samosprávy o 5 704 tis. eur,
- pokles dlhu Exportno-importnej banky SR o 1 575 tis. eur.

Naopak, zvýšenie maastrichtského dlhu v roku 2021 spôsobili najmä tieto skutočnosti:

- schodok štátneho rozpočtu na hotovostnej báze a ďalšie požiadavky na cudzie zdroje vyplývajúce z riadenia dlhu a likvidity v priebehu uplynulého roka, ktoré vyvolali potrebu emitovať štátne dlhopisy v menovitej hodnote 6 702 000 tis. eur,
- nárast úrovne vkladov dobrovoľných klientov nepatriacich do sektora verejnej správy v Štátnej pokladnici o 1 660 194 tis. eur,
- prijatie úverov od Európskej investičnej banky vo výške 100 00 tis. eur a čerpanie druhej tranže úveru SURE¹⁶ od Európskej únie vo výške 330 000 tis. eur v rámci štátneho dlhu,
- nárast zábezpek v štátnom dlhu o 78 846 tis. eur,
- nárast konsolidovaného dlhu obcí o 39 004 tis. eur,
- nárast konsolidovaného dlhu zdravotníckych zariadení spadajúcich pod ústrednú správu o 15 494 tis. eur.

V roku 2021 najviac prispel k nárastu dlhu hotovostný schodok štátneho rozpočtu vo výške 7 014 127 tis. eur, ktorý medziročne klesol o 744 293 tis. eur¹⁷.

Štátny dlh vo výške 59 244 402 tis. eur tvorí 96,7 % konsolidovaného dlhu verejnej správy. Z tejto hodnoty tvoria štátne dlhopisy 50 999 864 tis. eur, zahraničné úvery od finančných inštitúcií, ktorých beneficiantom je Ministerstvo financií SR 3 923 827 tis. eur. Podiel Slovenska na pôžičkách Európskeho nástroja finančnej stability (EFSF) zostáva na úrovni 1 859 323 tis. eur ako v predchádzajúcom roku.

Do štátneho dlhu za rok 2021 bol už pri jarnej notifikácii zahrnutý vplyv schémy podpory zelenej energie. Rozdiel medzi vyzbieranými poplatkami od spotrebiteľov elektrickej energie, ktoré sú zakomponované v cene elektriny, a subvenciami platenými výrobcem zelenej elektriny, predstavuje dlhový záväzok vlády. Výška záväzku je rovnaká ako pri jarnej notifikácii 209 938 tis. eur, čo znamená, že výška záväzkov vyplývajúcich zo zelenej energie zostáva na úrovni predchádzajúceho roka.

¹⁶ Nariadenie Rady (EÚ) 2020/672 z 19. mája 2020 o zriadení európskeho nástroja dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE) v dôsledku výskytu ochorenia COVID-19 (Ú. v. EÚ L 159, 20. 5. 2020)

¹⁷ Štátny záverečný účet SR za rok 2021, www.finance.gov.sk

Medziročný rast nominálneho HDP prispel k zníženiu podielu dlhu na HDP o 3,4 p. b.

Štruktúra dlhu verejnej správy k 31.12.2021 bola nasledovná:

- Z hľadiska zdrojov financovania bol dlh financovaný predovšetkým cennými papiermi (83,2 %) a bankovými úvermi a inými záväzkami (13,5 %), z ktorých 22,5 % predstavuje záväzok Slovenska z EFSF, 2,5 % tvorí zelená energia a 0,8 % tvoria dlhodobé záväzky z obchodného styku a prijaté preddavky. Zostávajúcich 3,3 % tvorili majoritne záväzky, ktoré vyplývajú z vkladov peňažných prostriedkov v Štátnej pokladnici tých klientov, ktorí nie sú súčasťou verejnej správy.
- Z hľadiska meny bol dlh verejnej správy v roku 2021 tvorený z 96,9 % dlhom v eurách a 3,1 % dlhu pripadá na iné meny, najmä v prípade štátnych dlhopisov (americké doláre, nórske koruny, švajčiarske franky a japonské jeny).
- Z hľadiska pôvodnej splatnosti je dlh verejnej správy prevažne dlhodobý. Z celkovej výšky dlhu tvorí dlh so splatnosťou dlhšou ako jeden rok 96,4 %. Z toho 3,2 % dlhu je splatných v rozpätí 1 až 5 rokov, 12,0 % dlhu je splatných od 5 do 10 rokov, 37,1 % dlhu je splatných v intervale od 10 do 15 rokov a splatnosť 44,1 % dlhu je vyššia ako 15 rokov. Do jedného roka je pôvodne splatných 3,6 % dlhu verejnej správy.
- Z hľadiska teritoriálnej štruktúry pripadalo na tuzemských veriteľov 50,4 % a na zahraničných veriteľov 49,6 % z celkového dlhu. Tuzemskými veriteľmi sú predovšetkým finančné korporácie, ktoré majú v držbe 46,5 % dlhu subjektov verejnej správy.

Ďalšie informácie k zahraničným úverom v správe Ministerstva financií SR ako aj k úverom niektorých subjektov verejnej správy sú uvedené v prílohe č. 3 tejto správy, v súhrnnej účtovnej závierke.

1.4. Čistý dlh verejnej správy

Pokým hrubý dlh dosiahol k 31.12.2021 hodnotu 62,2 % HDP a medziročne vzrástol o 3,3 p. b., **čistý dlh dosiahol k 31.12.2021 výšku 49 797 555 tis. eur (50,5 % HDP) a oproti roku 2020 vzrástol o 1,6 p. b.** Čistý dlh verejnej správy je analyticky vhodnejší ukazovateľ ako hrubý dlh pri pohľade na medziročnú dynamiku dlhu, pretože na rozdiel od ukazovateľa hrubého dlhu eliminuje rozdiely vzniknuté nárastom alebo poklesom finančných aktív a tým vernejšie zobrazuje skutočný vývoj zadlženosti štátu.

Čistý dlh ukazuje schopnosť štátu splatiť svoj hrubý dlh na základe speňazenia svojich najlikvidnejších finančných aktív. **Pokiaľ hrubý dlh verejnej správy prezentovaný v prvej kapitole je presne vymedzený v metodike ESA 2010, metodiku čistého dlhu zatiaľ upravuje len definícia v usmernení Európskej komisie.** Podľa tejto definície čistý dlh verejnej správy predstavuje rozdiel medzi hrubým maastrichtským dlhom a súčtom menového zlata a špeciálnych práv čerpania (SDR), hotovosti, cenných papierov v trhovej hodnote (okrem akcií) a kótovaných akcií v trhovej hodnote.

Tabuľka 7 - Čistý a hrubý dlh verejnej správy

		v tis. eur			% HDP		
		2019 S	2020 S	2021 S	2019 S	2020 S	2021 S
Hrubý dlh verejnej správy	(1)	45 306 023	55 022 891	61 267 350	48,0	58,9	62,2
Likvidné finančné aktíva:	(2)	4 621 150	9 315 073	11 469 795	4,9	10,0	11,6
- menové zlato a SDR		0	0	0	0,0	0,0	0,0
- hotovosť na účtoch VS		4 584 111	9 309 631	11 464 915	4,9	10,0	11,6
- cenné papiere		37 039	5 442	4 880	0,0	0,0	0,0
- kótované akcie		0	0	0	0,0	0,0	0,0
Čistý dlh verejnej správy	(1-2)	40 684 873	45 707 818	49 797 555	43,1	48,9	50,5

Zdroj: ŠÚ SR

V prípade verejnej správy je súčasťou likvidných aktív najmä hotovosť na účtoch subjektov verejnej správy a v menšej miere cenné papiere. Úroveň hotovosti vzrástla najmä na účtoch štátneho dlhu, čo súvisí najmä s vysokým medziročným objemom vydaných štátnych dlhopisov. Čiastočne vyplýva aj zo zvýšeného objemu prijatých úverov. Ďalšie najvýraznejšie medziročné nárasty na tejto položke zaznamenali Environmentálny fond, Sociálna poisťovňa a Eximbanka. Naopak, najvyšší medziročný pokles hotovosti zaznamenali zdravotné poisťovne. Oproti jarnej notifikácii prišlo k aktualizácii údajov, pričom najväčší

vplyv na rast hotovosti za obdobie 2019 až 2021 mala reklasifikácia Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p. do sektora verejnej správy, čo za jednotlivé roky predstavovalo 14 472 tis. eur za rok 2021, 4 472 tis. eur za rok 2020 a 11 602 tis. eur za rok 2019.

Cenné papiere v aktívach predstavujú najmä cenné papiere obcí, kde prišlo k medziročnému poklesu o 600 tis. eur.

1.5. Porovnanie salda a dlhu verejnej správy v rámci Európskej únie

V rámci Európskej únie (27 krajín) v roku 2021 dosiahlo 10 krajín vyšší schodok a 13 krajín dosiahlo vyšší dlh verejnej správy ako Slovenská republika. **Priemerný schodok EÚ27 bol 4,6 % HDP (Slovensko schodok 5,5 % HDP) a priemerný dlh verejnej správy EÚ27 bol 87,9 % HDP (Slovensko 62,2 % HDP) v roku 2021.**

V rámci krajín EÚ27 došlo k nárastu HDP o 1 062 382 mil. eur (o 7,3 %) a nárastu dlhu o 671 943 mil. eur (o 5,3 %). Slovenská republika dosiahla oproti priemerným hodnotám salda a dlhu EÚ27 horší výsledok v salde a lepší výsledok pri dlhu.

Tabuľka 8 - Saldo a dlh verejnej správy v EÚ27 (% HDP)¹⁾

Saldo verejnej správy					Hrubý dlh verejnej správy				
	2019	2020	2021	Δ 2021 - 2020		2019	2020	2021	Δ 2021 - 2020
EÚ (27 krajín)	-0,5	-6,7	-4,6	2,1	EÚ (27 krajín)	77,5	89,8	87,9	-1,9
Euro zóna	-0,6	-7,0	-5,1	1,9	Euro zóna	83,9	97,0	95,4	-1,6
Malta	0,6	-9,4	-7,8	1,6	Grécko	180,6	206,3	194,5	-11,8
Grécko	1,1	-9,9	-7,5	2,4	Taliansko	134,1	154,9	150,3	-4,6
Taliansko	-1,5	-9,5	-7,2	2,3	Portugalsko	116,6	134,9	125,5	-9,4
Maďarsko	-2,0	-7,5	-7,1	0,4	Španielsko	98,2	120,4	118,3	-2,1
Rumunsko	-4,3	-9,2	-7,1	2,1	Francúzsko	97,4	115,0	112,8	-2,2
Lotyšsko	-0,6	-4,3	-7,0	-2,7	Belgicko	97,6	112,0	109,2	-2,8
Španielsko	-3,1	-10,1	-6,9	3,2	Cyprus	90,4	113,5	101,0	-12,5
Francúzsko	-3,1	-9,0	-6,5	2,5	Rakúsko	70,6	82,9	82,3	-0,6
Rakúsko	0,6	-8,0	-5,9	2,1	Chorvátsko	71,0	87,0	78,4	-8,6
Belgicko	-1,9	-9,0	-5,6	3,4	Maďarsko	65,3	79,3	76,8	-2,5
Slovensko	-1,2	-5,4	-5,5	-0,1	Slovinsko	65,4	79,6	74,5	-5,1
Česká republika	0,3	-5,8	-5,1	0,7	Fínsko	64,9	74,8	72,4	-2,4
Slovinsko	0,6	-7,7	-4,7	3,0	Nemecko	58,9	68,0	68,6	0,6
Bulharsko	2,1	-3,8	-3,9	-0,1	Slovensko	48,0	58,9	62,2	3,3
Nemecko	1,5	-4,3	-3,7	0,6	Malta	40,7	53,3	56,3	3,0
Portugalsko	0,1	-5,8	-2,9	2,9	Írsko	57,0	58,4	55,4	-3,0
Fínsko	-0,9	-5,5	-2,7	2,8	Poľsko	45,7	57,2	53,8	-3,4
Chorvátsko	0,2	-7,3	-2,6	4,7	Holandsko	48,5	54,7	52,4	-2,3
Holandsko	1,8	-3,7	-2,6	1,1	Rumunsko	35,1	46,9	48,9	2,0
Estónsko	0,1	-5,5	-2,4	3,1	Litva	35,8	46,3	43,7	-2,6
Poľsko	-0,7	-6,9	-1,8	5,1	Lotyšsko	36,5	42,0	43,6	1,6
Írsko	0,5	-5,0	-1,7	3,3	Česká republik	30,0	37,7	42,0	4,3
Cyprus	1,3	-5,8	-1,7	4,1	Dánsko	33,7	42,2	36,6	-5,6
Litva	0,5	-7,0	-1,0	6,0	Švédsko	35,2	39,5	36,3	-3,2
Švédsko	0,6	-2,8	-0,1	2,7	Luxembursko	22,4	24,5	24,5	0,0
Luxembursko	2,2	-3,4	0,8	4,2	Bulharsko	20,0	24,5	23,9	-0,6
Dánsko	4,1	0,2	3,6	3,4	Estónsko	8,5	18,5	17,6	-0,9

Zdroj: Eurostat

- 1) Predchádzajúce obdobia sú zrevidované podľa aktuálneho press release zo dňa 21.10.2022. Usporiadanie krajín je podľa poradia salda/dlhu v poslednom sledovanom období.
- 2) Zelenou farbou je označené medziročné zlepšenie, červenou farbou medziročné zhoršenie salda/dlhu.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom nastalo takmer u všetkých krajín zlepšenie hospodárenia. V Eurozóne podiel deficitu k HDP klesol zo 7,0 % v roku 2020 na 5,1 % HDP v roku 2021 a v rámci EÚ z 6,7 % HDP na 4,6 % HDP. V Eurozóne podiel vládneho dlhu klesol z 97,0 % ku koncu roka 2020 na 95,4 % HDP ku koncu roka 2021 a v rámci EÚ z 89,8 % na 87,9 % HDP.

Najvyššie schodky verejnej správy v rámci EÚ 27 v roku 2021 vykázali krajiny ako Malta 7,8 %, Grécko 7,5 %, Taliansko 7,2 %, Maďarsko 7,1 %, Rumunsko 7,1 % a Lotyšsko 7,0 %. Najvýraznejšie medziročné zhoršenie dosiahlo Lotyšsko o 2,7 p. b., Bulharsko a Slovenská republika zaznamenali mierne zhoršenie o 0,1 p. b. K najvýraznejšiemu medziročnému zlepšeniu hospodárenia došlo v krajinách ako Litva o 6,0 p. b., Poľsko o 5,1 p. b., Chorvátsko o 4,7 p. b. a Luxembursko o 4,2 p. b.

Medzi krajinami s najvyšším dlhom sa nachádzajú krajiny s dlhodobo vysokými dlhmi ako Grécko a Taliansko. Sedem krajín dosiahlo úroveň zadlženosti nad 100 % HDP. Najvyšší dlh verejnej správy v roku 2021 opäť vykázalo Grécko 194,5 % HDP, Taliansko 150,3 % HDP, Portugalsko 125,5 % HDP a Španielsko 118,3 % HDP. Najvýraznejší medziročný nárast dlhu dosiahla Česká republika o 4,3 p. b., Slovensko o 3,3 p. b. a Malta o 3,0 p. b. a Rumunsko o 2,0 p. b. K najvýraznejšiemu medziročnému zníženiu zadlženosti došlo v krajinách ako Cyprus o 12,5 p. b., Grécko o 11,8 p. b., Chorvátsko o 8,6 p. b. a Slovinsko o 5,1 p. b. Najnižší dlh vykázalo opäť Estónsko vo výške 17,6 % HDP, Bulharsko 23,9 % HDP, Luxembursko 24,5 % HDP a Švédsko 36,3 % HDP.

2. Hospodárenie verejnej správy – požiadavky ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti

Táto kapitola hodnotí vývoj hospodárenia verejnej správy najmä z pohľadu informácií, ktoré má obsahovať súhrnná výročná správa na základe ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti (bilancia rozpočtu verejnej správy, jednorazové vplyvy a vyhodnotenie stratégie riadenia štátneho dlhu). Špecifikom týchto údajov a informácií je fakt, že z väčšej časti nie sú založené na štandardnej metodike ESA 2010 a v niektorých prípadoch sú postavené na odhadoch a metodike Ministerstva financií SR (jednorazové vplyvy, cyklická zložka, štrukturálne saldo), rozširujú však analytický pohľad na hospodárenie verejnej správy nad rámec salda a dlhu podľa maastrichtských kritérií.

2.1. Bilancia rozpočtu verejnej správy

Bilancia rozpočtu verejnej správy poskytuje analytický pohľad na vývoj hlavných príjmových a výdavkových položiek verejnej správy ako celku za daný rok. Bilancia je konsolidovaná, teda sú vylúčené transakcie medzi jednotlivými subjektmi verejnej správy. Štruktúra prezentovanej bilancie pozostáva z kombinácie kódov ESA 2010 a ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie. Kombinácia metodík má za cieľ umožniť prezentáciu analytických a zároveň medzinárodne porovnateľných údajov. Ekonomická klasifikácia poskytuje vecný pohľad na jednotlivé kategórie príjmov a výdavkov a metodika ESA 2010 umožňuje medzinárodné porovnania a je konzistentná s makroekonomickými kategóriami národných účtov (ako napr. HDP, spotreba verejnej správy).

2.1.1. Príjmy verejnej správy

Celkové príjmy rozpočtu verejnej správy v metodike ESA 2010 dosiahli v roku 2021 výšku 40 274 967 tis. eur (40,9 % HDP) a medziročne vzrástli o 1,5 p. b. resp. o 3 464 329 tis. eur. Nárast dosiahli takmer všetky druhy príjmov, najvýraznejší nárast zaznamenali dividendy o 61,8 %, imputované príspevky na sociálne zabezpečenie o 33,7 %, daň z príjmov právnických osôb o 28,4 % a z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti o 24,8 %. Na druhej strane v roku 2021 došlo k poklesu príjmu z osobitného odvodu vybraných finančných inštitúcií o 100 % (tzv. bankový odvod bol zrušený k 1.1.2021), z osobitného odvodu z podnikania v regulovaných odvetviach o 27,8 % a ostatných bežných transferov o 4,6 %.

Tabuľka 9 - Príjmy verejnej správy (ESA 2010)

v tis. eur

	2019 S	2020 S	2021 S	2021 R	2021/2020 v %
Daňové príjmy	18 205 313	17 935 110	19 901 441	17 759 987	11,0
Dane z produkcie a dovozu	11 382 779	11 252 812	12 056 538	11 465 582	7,1
- Daň z pridanej hodnoty	6 830 155	6 820 217	7 494 069	6 964 547	9,9
- Spotrebné dane	2 839 178	2 752 268	2 958 344	2 937 904	7,5
- Daň z nehnuteľnosti a iné	342 894	402 211	428 351	425 631	6,5
- Osobitný odvod vybraných fin. inštitúcií	143 412	148 950	0	0	-100,0
- Odvod z hazardných hier	273 918	231 196	233 004	270 077	0,8
- Daň z motorových vozidiel	153 655	130 159	129 534	125 249	-0,5
- Emisné kvóty – príjem z predaja	229 693	244 184	241 826	165 183	-1,0
- Ostatné	569 874	523 627	571 410	576 991	9,1
Bežné dane z dôchodkov, majetku	6 822 534	6 682 298	7 844 903	6 294 405	17,4
- Daň z príjmov fyzických osôb	3 533 735	3 499 962	3 814 900	3 630 870	9,0
- zo závislej činnosti (akruál)	3 410 112	3 400 083	3 690 252	3 550 356	8,5
- z podnikania a inej samostatnej činnosti (akruál)	123 622	99 878	124 647	80 514	24,8
- Daň z príjmov právnických osôb	2 878 332	2 799 748	3 594 736	2 211 926	28,4
z toho: Osobitný odvod z podnikania v regul. odvetviach	126 650	126 189	91 113	80 189	-27,8
- Daň z príjmov vyberaná zrážkou	245 615	235 080	289 754	239 489	23,3
- Dane z majetku a iné	34 669	35 596	37 390	45 627	5,0
- Ostatné	130 183	111 912	108 123	166 493	-3,4
Príspevky na sociálne zabezpečenie	14 318 293	14 503 170	15 635 679	15 257 257	7,8
Skutočné príspevky na sociálne zabezpečenie	14 096 022	14 245 704	15 291 432	15 000 569	7,3
- Príspevky zamestnávateľov	8 538 819	8 653 727	9 143 228	8 457 005	5,7
- Príspevky od domácností	5 557 203	5 591 977	6 148 204	6 543 564	9,9
Imputované príspevky na sociálne zabezpečenie	222 271	257 466	344 247	256 688	33,7
Nedaňové príjmy	3 060 548	2 836 209	3 202 746	5 002 737	12,9
Tržby	2 472 123	2 301 523	2 471 224	4 388 401	7,4
- Produkcia trhová + pre vlastné konečné použitie	2 153 832	2 042 656	2 209 738	4 138 354	8,2
- Platby za ostatnú netrhovú produkciu	318 291	258 867	261 486	250 047	1,0
Dôchodky z majetku, z toho	588 425	534 686	731 522	614 336	36,8
- Dividendy	323 940	268 855	435 075	474 907	61,8
- Úroky	162 521	163 017	183 075	65 368	12,3
Granty a transfery	1 539 680	1 536 149	1 535 101	1 624 077	-0,1
z toho: z EÚ*	944 756	1 098 120	1 196 147	1 175 050	8,9
Ostatné bežné transfery	772 884	927 672	884 849	1 573 693	-4,6
Kapitálové transfery	766 796	608 477	650 252	50 384	6,9
Príjmy spolu	37 123 834	36 810 638	40 274 967	39 644 058	9,4
% z HDP	39,3	39,4	40,9	41,6	1,5

* Položky vyznačené kurzívou sú vykázané na hotovostnej báze z analytických dôvodov.

Zdroj: ŠÚSR, MF SR

Daňové a odvodové príjmy

Daňové a odvodové príjmy v roku 2021 tvorili 88 % všetkých príjmov verejnej správy¹⁸ a oproti roku 2020 vzrástli o 9,6 %. Všetky daňové príjmy zaznamenali medziročný nárast. Viac ako polovica rastu je vplyvom makroekonomického vývoja. Ekonomia sa po roku 2020 začala zotavovať. V roku 2021 narástol nominálny hrubý domáci produkt o 5,5 %, reálny o 3,0 %. Rast miezd na úrovni takmer 7 % zvýšil príjmy DPFO zo závislej činnosti, sociálnych a zdravotných odvodov. Nárast spotreby domácností o 4,4 % sa pretavil do vyššieho výberu DPH. Najvyšší rast je pri firemnej dani, ktorá medziročne vzrástla o približne 30 % (830 mil. eur).

Tabuľka 10 - Daňové a odvodové príjmy (ESA 2010)

v tis. eur

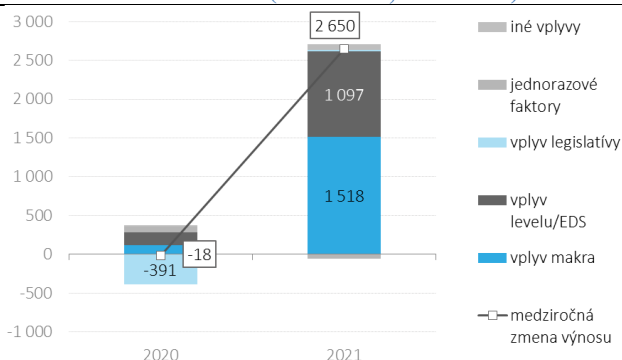
	2019 S	2020 S	2021 S	2021/2020 (v %)
Daňové a odvodové príjmy VS	32 523 606	32 438 280	35 537 120	9,6
v % HDP	34,44	34,73	36,07	
Dane z produkcie a dovozu	11 382 779	11 252 812	12 056 538	7,1
- Daň z pridanej hodnoty	6 830 155	6 820 217	7 494 069	9,9
- Spotrebné dane	2 839 178	2 752 268	2 958 344	7,5
- Daň z nehnuteľnosti a iné	342 894	402 211	428 351	6,5
Bežné dane z dôchodkov, majetku	6 822 534	6 682 298	7 844 903	17,4
- Daň z príjmov fyzických osôb	3 533 735	3 499 962	3 814 899	9,0
- zo závislej činnosti	3 410 112	3 400 083	3 690 252	8,5
- z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti	123 622	99 878	124 647	24,8
- Daň z príjmov právnických osôb (vrátane odvodu z regulovaných odvetví	2 878 332	2 799 748	3 594 736	28,4
- Daň z príjmov vyberaná zrážkou	245 615	235 080	289 754	23,3
- Dane z majetku a iné	34 669	35 596	37 390	5,0
Dane z kapitálu	0	0	0	
Príspevky na sociálne zabezpečenie	14 318 293	14 503 170	15 635 679	7,8
- Skutočné príspevky na sociálne zabezpečenie	14 096 022	14 245 704	15 291 432	7,3
- z toho EAO + dlžné	12 165 485	12 353 802	13 080 284	5,9
- z toho ostatné*	1 930 537	1 891 902	2 211 148	16,9
- Imputované príspevky na sociálne zabezpečenie	222 271	257 466	344 247	33,7
Daňové a odvodové príjmy VS prognózované IFP podľa EKRK	29 122 892	29 104 482	31 754 441	9,1

*ostatné obsahuje štátom platené poisťné a poisťné za ozbrojené zločiny

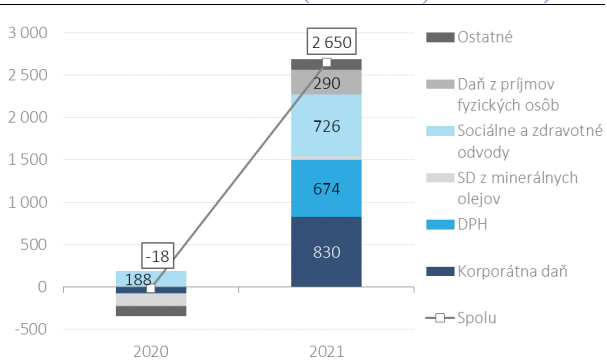
Zdroj: ŠÚSR, IFP

Pozn.: Daňové a odvodové príjmy VS prognózované IFP podľa EKRK tvoria cca. 90 % celkových vykazovaných daňovo-odvodových príjmov (posledný riadok v tabuľke). Neprognozuujú sa

Graf 5 - Medziročný vývoj daňových a odvodových príjmov VS podľa jednotlivých faktorov (ESA 2010, v mil. eur)

Graf 6 - Medziročný vývoj daňových a odvodových príjmov VS podľa daní a odvodov (ESA 2010, v mil. eur)

¹⁸ Podľa tabuľky T0200 sú celkové príjmy verejnej správy za rok 2021 40 274 967 tis. eur.

Daň z pridanej hodnoty medziročne stúpila o 637 852 tis. eur (9,9 %). Za vysokým výnosom dane je vyššia spotreba domácností. Rast výnosu tak výrazne presahuje rast makrobázy, ktorá medziročne stúpila o 4,3 %. To znamená, že približne polovica medziročného rastu je vďaka lepšej efektívnej daňovej sadzbe (EDS). Rastúca a stabilná EDS oproti minulému roku vzrástla o viac ako 0,8 p. b. a v 2021 atakuje historické maximum. Legislatívna zmena (zrušenie DPH na tovary a služby do 22 eur) mierne prispeli k medziročnému vyššiemu výnosu DPH.

Spotrebné dane (SD) v roku 2021 vzrástli o 7,5 % (o 206 076 tis. eur), bez vplyvu SD za zelenú energiu by bol nárast o 7,4 %¹⁹. Výnos spotrebných daní je tvorený najmä SD z minerálneho oleja a SD z tabakových výrobkov. Výnos spotrebnej dane z minerálneho oleja medziročne vzrástol o 3,4 % (o 40 791 tis. eur), čo bolo spôsobené najmä vyššou výkonnosťou ekonomiky a z menšej časti aj vyššou efektívnosťou výberu dane. Medziročný nárast výnosu spotrebnej dane z tabakových výrobkov o 16,3 % (o 119 528 tis. eur) tvorí predovšetkým vplyv zvýšenia sadzieb spotrebnej dane z jednotlivých tabakových výrobkov od 1.2.2021 (o 100 mil. eur). Priemerná cena krabičky cigariet vzrástla v roku 2021 o 50 centov, pričom legislatívne zvýšenie predstavovalo 40 centov. Výnos bol mierne ovplyvnený aj vyššou spotrebou domácností a poklesom efektivity výberu dane.

Výnos **dane z príjmu právnických osôb** medziročne vzrástla o 28,4 % (794 988 tis. eur). V tomto výnose podľa metodiky ESA 2010 je okrem dane z príjmu právnických osôb (DPPO) zahrnutý aj osobitný odvod z podnikania v regulovaných odvetviach. Výnos DPPO vzrástol oproti roku 2020 o 830 065 tis. eur, čo predstavuje medziročný rast 31,0 %. Rast výnosu tak výrazne presahuje rast makrobázy, ktorá sa zvýšila oproti roku 2020 o 6 %. To znamená, že až ¾ medziročného rastu je z dôvodu lepšej efektívnej sadzby. V roku 2021 rástla DPPO naprieč všetkými sektormi, najvýraznejšie však v sektore priemyslu, ktorý sa spamätal po pandemickom roku. Výnimočný rok zažili aj ostatné odvetvia. K rastu dane prispeli aj zmeny v legislatíve, predovšetkým zmeny súvisiace s odpočtom na vedu a výskum. Podobne ako v roku 2020, tak aj v roku 2021 došlo počas roka k viacerým revíziám výnosu dane, predovšetkým smerom nahor. Dôvodom boli neisté očakávania po roku 2020, pokračujúca pandémia a pretrvávajúce ponukové šoky, ktoré evokovali skôr pesimistický obraz o výnose dane v roku 2021. Tieto očakávania sa nenaplnili a DPPO prekvapila rekordným výnosom za rok 2021.

Daň z príjmov fyzických osôb medziročne vzrástla o 9,0 % (314 938 tis. eur). Silný rast priemernej mzdy vplýval na lepší výber **DPFO zo závislej činnosti** napriek miernemu poklesu v zamestnanosti. Rastu DPFO do určitej miery pomáha aj silný rast **DPFO z podnikania**, ktorá medziročne vzrástla 24,8 % (24 769 tis. eur). Dôvodom je oživenie po pandémii, obdobie ako pri firemnej dani.

Príspevky na sociálne zabezpečenie (sociálne aj zdravotné odvody platené ekonomicky aktívnym obyvateľstvom (vrátane dlžného poistného)) medziročne vzrástli o 5,9 %. K nárastu prispel najmä zotavujúci sa trh práce po pandemickej kríze. Legislatívne opatrenia (napr. postupné zvyšovanie sadzieb do 2. piliera) tlmili silnejší rast sociálnych odvodov. Odklady sociálnych odvodov za rok 2021 tiež znižovali hotovostné príjmy Sociálnej poisťovne. Platenie zdravotných odvodov, na rozdiel od sociálnych odvodov, nebolo možné počas pandémie odložiť. Zdravotné odvody tak kopírovali vývoj na trhu práce. Po spomalení rastu v roku 2020 (1,4 %) sa medziročný rast vrátil v roku 2021 naspäť do predpandemického intervalu 5 až 10 % (7,3 %).

Daň vyberaná zrážkou vzrástla medziročne o 55 674 tis. eur (23,3 %). Za nárastom je najmä rast príjmov z dividend. Po stagnácii v roku 2020 sa príjmy zo zdanenia dividend zvýšili o 39 mil. eur. Okrem toho k rastu prispeli aj vyššie príjmy z licenčných poplatkov a podielových fondov a jednorazový príjem zo zdanenia výhier v očkovacej lotérii. Pokles úrokovej miery mierne znížil výnosy z vkladov.

Nedaňové príjmy

V rámci nedaňových príjmov v roku 2021 vzrástli **výnosy z tržieb** za produkciu verejnej správy o 7,4 % (nárast o 169 701 tis. eur). Najvýraznejšie vzrástli platby za trhovú produkciu o 8,2 % (nárast o 167 082 tis. eur), išlo najmä o zvýšené príjmy obcí za stravné v dôsledku postupného obnovenia prezenčnej formy výučby v školských zariadeniach (v roku 2020 z pandemických dôvodov bola prerušená

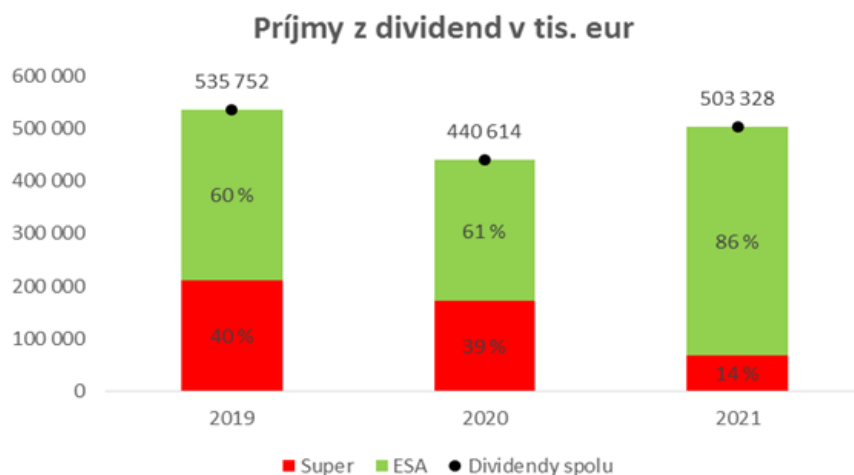
¹⁹ Súčasťou spotrebných daní je aj výnos zo zelenej energie. Pri podpore zelenej energie vzniká časový nesúlad medzi „subvenciami“, ktoré poskytujú distribútori výrobcovi pri nákupe energie a poplatkami, ktoré následne vyberú od konečných spotrebiteľov. Tento časový nesúlad má za následok aj rozdiel v cene elektrickej energie, pričom tento nesúlad by sa mal podľa metodiky ESA 2010 započítavať do deficitu. Zmena zvyšuje zároveň úroveň daňových príjmov aj subvencií. Výbor pre daňové prognózy tento vplyv nezahŕňal.

prevádzka a teda boli znížené príjmy za stravovacie služby). Nárast príjmov za likvidáciu komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu o 17 853 tis. eur zaznamenali obce a Environmentálny fond. Rovnako vzrástli príjmy Železniciam Slovenskej republiky, a. s. o 20 086 tis. eur, najmä od dopravcov a za predaj trakčnej energie. Nárast príjmov zaznamenala aj Národná diaľničná spoločnosť, a. s., keďže v roku 2021 začali príjmy z predaja elektronických diaľničných známok a výberu mýtu opäť medziročne rásť, čo bolo ovplyvnené miernejšími protipandemickými opatreniami ako v roku 2020 a s tým súvisiacim nárastom mobility občanov a medzinárodného tranzitu cez naše územie.

Ostatná netrhová produkcia zaznamenala len mierny nárast oproti roku 2020 o 1,0 % (nárast o 2 619 tis. eur). Išlo najmä o nárast príjmov z poplatkov za školy, školské zariadenia a materské školy z dôvodu postupného uvoľňovania protipandemických opatrení, t. j. v roku 2021 sa začala postupne obnovovať prezenčná forma štúdiá (v roku 2020, kde bola väčšina školských zariadení bola zatvorená a prebiehala dištančná forma štúdiá).

Príjem verejnej správy z dividend a odvodov zo zisku ako hlavný zdroj nedaňových príjmov štátneho rozpočtu zaznamenal za sledované obdobie nestabilný vývoj. Dôvodom tejto nestability bol hlavne vývojový trend v energetickom odvetví národného hospodárstva, v ktorom sa generuje majoritný podiel dividend (viac ako 90 %). Za nezanedbateľné pozitívum, ktoré možno sledovať na vývoji príjmov z dividend je rast podielu ESA dividend vo vzťahu k celkovým príjmom z dividend (zo 60,5 % v roku 2019 na 86,4 % v roku 2021), ktoré sú tiež výsledkom štruktúry vyplatených dividend energetickými podnikmi (zmena podielu ESA dividend z 57,6 % na 86,5 % na celkových dividendách vyplatených energetickými podnikmi).

Graf 7 – Príjmy z dividend do štátneho rozpočtu

Medziročná zmena objemu prijatých dividend štátom (graf č.7) a MH Manažmentom, a. s. (rast o 62 714 tis. eur) pozostávala predovšetkým z rastu ESA dividend o 61,8 % (166 215 tis. eur) a zároveň z poklesu hodnoty superdividend (z úrovne 171 757 v roku 2020 na úroveň 68 256 tis. eur v roku 2021). Výrazne pozitívna medziročná zmena v objeme prijatých ESA dividend v roku 2021, vo výške 81 660 tis. eur, bola výsledkom spoločnosti Slovenský plynárenský priemysel, a. s., ktorá v roku 2021 vyplatila dividendy generované hlavne z prevádzkovej činnosti Skupiny SPP. Vyšší objem ESA dividend bol prijatý aj od spoločnosti Stredoslovenská energetika holding, a. s. (o 40 939 tis. eur). Z dôvodu vyššieho prevádzkového zisku dosiahnutého za rok 2020 v Skupine SSEH (vplyvom rastu dividend vyplatených Stredoslovenská distribučná, a. s.), ktorý sa využil ako zdroj pre vyplatenie dividend pri súčasnom znížení podielu nerozdeleného zisku minulých rokov na vyplatení dividende (pokles o 32,9 %). Celkový pozitívny trend medziročného vývoja ESA dividend čiastočne zmiernila ESA dividend prijatá od spoločnosti TIPOS, národná lotériová spoločnosť, a. s. (nižšia o 24,2 % vplyvom rozhodnutia jediného akcionára).

Medziročný pokles zaznamenaný na položke superdividend bol vo výške 103 501 tis. eur, čím sa aj podiel superdividend na celkovom objeme prijatých dividend znížil (z 39,0 % na 13,6 %). Medziročne nižší objem prijatých superdividend bol zaznamenaný pri spoločnosti Slovenský plynárenský priemysel, a. s., ktorá znížila objem vyplatení superdividendy o 94,0 %. Pokles superdividend bol ovplyvnený rozhodnutím akcionárov SPP Infrastructure, a. s. o vyplatení dividend iba vo výške dividend generovaných z prevádzky

Skupiny SPP I. Pozitívny trend poklesu superdividend bol zaznamenaný aj spoločnosťou Stredoslovenská energetika Holding, a. s. (pokles podielu superdividendy v rámci vyplatených dividend z 78,1 % na 45,1 %). Nezanedbateľný vplyv na tento vývoj mal výsledok hospodárenia dcérskej spoločnosti Stredoslovenská distribučná, a. s., ktorá medziročne zvýšila zisk z prevádzky viac ako 2 násobne (pozitívny vplyv zúčtovania korekcie výnosov z TPS).

K zvýšeniu príjmov z úrokov o 12,3 % (nárast o 20 058 tis. eur) oproti predchádzajúcemu roku prispel nárast príjmov z titulu časového rozlíšenia premií zo štátnych dlhopisov v kapitole štátny dlh.

Granty a transfery

Pokles o 0,1 % zaznamenali **granty a transfery** (pokles o 1 048 tis. eur). Najvýznamnejší pokles predstavovali bežné transfery o 4,6 % (pokles o 42 823 tis. eur) a kapitálové transfery zaznamenali nárast o 4,9 % (nárast o 41 775 tis. eur). Mierny nárast zaznamenalo aj čerpania eurofondov o 8,9 % (nárast o 89 027 tis. eur).

2.1.2. Výdavky verejnej správy

Celkové výdavky verejnej správy v roku 2021 v metodike ESA 2010 dosiahli 45 656 370 tis. eur (46,3 % HDP). Medziročne sa celkové výdavky zvýšili o 9,2 %, resp. o 3 839 531 tis. eur.

Tabuľka 11 - Výdavky verejnej správy (ESA 2010)

	v tis. eur				
	2019 S	2020 S	2021 S	2021 R	2021/2020 v %
Bežné výdavky	34 441 117	37 763 317	42 047 416	46 114 784	11,3
Kompenzácie zamestnancov	9 682 621	10 568 013	11 346 019	10 456 044	7,4
- Mzdy a platy	7 056 195	7 739 448	8 138 952	7 630 280	5,2
- Sociálne príspevky zamestnávateľov	2 626 426	2 828 565	3 207 067	2 825 764	13,4
Medzispotreba	5 101 962	5 167 803	5 747 367	8 090 979	11,2
Dane	158 704	157 805	173 766	118 059	10,1
- Iné dane z produkcie	134 542	134 446	151 564	118 059	12,7
- Bežné dane z majetku, atď.	24 162	23 359	22 202	0	-5,0
Subvencie	928 100	1 240 353	1 369 152	1 774 828	10,4
- Dotácie do poľnohospodárstva	126 425	121 456	108 738	365 798	-10,5
- Dotácie do dopravy	235 515	266 122	287 528	265 932	8,0
- železničná doprava	10 593	11 408	0	8 586	-100,0
- cestná doprava	217 419	246 372	270 548	231 346	9,8
- Ostatné	566 160	852 775	972 886	1 143 098	14,1
Dôchodky z majetku (Úrokové náklady)	1 164 935	1 105 302	1 080 082	948 817	-2,3
Celkové sociálne transfery	15 714 947	16 739 210	18 379 027	21 991 453	9,8
- Sociálne dávky okrem naturálnych soc. transf.	12 604 506	13 693 936	14 974 204	16 563 132	9,3
- Aktívne opatrenia trhu práce	45 393	47 042	40 367	1 376 792	-14,2
- Nemocenské dávky	768 675	1 052 199	1 131 284	1 048 473	7,5
- Dôchodkové dávky zo starob. a inv. poistenia	7 746 723	8 162 258	8 465 028	8 640 153	3,7
- Dávky v nezamestnanosti	214 195	329 212	289 840	307 801	-12,0
- Štátne sociálne dávky a podpora	1 538 710	2 571 672	3 350 586	2 237 900	30,3
- na prídavok na dieťa	322 297	332 116	343 222	473 054	3,3
- pri narodení dieťaťa a prisp. rodičom	43 397	42 916	42 548	44 000	-0,9
- na rodičovský príspevok	377 342	581 639	649 854	618 273	11,7
- na dávku v hmotnej núdzi	111 081	112 911	104 554	124 458	-7,4
- na peňažné príspevky na kompenzáciu	395 511	981 529	1 696 183	482 855	72,8
- ostatné	289 082	520 561	514 225	495 260	-1,2

Tabuľka 11 - Výdavky verejnej správy (ESA 2010)

v tis. eur

	2019 S	2020 S	2021 S	2021 R	2021/2020 v %
- Platené poistné za skupiny osôb ust. zákonom	1 563 624	1 537 681	1 764 601	1 886 985	14,8
- sociálne poistenie	360 843	370 652	472 477	361 785	27,5
- zdravotné poistenie	1 202 781	1 167 029	1 292 124	1 432 968	10,7
- Naturálne sociálne transfery (zdr. zariadenia)	3 110 441	3 045 274	3 404 823	5 428 321	11,8
Ostatné bežné transfery, z toho:	1 689 848	2 784 831	3 952 003	2 734 604	41,9
- Odvody do rozpočtu EÚ	750 226	877 392	964 922	1 063 917	10,0
- Transfery NO, cirkvi, súkr. školám a pod.	490 982	574 477	601 556	526 139	4,7
- 2% z daní na verejnoprospešný účel	73 071	53 392	87 190	75 088	63,3
Kapitálové výdavky	3 833 903	4 053 522	3 608 954	3 608 996	-11,0
Kapitálové investície	3 468 892	3 356 367	3 170 475	3 390 614	-5,5
- Tvorba hrubého fixného kapitálu	3 390 246	3 218 323	3 084 869	3 348 466	-4,1
- Zmena st. zásob+Nadobudnutie - Úbytok cenností	5 278	136 981	99 474	88 687	-27,4
- Nadobud. mínus úbytok nef. neproduk. aktív	73 368	1 063	-13 868	-46 539	-1 404,6
Kapitálové transfery	365 011	697 155	438 479	218 382	-37,1
Výdavky spolu	38 275 020	41 816 839	45 656 370	49 723 780	9,2
% z HDP	40,5	44,8	46,3	52,1	1,6

*Položky vyznačené kurzívou sú vykázané na hotovostnej báze z analytických dôvodov.

Zdroj: ŠÚSR, MF SR

Kompenzácie zamestnancov

V roku 2021 vzrástli kompenzácie zamestnancov o 7,4 % (nárast o 778 006 tis. eur). Medziročný nárast výdavkov na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania ovplyvnili predovšetkým vyplatené odmeny z dôvodu plnenia Dodatku č.1 ku Kolektívnej zmluve vyššieho stupňa v štátnej službe na rok 2021 a Dodatku č.1 ku Kolektívnej zmluve vyššieho stupňa pre zamestnávateľov, ktorí pri odmeňovaní postupujú podľa zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme na rok 2021, v ktorých sa za podmienok ustanovených v predmetných dodatkoch dohodlo vyplatenie odmeny na úrovni 350 eur pre zamestnanca.

Zároveň boli vyplácané mimoriadne príplatky z kapitoly Ministerstva zdravotníctva SR za sťažený výkon práce pri vykonávaní pracovných činností v tzv. COVID“ oddeleniach vo výške 53 579 tis. eur. Odmeny pracovníkom v 1. línii mimo kapitoly zdravotníctva boli vyplatené vo výške 9 273 tis. eur. Z kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR bol vyplácaný tzv. infekčný príplatok zamestnancom v oblasti sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately počas pandémie COVID- 19.

Celkovo mzdy a platy zamestnancov vo verejnej správe vzrástli oproti predchádzajúcemu roku o 399 504 tis. eur a sociálne príspevky zamestnávateľov o 378 502 tis. eur.

Medzispotreba

Spotreba tovarov a služieb v rámci verejnej správy sa zvýšila o 11,2 % (nárast o 579 564 tis. eur), čo bolo spôsobené najmä nárastom čerpania výdavkov na všeobecný materiál (o 349 561 tis. eur). Išlo predovšetkým o nárast výdavkov v kapitole Ministerstva zdravotníctva SR (navýšenie sa týkalo hlavne obstarania vakcín, testov a liekov v súvislosti s ochorením COVID-19) a nárast výdavkov zdravotníckych zariadení na zdravotnícky materiál. Zvýšili sa aj výdavky na špeciálne služby (o 118 042 tis. eur), najmä v kapitole Ministerstva obrany SR, Ministerstva zdravotníctva SR a Slovenskej informačnej služby. Ďalej k zvýšeniu medzispotreby prispel aj nárast výdavkov na údržbu budov a objektov, najmä v kapitole MDV SR o 74 208 tis. eur, kde išlo predovšetkým o výdavky spojené so zabezpečovaním údržby a opravy ciest v súlade s Memorandom k oprave a údržbe ciest medzi MDV SR a MF SR (vo výške 68 531 tis. eur).

Čiastočne bol tento nárast kompenzovaný poklesom platieb za služby v oblasti IKT, za špeciálne stroje, prístroje a zariadenia a výdavky na pracovné odevy, obuv a pracovné pomôcky.

Subvencie

Celkové subvencie²⁰ vzrástli o 10,4 %, čo predstavovalo nárast o 128 799 tis. eur. Najvýznamnejší nárast predstavovali subvencie do dopravy t. j. o 8 % (nárast o 21 406 tis. eur), z čoho najväčšiu položku tvorila cestná doprava o 9,8 % (o 24 176 tis. eur). Nárast subvencií zaznamenali najmä VÚC o 16 299 tis. eur, išlo najmä o transfery verejným dopravcom na vykrytie strát výkonov vo verejnom záujme pri zabezpečovaní prímestskej autobusovej dopravy. Najvyšší nárast zaznamenali žilinský, košický a banskobystrický kraj. V roku 2021 nebola poskytnutá žiadna dotácia do železničnej dopravy, čo spôsobilo medziročný pokles subvencií o 11 408 tis. eur. Pokles zaznamenali taktiež subvencie do poľnohospodárstva o 10,5 % (o 12 718 tis. eur).

Úrokové náklady

Úrokové náklady verejného dlhu poklesli o 2,3 %, čo predstavovalo pokles o 25 220 tis. eur. Ide o úroky celej verejnej správy, najmä však o úroky NJF a úroky kapitoly VPS (náklady na obsluhu štátneho dlhu). V roku 2021 oproti roku 2020 klesli v prípade VPS úrokové náklady z krátkodobých vkladov v bankách (záporné úrokové sadzby), čo zapríčinilo medziročný pokles úrokových nákladov. V prípade NJF došlo k poklesu úrokovej sadzby na vkladoch, ktoré sú následne transferované do Slovenských elektrární, čo malo za následok pokles výdavkov. V roku 2022 sa očakáva mierny nárast, resp. minimálnu zmenu oproti roku 2021, keďže k nárastu úrokových sadzieb prišlo v treťom kvartáli roka 2022.

Sociálne transfery

Vzrástli o 9,8 %, čo predstavovalo nárast o 1 639 817 tis. eur. Nárast bežných transferov v Sociálnej poisťovni bol v hotovostných platbách z poistenia o 293 912 tis. eur (na nemocenské dávky, na dôchodkové dávky zo starobného poistenia, na úrazové dávky, na dôchodkové dávky z invalidného poistenia, na platené poistné za skupiny osôb ustanovené zákonom a dávky v nezamestnanosti) a zo samostatných účtov silových zložiek o 48 767 tis. eur (na dôchodkové dávky zo starobného a invalidného poistenia a na nemocenské dávky).

Celkovo sa nemocenské dávky v roku 2021 zvýšili o 7,5 % (nárast o 79 085 tis. eur), dôchodkové dávky zo starobného a invalidného poistenia sa zvýšili o 3,7 % (nárast o 302 770 tis. eur) a dávky v nezamestnanosti vzrástli o 12,0 % (nárast o 39 372 tis. eur).

Vyplácané štátne sociálne dávky medziročne vzrástli o 30,3 % (nárast o 778 914 tis. eur), z toho najvýraznejší vplyv malo zvýšenie výdavkov na peňažné príspevky na kompenzáciu o 72,8 % (nárast o 714 654 tis. eur). Prostriedky sa realizovali najmä v kapitole Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR na podporu aktívnej politiky na trhu práce a podporu udržania zamestnanosti z dôvodu mimoriadnej situácie, ktorá pokračovala aj v roku 2021 v súvislosti s pandémiou koronavírusu. Suma rodičovských príspevkov sa zvýšila o 11,7 % (nárast o 68 215 tis. eur) na základe novely zákona o rodičovskom príspevku s účinnosťou od 1. januára 2021 a z dôvodu vyplácania tzv. pandemického rodičovského príspevku. Suma prídavkov na dieťa sa zvýšila o 11,7 % (nárast o 11 106 tis. eur). Zároveň došlo k medziročnému poklesu vyplatených dávok v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke o 7,4 % (pokles o 8 358 tis. eur).

Platené poistné za skupiny osôb ustanovené zákonom (napr. dôchodca, evidovaný uchádzač o zamestnanie, matka na materskej dovolenke, študent alebo nezaopatrené dieťa) vzrástli o 14,8 % (nárast o 226 920 tis. eur) najmä v kapitole Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (o 96 029 tis. eur) a Ministerstva zdravotníctva SR (o 125 096 tis. eur).

Ostatné bežné transfery

Najväčšiu položku výdavkov rozpočtu verejnej správy tvoria ostatné bežné transfery, ktoré mali v roku 2021 podiel na celkových výdavkoch 41,9 % a oproti predchádzajúcemu roku vzrástli o 1 167 172 tis. eur.

²⁰ Subvencia predstavuje finančný príspevok vlády alebo verejno-právnej inštitúcie. Ide o platby vykonané na podporu obchodných aktivít príjemcov, ktorí nie sú zaradení v sektore verejnej správy.

Zvýšili sa najmä aktuálne transfery z dôvodu úhrad v rámci COVID programov tzv. Prvá pomoc na podporu zamestnanosti o 650 986 tis. eur.

Kapitálové výdavky

Oproti predchádzajúcemu roku poklesli o 11,0 % (pokles o 444 568 tis. eur) z dôvodu poklesu kapitálových transferov o 37,1 % (o 258 676 tis. eur), a to predovšetkým v kapitole Ministerstva životného prostredia SR, Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a Ministerstva dopravy a výstavby SR. Významný vplyv na celkový pokles kapitálových transferov malo aj to, že v roku 2021 nebol poskytnutý vklad do základného imania zdravotným poisťovňami, ktorý sa podľa metodiky ESA 2010 klasifikuje ako kapitálový transfer s negatívnym vplyvom na saldo verejnej správy. Zároveň poklesli výdavkové transfery z verejnej časti zdravotného poistenia do súkromnej časti na splátku istiny úveru Dôvery, a. s. o 62 015 tis. eur.

Výdavky na obstaranie kapitálových aktív naopak klesli oproti roku 2020 o 5,5 % (pokles o 185 892 tis. eur). Najvyšší pokles hotovostných výdavkov na nové investície vykázali štátne rozpočtové organizácie o 61 484 tis. eur, išlo predovšetkým o obstaranie softvéru, výpočtovej techniky, dopravné prostriedky, rekonštrukciu a modernizáciu v rezortoch Ministerstva obrany SR, Ministerstva vnútra SR a Ministerstva financií SR). Výrazný pokles investícií zaznamenala Správa štátnych hmotných rezerv v súvislosti s obstaraním hmotných a mobilizačných rezerv o 55 861 tis. eur (doplnenie a tvorba pohotovostných zásob, refundácia nákupov zdravotníckych pomôcok určených na zabezpečenie riešenia pandémie). Okrem štátneho rozpočtu bol zaznamenaný pokles výdavkov na obstaranie kapitálových aktív aj v obciach, zdravotníckych zariadeniach ústredných a Národnej diaľničnej spoločnosti, a. s. Naopak nárast investičných výdavkov realizovala Železničná spoločnosť Slovensko, a. s. o 132 873 tis. eur, išlo predovšetkým o obstaranie dieslových motorových a elektrických jednotiek pre prímestskú a regionálnu dopravu, nákup vozňov pre diaľkovú dopravu, nákup železničných koľajových vozidiel.

2.2. Štrukturálne saldo, cyklická zložka a jednorazové vplyvy

Štrukturálne saldo predstavuje analytický ukazovateľ, ktorým sa hodnotí fiškálna politika krajiny. Štrukturálne saldo analyticky očisťuje nominálne saldo o vplyv ekonomického cyklu a jednorazové efekty. Vývoj štrukturálneho salda predstavuje jeden z kľúčových ukazovateľov pri hodnotení súladu s európskymi a národnými fiškálnymi pravidlami.²¹

Štrukturálne saldo dosiahlo v roku 2021 hodnotu -1,5 % HDP. Medziročná zmena štrukturálneho salda oproti úrovni z roku 2020 zodpovedá výraznej konsolidácii na úrovni 1 p. b. HDP. Do tejto konsolidácie nevstupujú výdavky vyvolané pandemiou COVID-19 a mimoriadny odvod do EU v súvislosti s podhodnotením preclieváním tovarov z III. krajín, keďže tie sa v rámci jednorazových opatrení očisťujú. Primárny štrukturálny deficit medziročne klesol, a v roku 2021 dosiahol úroveň 0,4 % HDP. Jeho pokles zapríčinil medziročný pokles štrukturálneho deficitu, pričom úrokové náklady na obsluhu dlhu sa medziročne zmenili len minimálne.

Tabuľka 12 - Výpočet štrukturálneho salda a konsolidačného úsilia (ESA 2010)

	% HDP			
	2019 S	2020 S	2021 S	2021 R
1. Saldo verejnej správy podľa ESA 2010*	-1,2	-5,4	-5,5	-7,4
2. Cyklická zložka	0,7	-1,0	-0,5	-0,8
3. Jednorazové vplyvy	0,0	-1,8	-3,4	-1,0
4. Štrukturálne saldo verejnej správy (1-2-3)	-1,9	-2,5	-1,5	-5,6
5. Konsolidačné úsilie (medziročná zmena 4)	-0,3	-0,6	1,0	0,0
p. m. primárne štrukturálne saldo (štrukturálne saldo po odpočítaní nákladov na obsluhu dlhu)	-0,7	-1,3	-0,4	-4,7

* V súlade s údajmi pre jesennú notifikáciu Eurostatu z októbra 2022.

Zdroj: MF SR

²¹ Pre účely súhrnnej výročnej správy používa MFSR údaje z jesennej notifikácie Eurostatu. Odhad cyklickej zložky vychádza z produkčnej medzery na základe najaktuálnejšej prognózy MF SR schválenej výborom pre makroekonomické prognózy. Odhad jednorazových opatrení vychádza z metodiky Európskej komisie a národnej metodiky MF SR.

Výpočet štrukturálneho salda predpokladá očistenie nominálneho salda o dva základné komponenty – cyklickú zložku a jednorazové vplyvy. Cyklická zložka predstavuje vplyv ekonomického cyklu na štrukturálne saldo. Cieľom úpravy nominálneho salda je vyjadriť reakciu príjmov a výdavkov verejných financií na zmeny v produkčnej medzere. Veľkosť cyklickej zložky závisí od veľkosti produkčnej medzery a od elasticít vybraných príjmových a výdavkových kategórií, ktoré reagujú na výkyvy v ekonomickej aktivite. Prípadné prehrievanie alebo podchladenie ekonomiky tak môže zásadne vplývať na výsledné štrukturálne saldo verejnej správy. V roku 2021 ekonomika oproti predošlému roku uzatvárala negatívnu produkčnú medzeru, no zostávala stále podchladená. Zatváranie negatívnej produkčnej medzery bol spôsobený postupným odznievaním pandémie COVID-19 a oživenia globálnej ekonomiky. Cyklický vývoj tak mal v roku 2021 pozitívny vplyv na štrukturálne saldo VS vo výške 0,5 % HDP.

Druhý komponent, o ktorý sa očisťuje nominálne saldo, sú jednorazové vplyvy. Táto položka predstavuje príjmy alebo výdavky verejnej správy bez trvalého alebo opakujúceho sa charakteru. Sledujú sa vzniknuté okolnosti s časovo obmedzeným vplyvom na saldo verejnej správy. Slovenská legislatíva nemá ukotvenú presnú definíciu jednorazových vplyvov²². Pre účely súhrnnej výročnej správy používa Ministerstvo financií SR princípy vychádzajúce z metodiky Európskej komisie pre identifikáciu jednorazových opatrení a národnou metodikou MF SR.²³ Jednorazové opatrenia boli zaznamenané za rok 2020 a 2021. Veľká časť bola vyvolaná pandemiou COVID-19.

Tabuľka 13 - Jednorazové opatrenia (ESA 2010)

	v mil. eur	
	2020	2021
Celkové opatrenia spojené s pandemiou COVID-19	-2 183	-3 385
Opatrenia financované z EÚ zdrojov (COVID-19)	413	388
Špeciálny odvod do EÚ - podhodnotený preclievanie tovaru z III. krajín		-527
Platba DPH koncesionára stavby D4/R7	71	130
Spolu	-1 698	-3 394

Zdroj: MF SR

2.3. Vyhodnotenie plnenia cieľov stratégie riadenia štátneho dlhu

Vývoj na finančných trhoch sa v roku 2021 niesol v znamení oživenia po prvotnom pandemickom šoku. Ďalšie vlny pandémie však viedli k opätovnému obmedzovaniu a uvoľňovaniu opatrení, čo znamenalo, že oživenie bolo z pohľadu celkovej ekonomickej dynamiky len postupné. Miera nezamestnanosti začala klesať až v druhej polovici roku. Akciové trhy však viac než len kompenzovali straty z roku 2020. Darilo sa najmä technologickým spoločnostiam, ktoré ťažili z presunu ekonomickej aktivity z turizmu a služieb do online priestoru a do dopytu po tovaroch. Dôsledkom presunu dopytu zo služieb smerom k tovarom však bol tlak na dodávateľské reťazce a logistiku, čo viedlo k rastu produkčných cien, ale aj inflačných očakávaní. Cena ropy počas roka postupne stúpala až presiahla maximum spred pandémie na úrovni približne 80 USD za barel (Brent).

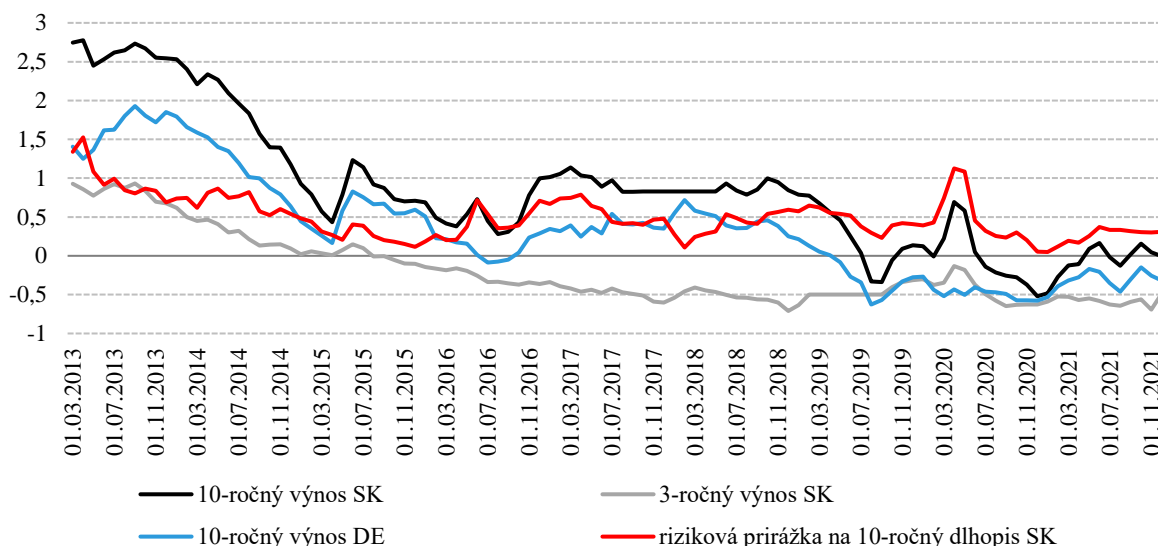
Napriek rastu inflačných očakávaní sa výnosy dlhopisov držali stále na veľmi nízkych úrovniach. Nemecký dlhopis s 10-ročným výnosom sa obchodoval počas celého roka v zápornom teritóriu. Výnos slovenského dlhopisu s podobnou splatnosťou sa pohyboval okolo 0 % p. a. Riziková prirážka tak po stabilizácii zostávala nízka a to platilo aj pre ostatných členov eurozóny ako aj V4. Centrálné banky totiž pokračovali v nákupoch dlhopisov a intenzívne sa ekonomiky podporovali aj cez fiškálne transfery. Pracovalo sa aj na detailoch Plánu obnovy EÚ, ktorý predstavoval v niektorých ekonomikách dodatočný fiškálny stimul. Kurz eura voči doláru sa začiatkom roku pohyboval na silnejších úrovniach okolo 1,20 eura za dolár. Americká ekonomika sa však tiež začala spamätávať z pandémie, čo viedlo k postupnému posilňovaniu dolára. Kurz tak zakončil rok na úrovniach okolo 1,10 eura za dolár.

²² Jednorazové vplyvy sa spomínajú bez metodického popisu v zákone o rozpočtových pravidlách verejnej správy (523/2004 Z. z.) a v Ústavnom zákone o rozpočtovej zodpovednosti (493/2011 Z. z.)

²³ Metodika kalkulácie jednorazových vplyvov Európskej komisie je súčasťou manuálu k Paktu stability a rastu [Vade Mecum on the Stability & Growth Pact 2019](https://www.vademecum.eu/en/stability-growth-pact-2019) na str. 9. Metodika na identifikáciu jednorazových a dočasných opatrení MF SR je dostupná tu: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/manualy/jednorazove-vplyvy.html>

Financovanie slovenského štátneho dlhu v roku 2021 zabezpečovala Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity v mene MF SR bez nutnosti použitia menej tradičných foriem financovania. Úrokové sadzby sa aj v roku 2021 držali na nízkych úrovniach, čo umožnilo emitovať značnú časť nového dlhu za relatívne výhodných podmienok.

Graf 8 - Výnosy vybraných slovenských vládnych dlhopisov a riziková prirážka voči nemeckým 10-ročným štátnym dlhopisom (v % a p.b.)

Zdroj: Bloomberg

2.3.1. Vyhodnotenie plnenia cieľov stratégie riadenia štátneho dlhu

V rámci stratégie riadenia štátneho dlhu sú stanovené kvantitatívne limity pre refinančné a úrokové riziko. Cieľom riadenia dlhu je dosiahnutie tesného priblíženia sa k stanoveným hodnotám, resp. udržanie parametrov dlhu čo najbližšie k stanoveným hodnotám.

- Hodnota **refinančného rizika** kumulatívnej splatnosti aktív a pasív do jedného roka bola stanovená na úrovni 20 % kumulatívnej splatnosti aktív a pasív splatných **do jedného roka** ku celkovému kumulatívne saldu aktív a pasív. Hodnota tohto kritéria ku koncu roka 2021 mierne medziročne narástla z hodnoty 11,4 % vykazanej ku koncu roka 2020 na úroveň 12,4 %. Hodnota refinančného rizika kumulatívnej splatnosti aktív a pasív **do piatich rokov** bola stanovená na úrovni 55 % kumulatívnej splatnosti aktív a pasív splatných do piatich rokov ku celkovému kumulatívne saldu aktív a pasív. Hodnota tohto kritéria bola približne 41,8 % na konci roka 2021. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka došlo k nárastu z hodnoty 39,5 %.
- Hodnota **úrokového rizika** kumulatívnej refixácie aktív a pasív **do jedného roka** bola stanovená na úrovni 25 % kumulatívnej splatnosti aktív a pasív refixovaných do jedného roka ku celkovému kumulatívne saldu aktív a pasív. Hodnota tohto kritéria bola na úrovni 12,4 % ku koncu roka 2021 (11,4 % ku koncu roka 2020). Hodnota úrokového rizika kumulatívnej refixácie aktív a pasív **do piatich rokov** bola stanovená na úrovni 55 % kumulatívnej splatnosti aktív a pasív refixovaných do piatich rokov ku celkovému kumulatívne saldu aktív a pasív. Hodnota tohto kritéria bola na úrovni 41,8 % ku koncu roka 2021 (39,5 % ku koncu roka 2020).
- V roku 2021 boli otvorené dve nové línie dlhopisov so splatnosťami 15 a 30 rokov. 15-ročný dlhopis so splatnosťou v roku 2036 bol predaný prostredníctvom syndikátu vybraných primárnych dealerov s kupónovým výnosom 0,375 % v menovitej hodnote 1,5 mld. eur a tiež bol predávaný formou aukčného predaja. 30-ročný dlhopis so splatnosťou v roku 2051 bol rovnako predaný prostredníctvom syndikátu vybraných primárnych dealerov s kupónovým výnosom 1,00 % v menovitej hodnote 1 mld. eur.

- K 31.12.2021 malo MF SR „živých“ celkovo 30 emisií (z toho 6 emisií registrovaných v zahraničí). Okrem meny EUR boli k ultimu roka 2021 emitované slovenské štátne dlhopisy aj v menách USD, CHF a NOK.

2.3.2. Riadenie štátneho dlhu v roku 2021

Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity emitovala v mene MF SR v roku 2021 dlhopisy v celkovej hodnote 6 702 000 tis. eur, pričom vydala dlhopisy denominované len v mene EUR s fixnou úrokovou sadzbou s priemernou splatnosťou 14,9 rokov. V roku 2021 neboli vydané žiadne štátne pokladničné poukážky. Okrem cenných papierov boli na krytie dlhu prijaté úvery v nominálnej hodnote 430 000 tis. eur s priemernou váženou úrokovou sadzbou 0,3 % a s priemernou váženou splatnosťou 15,4 rokov. Jednalo sa o úver od EIB 100 mil. eur a úver SURE 330 mil. eur.

Nasledujúca tabuľka prezentuje základné kvantitatívne parametre riadenia štátneho dlhu v roku 2021. Štruktúra tabuľky obsahuje priemernú úrokovú sadzbu a splatnosť pri novom vydanom (emitovanom) dlhu.

Tabuľka 14 - Štátny dlh realizovaný v roku 2021

v tis. eur

Typ cenného papiera	Nominálna hodnota	Priemerný úrok / prirážka (ŠD float)	Priemerná splatnosť (rok)	Typ kupónovej sadzby
ŠD fix	6 702 000	0,2%	14,9	fixná
ŠD float	0	-	-	-
ŠPP	0	-	-	-
Úvery	430 000	0,3%	15,4	fixná
Dlh spolu	7 132 000	-	-	-
ŠD spätný odkup (2020)	0	-	-	-
Dlh upravený o spätný odkup	7 132 000	-	-	-

Zdroj: IFP

Štruktúra prezentovaných priemerných úrokov (nákladov) a splatností zodpovedá jednotlivým druhom cenných papierov, ktoré boli v rámci svojej kategórie agregované. „ŠD fix“ označuje dlhopis s pevnou úrokovou sadzbou, „ŠD float“ dlhopis s plávajúcou úrokovou sadzbou, kde náklad tvorí meniac sa sadzba (6M EURIBOR) a prirážka. „ŠD spätný odkup“ označujú predčasné umorenie štátnych dlhopisov pôvodne splatných v neskoršom období. Tieto transakcie fakticky môžu znížiť dlh ku koncu roka 2021 resp. v priebehu roka 2021. Vážená priemerná úroková sadzba všetkých dlhopisov „živých“ ku koncu roka 2021 sa znížila približne o 0,26% oproti roku 2020, a to na úroveň 1,65 %. Zmenu spôsobil pokles priemerného nákladového úroku pri dlhopisoch s fixnou úrokovou sadzbou.

3. Čisté bohatstvo

Prvé dve kapitoly súhrnnej výročnej správy hodnotia hospodárenie verejných financií z pohľadu sektora verejnej správy tak, ako ho definuje metodika ESA 2010. Tento pohľad je v podmienkach krajín EÚ najviac zaužívaný kvôli tomu, že európske fiškálne pravidlá²⁴ sú formulované pre verejnú správu a národné rozpočty väčšiny krajín sú zostavované tiež za okruh verejnej správy a v tejto metodike. **Koncept čistého bohatstva rozširuje pohľad na verejné financie z verejnej správy na verejný sektor**²⁵ (napr. o subjekty štátu – obchodné spoločnosti, ktoré štatisticky nie sú zahrnuté do verejnej správy). Povinnosť prezentovať v súhrnnej výročnej správe čisté bohatstvo a tiež informácie o hospodárení podnikov štátnej správy vyplýva z ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, pričom dôraz je kladený na vysvetlenie medziročných zmien položiek čistého bohatstva.

3.1. Koncept čistého bohatstva

Čisté bohatstvo popisuje stav hospodárenia verejného sektora ku koncu roka. Podľa ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti sa pod čistým bohatstvom rozumie: *súčet vlastného imania subjektov verejnej správy, vlastného imania Národnej banky Slovenska, vlastného imania podnikov štátnej správy a podnikov územnej samosprávy, upravený o implicitné záväzky, iné aktíva a iné pasíva vrátane podmienených záväzkov*.

Čisté bohatstvo má špecifickú štruktúru, a preto je veľmi dôležitá jeho správna interpretácia. Pri veľkosti čistého bohatstva má význam analyzovať len jednotlivé zložky jeho štruktúry, ako napríklad vlastné imanie podnikov, podmienené záväzky či implicitné záväzky, pretože tie majú z ekonomického hľadiska samostatnú vypovedaciu schopnosť. Čisté bohatstvo treba vnímať ako komplex všetkých typov ukazovateľov, ktoré je podstatné sledovať z hľadiska finančnej stability a bohatstva štátu.

Analýza a vysvetlenie medziročných zmien zložiek čistého bohatstva poskytujú dôležité informácie o hospodárení štátu, ktoré nemusí zachytiť tradičný pohľad na saldo a dlh verejnej správy. Existujú totiž politiky a transakcie, ktoré sa z metodických dôvodov nemusia prejaviť na salde a dlhu verejnej správy, ale majú negatívny alebo naopak pozitívny vplyv na čisté bohatstvo štátu.

3.2. Odhad čistého bohatstva za rok 2021

Odhadnutá výška čistého bohatstva Slovenskej republiky dosiahla k 31.12.2021 zápornú hodnotu -449 388 108 tis. eur (-456,13 % HDP). Oproti predchádzajúcemu roku sa hodnota čistého bohatstva opäť zhoršila, a to o 69 957 657 tis. eur, najmä rastom odhadovaných implicitných záväzkov.

Tabuľka 15 - Odhad čistého bohatstva Slovenskej republiky

		v % resp. v tis. eur			
		2019	2020	2021	Δ 2021-2020
Vlastné imanie verejného sektora	(1)	420 095	-2 229 220	-7 203 821	-4 974 601
VI súhrnného celku verejnej správy		2 427 333	-685 177	-5 961 982	-5 276 805
VI podnikov MH Manažment, a. s.		268 288	293 624	301 596	7 972
VI Národnej banky Slovenska		-2 275 526	-1 837 667	-1 543 435	294 232
Implicitné záväzky	(2)	106 078 573	363 440 690	427 131 045	-63 690 355
Podmienené záväzky	(3)	18 293 901	19 710 086	20 187 890	477 804
Iné aktíva	(4)	5 897 544	5 949 545	5 134 648	-814 897
Čisté bohatstvo SR (1-2-3+4)		-118 054 835	-379 430 451	-449 388 108	-69 957 657
v % HDP		-125,0	-406,18	-456,13	-49,95

Zdroj: MF SR, IFP

²⁴ Ide najmä o pravidlá Paktu stability a rastu, ktoré stanovujú hranicu deficitu verejnej správy 3 % HDP a dlhu verejnej správy 60 % HDP (bližšie o európskych fiškálnych pravidlách pozri slovník základných pojmov).

²⁵ Verejný sektor je širší pojem ako verejná správa, nad rámec sektora verejnej správy zahŕňa aj podniky verejnej správy a Národnú banku Slovenska. Z definície čistého bohatstva podľa ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti odvodzujeme aj skupinu subjektov tvoriacich verejný sektor.

V rámci aktualizácie údajov vstupujúcich do výpočtu čistého bohatstva boli použité nové hodnoty HDP, ktoré boli vypočítané pre jesennú notifikáciu výsledkov hospodárenia verejných financií za rok 2021. Ďalej došlo k aktualizácii podmienených záväzkov ako aj podmienených aktív za rok 2020 z dôvodu prehodnotenia eliminácie časti covid záruk, ktoré poskytuje Ministerstvo financií SR, a ktoré nie sú voči iným subjektom verejnej správy. Vlastné imanie súhrnného celku za rok 2020 bolo aktualizované na základe dát zo súhrnnej účtovnej závierky za rok 2020.

Podrobnému vysvetleniu zmien v jednotlivých zložkách čistého bohatstva sa venujú nasledovné podkapitoly s výnimkou vlastného imania podnikov MH Manažmentu, a. s. Vlastné imanie podnikov MH Manažmentu, a. s. tvorí podmnožinu podnikov štátnej správy, ktorá je pre účely vyčíslenia čistého bohatstva uvedená osobitne, pretože táto skupina podnikov nie je súčasťou súhrnného celku, a preto nie je predmetom účtovnej konsolidácie. Vlastné imanie podnikov MH Manažmentu, a. s. tvorí súčet vlastných imaní jednotlivých podnikov z individuálnych účtovných závierok, pričom veľkosť vlastného imania je prepočítaná vlastníckym podielom štátu v týchto podnikoch.

Vlastné imanie podnikov MH Manažmentu sa zvýšilo ku koncu roka 2021 oproti predchádzajúcemu roku o 7 972 tis. eur najmä vplyvom výsledkov hospodárenia podnikov za bežné obdobie.

3.2.1. Vlastné imanie súhrnného celku verejnej správy

Vlastné imanie súhrnného celku²⁶ pre účely odhadu čistého bohatstva dosiahlo k 31.12.2021 zápornú hodnotu -5 961 982 tis. eur, pričom je tvorené záporným výsledkom hospodárenia vo výške -6 136 225 tis. eur (z toho výsledkom hospodárenia bežného obdobia vo výške -4 901 885 tis. eur), oceňovacími rozdielmi v hodnote 17 433 tis. eur a podielmi iných účtovných jednotiek v hodnote 156 810 tis. eur. **Medziročne sa vlastné imanie súhrnného celku úhrnom znížilo** o -5 276 805 tis. eur.

Na vlastné imanie súhrnného celku má vplyv najmä dosiahnutý výsledok hospodárenia bežného obdobia jednotlivých subjektov (v podnikateľskom prostredí chápaný ako „zisk alebo „strata“), ako aj výsledok hospodárenia minulých období (ovplyvnený prevodom výsledku hospodárenia bežného obdobia za posledný rok alebo významnými účtovnými opravami minulých období). V menšej miere ovplyvňujú vlastné imanie oceňovacie rozdiely a výška fondov (rezervné fondy, kapitálové fondy).

Z pohľadu veľkosti podielu na vlastnom imaní súhrnného celku je najvýznamnejšia ústredná správa a v rámci nej Ministerstvo financií SR. Špecifické postavenie Ministerstva financií SR spočíva v tom, že účtuje o všetkých poskytnutých transferoch zo štátneho rozpočtu, ktoré sa vykazujú jednak vo výdavkoch daného roka, a akruálne aj v nákladoch. Ide o rôzne druhy transferov, ktoré nemusia reálne poskytovať len Ministerstvo financií SR, ale aj ostatné kapitoly štátneho rozpočtu a ich rozpočtové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti. Na druhej strane Ministerstvo financií SR účtuje o najdôležitejších príjmoch verejnej správy, a to o daňových a značnej časti nedaňových príjmoch štátneho rozpočtu (odvody, poplatky, dividendy).

Ministerstvo financií SR účtuje o výdavkoch všetkých štátnych rozpočtových organizácií prostredníctvom transferov. Vo výsledku znáša saldo štátneho rozpočtu, ktoré bolo doteraz vždy deficitné. Naakumulované záporné výsledky hospodárenia štátneho rozpočtu za predchádzajúce roky sú súčasťou výsledku hospodárenia minulých rokov a v rámci súhrnného celku ide o najvyššiu hodnotu záporného vlastného imania.

Výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia 2021, ktorý je výsledkom rozdielu účtovných výnosov a účtovných nákladov, dosiahol za celý súhrnný celok -4 901 885 tis. eur, pričom medziročne došlo k prehĺbeniu „straty“ o 668 157 tis. eur. Celkové náklady súhrnného celku medziročne rástli o 6 831 141 tis. eur, pričom výnosy medziročne rástli o 6 159 031 tis. eur.

²⁶ Koncept „súhrnného celku“ je definovaný v Súhrnnej účtovnej závierke a je odlišný od definície verejnej správy podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Verejná správa tvorí najpodstatnejšiu časť súhrnného celku, avšak do súhrnného celku vstupujú aj iné subjekty, ktoré nie sú štatisticky zaradené do verejnej správy podľa metodiky ESA 2010.

Medziročne boli vyššie náklady na transfery o 1 959 523 tis. eur, z toho odvod do rozpočtu EU bol vyšší o 89 358 tis. eur. Ďalšie položky nákladov, ktoré medziročne rástli, bol predaný tovar o 1 554 609 tis. eur a spotreba materiálu o 1 121 310 tis. eur, významne ovplyvnené obchodovaním spoločností v energetike, nakoľko počas roka 2021 došlo k zvýšeniu cien viacerých druhov energií a paliva. Spoločnosti ako napríklad Slovenský plynárenský priemysel, a. s., Slovenská elektrizačná a prenosová sústava, a. s. (v rámci skupiny aj OKTE, a. s.) vykázali vyššie náklady na nákup plynu a elektrickej energie. Do značnej miery boli tieto vyššie náklady kompenzované vyššími výnosmi. V súhrnnom celku rástli aj mzdové náklady, a to o 615 387 tis. eur.

Z výnosov súhrnného celku sa v roku 2021 vyvíjali pozitívne najmä daňové výnosy štátu, ktoré vzrástli o 1 441 251 tis. eur, daňové výnosy samosprávy o 148 070 tis. eur, výnosy z finančných derivátov ovplyvnili ostatné finančné výnosy o 788 235 tis. eur.

Výsledok hospodárenia minulých rokov súhrnného celku tvorí najmä:

- nerozdelený zisk resp. neuhradená strata obchodných spoločností,
- prevod zostatkov kapitálových fondov, rezervných fondov a ostatných fondov obchodných spoločností,
- prevod zostatku fondov ústrednej správy,
- výsledok hospodárenia všetkých rozpočtových organizácií ústrednej správy,
- opravy významných chýb minulých účtovných období resp. zmeny účtovných metód a zásad s vplyvom na hospodárenie minulých období.

Celková hodnota „výsledkov minulých rokov“ po očistení vplyvu tvorby rezervy na zamestnanecké požitky dosiahla -1 234 340 tis. eur, čo je zhoršenie o 4 591 208 tis. eur. Ide najmä o zúčtovanie výsledku hospodárenia roka 2020 do výsledku minulých období (reálne v roku 2021), ktorý pod vplyvom vyššieho deficitu medzi rokmi 2019 a 2020 vzrástol na -4 233 728 tis. eur.

3.2.2. Vlastné imanie podnikov štátnej správy

Vlastné imanie podnikov štátnej správy dosiahlo k 31.12.2021 hodnotu 17 313 387 tis. eur (17,57 % HDP). Uvedený údaj je nekonsolidovaný a predstavuje súčet vlastných imaní jednotlivých podnikov z individuálnych účtovných závierok prepočítaný na veľkosť vlastníckych podielov štátu. Tento údaj nemožno dávať do súvislosti s údajom o celkovom čistom bohatstve v časti 3.2., pretože v rámci čistého bohatstva sú všetky podniky okrem podnikov MH Manažmentu, a. s. zaradené do súhrnného celku a údaje o vlastnom imaní sú konsolidované. Vlastné imanie podnikov štátnej správy oproti predchádzajúcemu roku kleslo o **322 754 tis. eur**.

V nasledujúcej časti sú podrobnejšie komentované zmeny vlastného imania za vybrané podniky. Príloha č. 1 obsahuje tabuľkový prehľad všetkých podnikov štátnej správy, výšku vlastníckych podielov štátu (k 31.12.2021) a výšku ich vlastných imaní a výsledky hospodárenia za posledné tri roky. Príloha č. 2 poskytuje prehľad o štruktúre medziročnej zmeny ich vlastného imania podľa jednotlivých položiek vlastného imania.

Pri komentovaní medziročných zmien vlastného imania vybraných podnikov sa pre účely tejto správy zameriavame najmä na päť hlavných položiek, ktoré spôsobujú prírastok alebo úbytok vlastného imania:

- **Výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia** predstavuje čistý zisk (prírastok VI) alebo stratu (úbytok VI) za sledovaný rok. Táto položka je najvýznamnejšia, pretože výsledky hospodárenia priamo poukazujú na príspevok podniku k hodnote čistého bohatstva.
- **Dividendy** sú položkou, ktorá sa zvyčajne vypláca zo zisku minulého účtovného obdobia a spôsobuje úbytok vlastného imania. Dividendy môžu byť v danom roku vyplatené, alebo len schválené na rozdelenie a následne vyplatené v neskoršom období. Pri dividendách sú osobitne spomenuté superdividendy²⁷, ak ich výplata bola v danom roku u podniku zaznamenaná.

²⁷ Superdividendy sú všeobecne definované podľa metodiky národných účtov ESA 2010 ako dividendy presahujúce poslednú, respektíve nedávnu úroveň dividend a ziskov. Superdividendy tak indikujú rýchlejší úbytok vlastného imania podnikov.

- **Priame vklady spoločníkov do vlastného imania** zvyšujú vlastné imanie spoločností²⁸. Pod priamymi vkladmi sa rozumejú peňažné a nepeňažné vklady do základného imania, do kapitálových fondov alebo vklady použité na úhradu straty.
- **Zmeny precenenia majetku a záväzkov** môžu znižovať aj zvyšovať vlastné imanie na základe rozdielu medzi účtovným a reálnym ocenením určitých položiek majetku a záväzkov. Konkrétne prípady sú bližšie vysvetlené pri jednotlivých spoločnostiach.
- Pod „ostatné zmeny“ zaraďujeme opravy významných chýb minulých účtovných období a rozdiely zo zmien použitých účtovných metód a účtovných zásad, ktoré sa účtujú priamo do vlastného imania (do výsledku hospodárenia minulých období), a ktoré môžu spôsobiť úbytok alebo prírastok vlastného imania podniku. Patria sem taktiež zmeny rezerv zo zabezpečovacích derivátov, prípadne zmeny iných rezerv, ktoré nesúvisia s preceňovaním.

Nasledujúca tabuľka predstavuje prehľad zmien vlastného imania vybraných štátnych podnikov. Uvedené podniky sa podieľajú až 83,3 % na celkovom vlastnom imaní všetkých podnikov štátnej správy po prepočte na vlastnícky podiel štátu.

Tabuľka 16 - Medziročná zmena vlastného imania k 31.12.2021

v tis. eur

Podnik	VI Δ2021-2020	Výsledok hospodárenia	Dividendy	Precenenie	Vklady spoločníkov	Ostatné
Slov.plynárenský priemysel, a. s.	296 769	234 449	-254 400	316 705	0	15
MH Invest, s. r. o.	126 340	-3 567	0	0	129 907	0
Slov.elekt. a prenos. sústava, a. s.	31 773	18 339	-29 335	42 769	0	0
Tipos, národná loter. spoločnosť, a. s.	15 423	18 878	-2 500	0	0	-955
Národná diaľničná spoločnosť, a. s.	12 654	10 840	0	2 132	0	-318
Lesy Slovenskej republiky, š.p.	11 257	12 244	0	0	60	-1 047
Martinská teplárenská, a. s.	7 073	-5 101	0	12 174	0	0
Železničná spol. Cargo Slovakia, a. s.	6 349	6 349	0	0	0	0
MH Teplárenský holding, a. s.	6 335	4 931	-619	2 023	0	0
Stredoslov. energetika Holding, a. s.	6 154	227 862	-221 707	0	0	-1
Transpetrol, a. s.	5 985	8 215	-2 000	0	0	-230
Bratislavská teplárenská, a. s.	5 622	-8 673	0	14 295	0	0
DMD Group, a. s.	5 127	-947	0	1 074	5 000	0
Biont, a. s.	4 016	73	0	0	0	3 943
Železničná spol. Slovensko, a. s.	3 989	2 998	0	991	0	0
Vojenské lesy a majetky, š.p.	3 571	696	0	0	3 006	-131
Slov.vodohosp. podnik, š.p.	3 122	2 777	0	0	345	0
Letové prevádzkové služby SR, š.p.	-3 832	-6 958	0	0	3 400	-274
Hydromeliorácie, š.p.	-4 100	-4 100	0	0	0	0
Zvolenská teplárenská, a. s.	-4 725	-6 945	-49	2 269	0	0
Letisko M.R.Štef.-Air.BA,a. s. (BTS)	-9 132	-9 132	0	0	0	0
Slovenská pošta, a. s.	-10 119	-9 326	0	-793	0	0
Žilinská teplárenská, a. s.	-10 514	-25 404	-185	15 075	0	0
Vých.energetika Holding, a. s.	-13 451	52 451	-66 034	0	0	132
Exportno-importná banka SR	-18 070	-17 733	-250	0	0	-87
Železnice Slovenskej republiky	-19 328	-19 629	0	-186	487	0
Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.	-117 324	-86 750	0	-178	0	-30 396
Slovenské elektrárne, a. s.	-1 976 917	32 827	0	-2 013 201	0	3 457

Zdroj: IÚZ

V nasledujúcom texte uvádzame podrobnejšie hodnotenie medziročnej zmeny vlastného imania vybraných štátnych podnikov a individuálne grafické zobrazenie vývoja ich vlastného imania na trojročnom horizonte 2019 - 2021. Analýza bola vykonaná na základe verejne dostupných údajov z účtovných závierok a výročných správ.

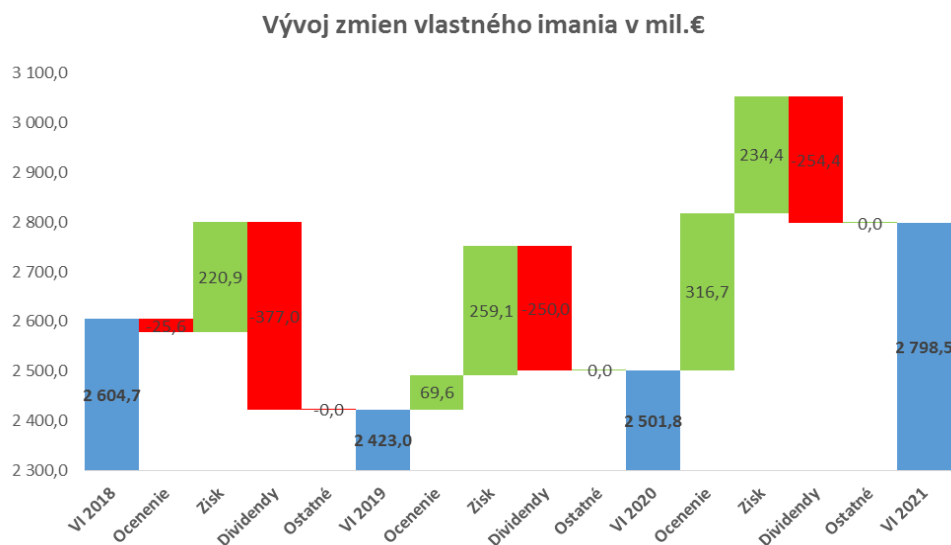
²⁸ V prípade vkladov štátu sú tieto realizované prostredníctvom peňažných prostriedkov (najčastejšie použitím štátnych finančných aktív) alebo nepeňažným vkladom (napr. dlhodobým hmotným majetkom štátu).

Modrou farbou v grafoch sú označené stavy vlastného imania ku koncu príslušného roka, červenou farbou sa označujú negatívne vplyvy (resp. vplyvy znižujúce hodnotu vlastného imania) a zelenou farbou sa označujú pozitívne vplyvy (resp. vplyvy zvyšujúce stav vlastného imania).

Slovenský plynárenský priemysel, a. s. (ďalej „SPP“)

Štruktúra zmien vlastného imania sa vyvíjala stabilne, výsledok bežného obdobia ako pozitívna zmena stavu a výplata dividend s negatívnym dopadom na stav vlastného imania. Zastúpenie ostatných položiek v rámci štruktúry bolo možné do roku 2019 považovať, vzhľadom na veľkosť ich vplyvu, za nevýznamné. Roky 2020 a 2021 priniesli nezanedbateľný vplyv precenenia na konečný stav vlastného imania. Hlavným zdrojom tvorby výsledku bežného obdobia generovaného počas sledovaného obdobia vo forme zisku, sú stabilné výnosy z prijatých dividend od spoločných a pridružených podnikov. Zisk pritom nezostáva ponechaný v skupine SPP, ale je použitý na výplatu dividend pre akcionárov.

Graf 9 – Zmena vlastného imania SPP

Vlastné imanie SPP sa v roku 2021 zvýšilo o 296 769 tis. eur najmä vplyvom precenenia²⁹ vo výške 316 705 tis. eur a vplyvom dosiahnutého zisku bežného obdobia vo výške 234 449 tis. eur. Výšku pozitívnej medziročnej zmeny stavu vlastného imania negatívne ovplyvnilo vyplatenie dividend vo výške 254 400 tis. eur, z nej superdividenda bola vo výške 4 890 tis. eur a ESA dividenda bola za rok 2021 vykázaná vo výške 249 510 tis. eur.

Zisk bežného obdobia klesol o 9,5 % vplyvom medziročného poklesu objemu prijatých dividend zo spoločností skupiny SPP (o 17,8 % z dôvodu nižšieho prerozdelenie výsledku z precenenia majetku skupiny SPP, ktorý bol ponechaný v nerozdelenom zisku).

Negatívny vplyv nižších výnosov z prijatých dividend čiastočne eliminoval medziročný rast prevádzkového výsledku hospodárenia, ktorý vzrástol takmer 3,6 násobne. Zisk z prevádzkovej činnosti bol vygenerovaný z rozdielu výnosov z predaja zemného plynu a elektrickej energie (medziročný rast o 59,9 %) a nákladov na nákup energií (medziročný rast o 62,0 %, vrátane nákladov na skladovanie a ostatných služieb) ako aj ostatných položiek prevádzky.

Zdrojom medziročného rastu výnosov z predaja energií boli tak výnosy z predaja zemného plynu (medziročne vzrástli o 63,0 %), ako aj výnosy z predaja elektriny (medziročne vzrástli o 47,2 %). SPP medziročne zvýšilo objem predaného plynu koncovým užívateľom na Slovensku o 29,4 %, pričom dopyt po energiách sa zvýšil ako dôsledok oživenia ekonomiky po kríze vyvolanej COVID-19. Výnosy

²⁹Precenenie zahŕňa v sebe zmenu stavu rezervy zo zabezpečovacích derivátov - kumulatívna účinná časť ziskov alebo strát vyplývajúca zo zmeny reálnej hodnoty zabezpečovacích nástrojov uzatvorených pre zabezpečenie peňažných tokov.

z predaja plynu zaznamenali zvýšenie nielen vplyvom oživenia ekonomiky a následným rastom spotreby energií, ale aj ako dôsledok plnenia povinnosti dodávateľa poslednej inštalácie pre takmer 100 tisíc odberateľov plynu a vplyvom ukončenia procesu odkúpenia zákazníckeho portfólia spoločnosti ČEZ Slovensko, s. r. o. Oproti tomu rýchlejší rast nákladov na nákup energií počas roka 2021 bol ovplyvnený nielen rastom objemu nakupovanej energie, ale súčasne rastom trhových cien nakupovaných komodít. Pozitívny vývoj výnosov umocnil aj vývoj ostatných prevádzkových položiek.

SPP ako dodávateľ energií s tradíciou nezostáva pozadu. Počas roka 2021 pôsobil ako úspešný výkupca elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov. Pričom základy úspechu do budúcnosti vidí v nových príležitostiach nielen v oblasti vykupovania energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov vrátane fotovoltiky, ale aj v podpore rozvoja mobility, energetickej efektívnosti, či v skúmaní možností využitia vodíka.

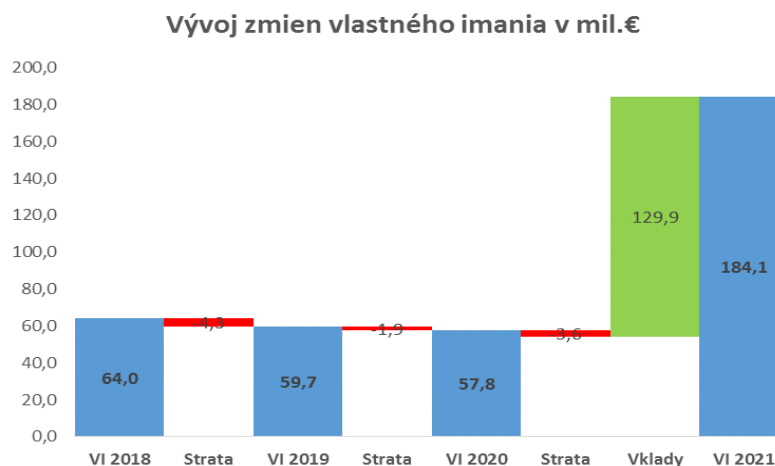
V súčasnom období sa však SPP zameriava na dôsledné vyhodnocovanie rizík a možných dopadov prebiehajúceho vojenského konfliktu na Ukrajine. Hlavným cieľom sa stalo zaistenie energetickej bezpečnosti a diverzifikácia zdrojov pri súčasnom zaistení energetickej efektívnosti a rozvoja obnoviteľných zdrojov energie. Pre účel zaistenia bezpečnosti dodávok plynu nevyužíva SPP len tranzitné prepojenia na susedné krajiny, ale prvýkrát uzavrelo aj zmluvu na nákup skvapalneného plynu (LNG) v objeme 80 mil.m³ dodávaného cez lode.

MH Invest, s. r. o. (ďalej „MHI“)

Štruktúra zmien vlastného imania sa vyvíjala pomerne stabilne. Významným prvkom s vplyvom na vývoj zmeny stavu vlastného imania bol výsledok bežného obdobia (generovaný vo forme straty) s negatívnym vplyvom na zmenu stavu vlastného imania. Počas sledovaného obdobia bol jediným zdrojom pozitívneho vplyvu na zmenu stavu vlastného imania vklad vlastníkov do imania spoločnosti.

Vlastné imanie MHI sa v roku 2021 zvýšilo o 126 340 tis. eur vplyvom vkladu spoločníkov do základného imania spoločnosti vo výške 129 907 tis. eur. Vplyv vkladu čiastočne eliminoval dosiahnutý výsledok hospodárenia vo forme straty vo výške 3 567 tis. eur.

Graf 10 - Zmena vlastného imania MH

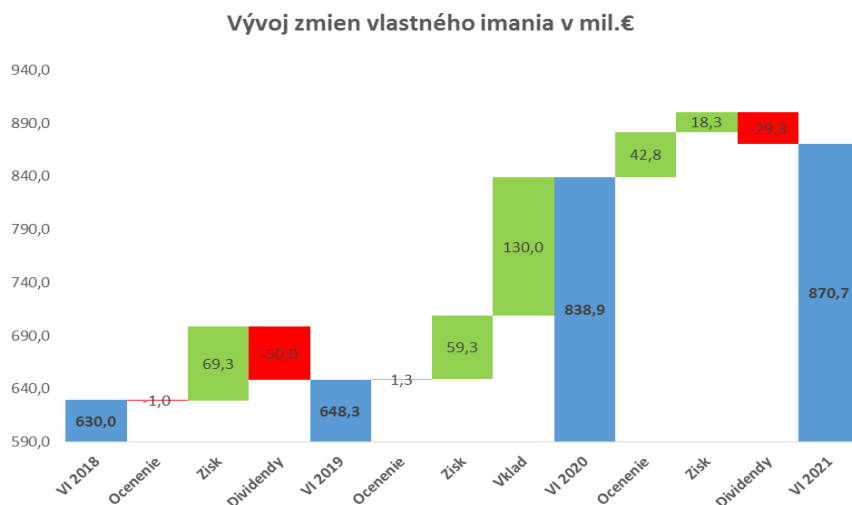
Vygenerovaná strata bežného obdobia medziročne vzrástla takmer 2 násobne z dôvodu vyššej tvorby rezervy na stratu z nevýhodnej zmluvy a hroziace pokuty (očakáva sa zníženie ekonomických úžitkov v budúcnosti v podobe pokút ako výsledok troch kontrol Úradu pre verejné obstarávanie).

Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s. (ďalej „SEPS“)

Vývoj štruktúry zmien vlastného imania bol počas sledovaného obdobia pomerne stabilný. Výsledok bežného obdobia (zisk) zaisťoval pozitívnu zmenu stavu a výplata dividend negatívnu zmenu stavu vlastného imania. Zdrojom tvorby zisku bol hlavne rozdiel výnosov a nákladov za prenos elektrickej energie, ktorý významne ovplyvňoval vývoj cezhraničného prenosu. Výsledok bežného obdobia

(s výnimkou roku 2019) sa využil na výplatu dividend pre akcionára. Zisk za rok 2019 bol ponechaný v spoločnosti v plnej výške. Pozitívny vplyv na stav vlastného imania mal aj vklad akcionára vo výške 130 mil. eur zrealizovaný počas roka 2020.

Graf 11 - Zmena vlastného imania SEPS

Vlastné imanie SEPS sa v roku 2021 zvýšilo oproti predchádzajúcemu roku o 31 773 tis. eur vplyvom výslednej pozitívnej zmeny stavu na fondoch z precenenia vo výške 42 769 tis. eur (vplyv najmä precenenia majetku k 1.1.2021) a vplyvom dosiahnutého zisku za bežné obdobie vo výške 18 339 tis. eur. Pozitívny vplyv uvedených položiek čiastočne zmiernil negatívny vplyv vyplatených dividend vo výške 29 335 tis. eur (považované za dividendu v plnej výške aj z hľadiska metodiky ESA 2010).

Čistý zisk klesol oproti predchádzajúcemu roku o 69,1 % vplyvom zúčtovania odpisu finančnej investície do nákladov (z dôvodu vysporiadania straty zo strany akcionára v spoločnosti OKTE, a. s. formou vzdania sa práva vyplatiť si príspevok akcionára z ostatných kapitálových fondov).

Negatívny vplyv zúčtovania odpisu čiastočne zmiernil medziročný rast tržieb o 24,8 % generovaný vyššími výnosmi zo shippingu, aukcií, odchýlky a regulačnej energie. Medziročný rast objemu výroby elektrickej energie bol vo výške 4,0 %. Spotreba elektriny na Slovensku oproti tomu medziročne zaznamenala rast o 5,5 % a súčasne sa zdvojnásobil aj objem dovezenej elektriny zo zahraničia (podiel dovezenej energie na slovenskej potrebe sa zvýšil na 2,5 %, pričom v roku 2020 bol rast 1,1 %).

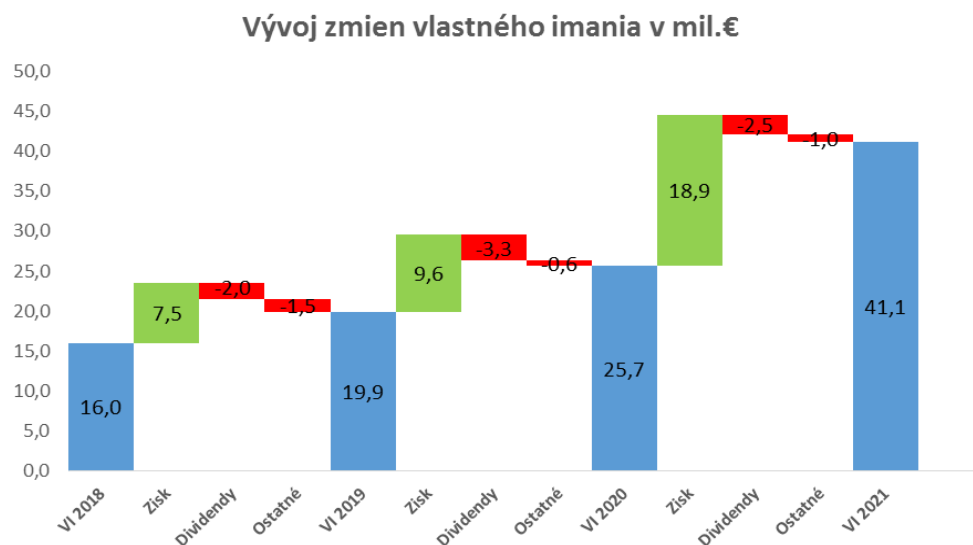
Zdroje pre výrobu elektriny si medziročne zachovali svoj podiel (elektrina z jadra 52,3 % a fosílna palivá 24,2 %), pričom rast výroby bol zaistený zvýšeným objemom výroby elektriny z jadra (medziročný rast o 2,1 %) a zo zemného plynu (rast o 20,1 %).

SEPS počas roku 2021 zavŕšila významné investičné projekty orientované na rozvoj siete a to nové vedenia na slovensko-maďarskom cezhraničnom profile Gabčíkovo (SK) – Gőnyű (HU) – Veľký Ďur (SK) a Rimavská Sobota (SK) – Sajóivánka (HU). Výška investovaných prostriedkov v roku 2021 dosiahla úroveň 47 mil. eur. Zároveň SEPS ukončila integráciu jednotného denného trhu s elektrinou v Európe.

TIPOS, národná lotériová spoločnosť, a. s. (ďalej „TIPOS“)

Vývoj štruktúry zmien vlastného imania bol počas sledovaného obdobia pomerne stabilný. Výsledok bežného obdobia (zisk) zaistoval pozitívnu zmenu stavu a výplata dividend negatívnu zmenu stavu vlastného imania. Zdrojom tvorby zisku bol hlavne rozdiel tržieb z hazardných hier a nákladov na výhry. Výsledok bežného obdobia sa využil počas sledovaného obdobia na výplatu dividend pre akcionára.

Graf 12 - Zmena vlastného imania TIPOS

Vlastné imanie TIPOSU sa v roku 2021 zvýšilo o 15 422 tis. eur najmä vplyvom vygenerovania výsledku bežného obdobia vo forme zisku vo výške 18 878 tis. eur. Pozitívny vplyv zisku čiastočne eliminoval negatívny vplyv vyplatenia dividendy vo výške 2 500 tis. eur (v plnej výške považovaná za dividendu aj v súlade s metodikou ESA 2010) a ostatných položiek vlastného imania s negatívnym vplyvom vo výške 956 tis. eur.

Čistý zisk vzrástol o 96,0 % vplyvom vyššieho rastu výnosov z hier (o 43,2 %) ako nákladov na hazardné hry (o 42,3 %). Vyššie výnosy boli zaznamenané v segmente hazardných hier prevádzkovaných prostredníctvom internetu o 62,5 % (rozšírenie portfólia produktov poskytovaných elektronickou formou) a v segmente lotériových hier o 11,5 %. Nákladovou položkou s najvyšším medziročným rastom boli náklady na výhry, odmeny zberniam, náklady na spracovanie ON LINE a náklady na reklamu a inzerciu.

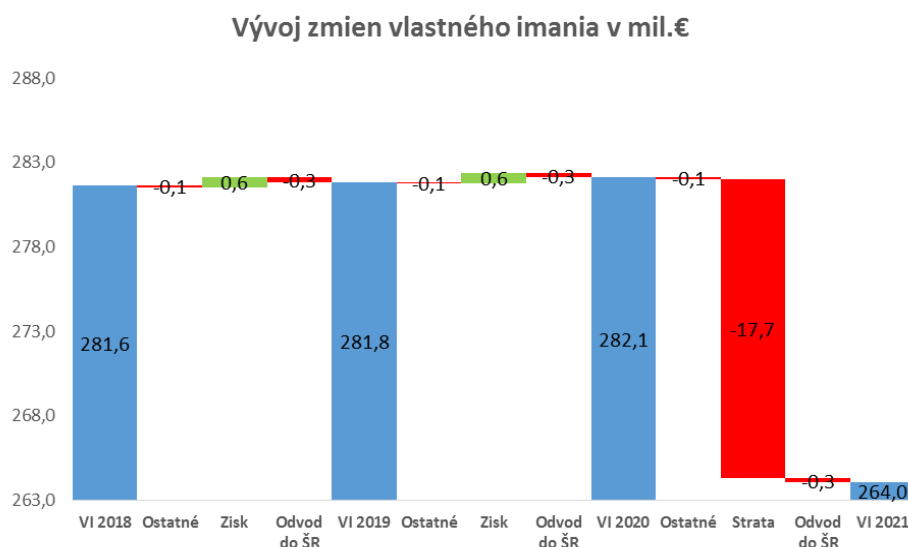
Pozitívny vývoj ziskovosti TIPOSU sa prejavil aj v podpore športu, odvod z prevádzkovania hazardných hier na podporu športu dosiahol v roku 2021 výšku 46 400 tis. eur. Súčasne sa TIPOS stal od septembra 2021 novým generálnym partnerom Slovenskej hokejovej ligy.

Z dôvodu snahy o efektívnejšie riadenie personálnych a finančných zdrojov požiadal TIPOS v roku 2021 o odňatie licencie na prevádzkovanie Národnej bločkovej lotérie. Úrad pre reguláciu hazardných hier žiadosti vyhovel vo februári 2021, čím sa zrušil projekt štátnej lotérie pokladničných dokladov.

Exportno – importná banka SR (ďalej „EXIM“)

Vývoj štruktúry zmien vlastného imania bol za prvé dva roky sledovaného obdobia pomerne stabilný. Výsledok bežného obdobia (zisk) zaistoval pozitívnu zmenu stavu a odvod do štátneho rozpočtu negatívnu zmenu stavu vlastného imania. Zdrojom tvorby zisku boli hlavne výnosy z úrokov, z poplatkov a provízií. Časť výsledku bežného obdobia sa využil počas sledovaného obdobia na výplatu odvodu do štátneho rozpočtu. Počas roka 2021 však nastal prelom vo vývoji. Výsledok bežného obdobia bol vygenerovaný vo forme straty a to v nezanedbateľnej výške (-17 733 tis. eur) vzhľadom na výšku priemerného ročného zisku za sledované obdobie (588 tis. eur).

Graf 13 - Zmena vlastného imania Eximbanky

Vlastné imanie EXIM sa v roku 2021 znížilo o 18 070 tis. eur vplyvom výsledku bežného obdobia generovaného vo forme straty vo výške 17 733 tis. eur. Negatívny vplyv straty za bežné obdobie ešte umocnilo vyplatenie odvodu do štátneho rozpočtu vo výške 250 tis. eur (považovaný za príjem v súlade s metodikou ESA 2010).

Hlavný zdroj generovania straty bola tvorba opravnej položky k pohľadávkam voči bankám vo výške 26 393 tis. eur (z dôvodu zvýšeného rizika voči teritóriu 7. ratingovej skupiny podľa klasifikácie OECD). Negatívny vplyv tvorby opravnej položky čiastočne eliminovali nižšie náklady na vyplatené poisťné plnenie a na tvorbu rezervy na poisťné plnenie. Pozitívny vplyv na zmiernenie straty mali aj výnosy z úrokov, ktoré zaznamenali medziročný rast o 11,5 % vplyvom vyšších výnosov z úrokov plynúcich z pohľadávok voči klientom.

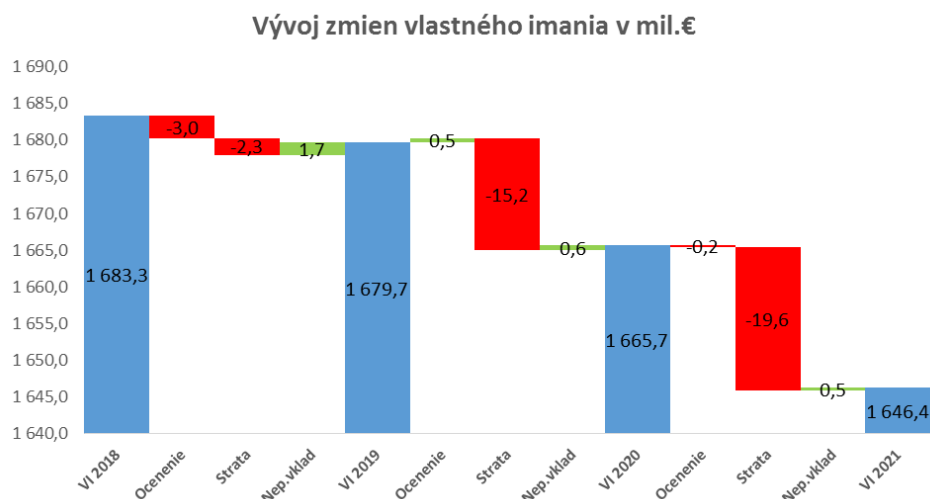
Počas roku 2021 sa zvýšil objem poskytnutých úverov o 1,6 % a objem poskytnutých záruk vzrástol o 6,9 %, pri dosiahnutí celkovej majetkovej angažovanosti na úrovni 527 655 tis. eur, čo predstavuje zvýšenie oproti minulému roku o 2,3 %. Poisťná angažovanosť a podpora exportu zaznamenali medziročný pokles (poisťná angažovanosť o 10,9 %, podpora exportu 17,3 %) v dôsledku COVID-19, ktorý sa odzrkadlil v poklese investičnej činnosti a v poklese objemu zahranično-obchodných aktivít.

Železnice Slovenskej Republiky (ďalej „ŽSR“)

Štruktúra zmien vlastného imania sa vyvíjala pomerne stabilne. Významným prvkom s vplyvom na vývoj zmeny stavu vlastného imania bol výsledok bežného obdobia (generovaný vo forme straty) s negatívnym vplyvom na zmenu stavu vlastného imania. Počas sledovaného obdobia bol zdrojom pozitívneho vplyvu na zmenu stavu vlastného imania nepeňažný vklad (skúmanie právneho nároku na pozemky spravované spoločnosťou a následná korekcia administratívnych hodnôt majetku). Vplyv ostatných položiek možno vzhľadom na veľkosť ich vplyv považovať za nevýznamné.

Vlastné imanie ŽSR sa v roku 2021 znížilo oproti predchádzajúcemu roku o 19 328 tis. eur najmä vplyvom výsledku hospodárenia za bežné obdobie generovaného vo forme straty vo výške 19 629 tis. eur.

Graf 14 - Zmena vlastného imania ŽSR

Prehlbujúca sa strata medziročne vykázala zmenu o 29,3 % z dôvodu rýchlejšieho rastu prevádzkových nákladov (o 3,8 %) ako výnosov (o 2,6 %). Hlavný vplyv na rast prevádzkových nákladov mali vyššie náklady na služby o 26,7 % (najmä zvýšenie nákladov na opravy a údržbu o 67,1 % z dôvodu rekonštrukcií železničných tratí), osobné náklady vyššie o 2,7 % (vplyvom rastu priemernej mzdy o 3,9 %) a vyššie náklady na energie o 6,2 % (zvýšenie spotreby elektrickej energie o 7,1 % s protipólom na strane tržieb z predaja a distribúcie trakčnej elektriny). Najväčší vplyv na prepád tržieb mal COVID-19. V roku 2021 bol síce zaznamenaný mierny rast tržieb z prevádzkovania železničnej infraštruktúry, no úroveň stavu tržieb z obdobia pred COVID-19, zatiaľ nedosiahol. Zvýšený objem výkonov bol zaznamenaný v oblasti osobnej dopravy zo strany Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s. ktorej vplyv čiastočne eliminoval pokles výkonov objednaný prepravcom Regio Jet. Negatívny vplyv tržieb z prevádzkovania železničnej infraštruktúry čiastočne eliminoval zisk z predaja nepotrebného majetku a pozemkov.

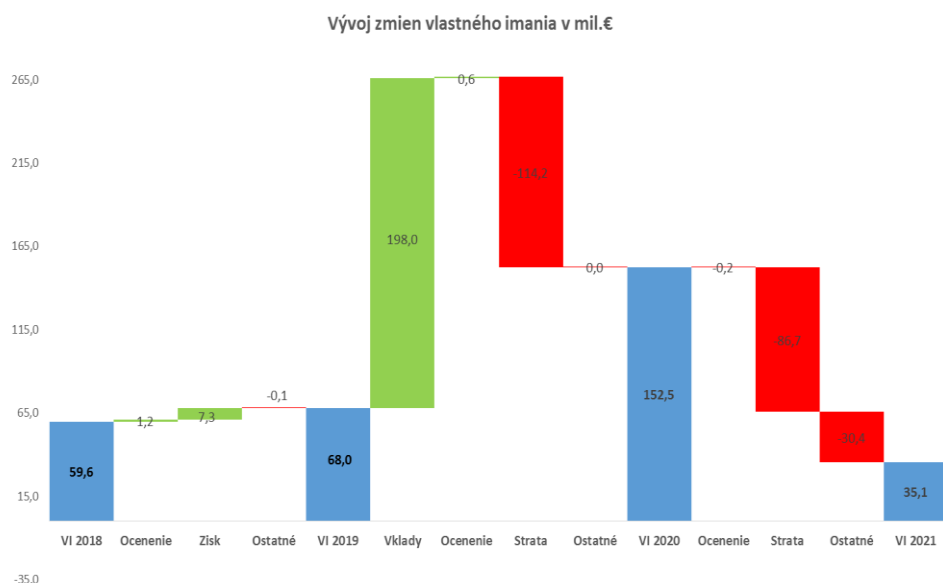
Napriek negatívnemu vplyvu COVID-19 na výkony objednané prepravcami, ŽSR pokračovala v modernizovaní a rekonštrukcii železničnej infraštruktúry. Počas roka 2021 celkom preinvestovala 221 955 tis. eur financovaných na 80,2 % z kapitálových dotácií. Medzi najvýznamnejšie investičné akcie patrila modernizácia trate Poprad – Lučivná, Bratislava Devínska Nová Ves – Kúty – štátna hranica, ako aj rekonštrukcia ozubnice Štrba – Štrbské pleso (odovzdaná do predčasného užívania 4.10.2021).

V úvode roka 2022 z dôvodu vypuknutia vojny na Ukrajine, ŽSR boli svojím zriaďovateľom požiadané o 100 % zľavu pre novú kategóriu dopravnej služby – humanitárnych a evakuačných vlakov. ŽSR žiada svojho zriaďovateľa o finančné krytie výpadku tržieb z dôvodu poskytnutia tejto zľavy. Zároveň sa ŽSR pripravuje na čerpanie prostriedkov z Plánu obnovy, v ktorom je vymedzených na investície do železníc 550 mil. eur.

Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s. (ďalej „VšZP“)

Počas sledovaného obdobia bol výsledok hospodárenia bežného obdobia VšZP položkou s významne negatívnym vplyvom na zmenu stavu vlastného imania. Na zmiernenie celkového efektu vývoja a posilnenie finančnej stability VšZP zrealizoval akcionár počas roka 2020 vklad do imania. Negatívny trend vývoja vlastného imania počas roka 2021 ešte viac umocnilo zaúčtovanie chýb minulých období do výsledku hospodárenia minulých období.

Graf 15 - Zmena vlastného imania VŠZP

Vlastné imanie VŠZP sa v roku 2021 znížilo o 117 324 tis. eur vplyvom vygenerovanej straty za bežné obdobie vo výške 86 750 tis. eur a zaúčtovania chýb minulých období s negatívnym vplyvom do výsledku minulých období vo výške 30 396 tis. eur (opravné rozhodnutie ÚDZS o ročnom prerozdeľovaní poisťného za rok 2019 zo dňa 4.8.2021).

Strata generovaná za bežné obdobie sa medziročne zmiernila o 24,0 % (z úrovne 114 118 tis. eur za rok 2020 na 86 750 tis. eur za rok 2021), najmä vplyvom výsledku zo zdravotného poistenia. Výnosy z prijatého poisťného vzrástli o 5,1 % ako dôsledok vyšších výnosov z predpísaného poisťného od zamestnávateľov (rast o 3,4 %) a od štátu (rast o 10,2 %). Napriek negatívnemu vplyvu COVID-19 na výnosy, bol rast zaznamenaný na všetkých hlavných položkách výnosov z predpísaného poisťného. Zvýšenie výnosov z predpísaného poisťného od ekonomicky aktívnych poistencov o 4,9 %, výnosov za poistencov štátu vyššie o 6,2 % a výnosov z prerozdelenia poisťného o 22,6 %. Náklady vyvolané pandemiou dosiahli za rok 2021 úroveň 193 900 tis. eur (zvýšenie o 132,0 %). Náklady na zdravotnú starostlivosť zaznamenali medziročne rast o 5,2 % vplyvom rastu nákladov na výkony zariadení ústavnej starostlivosti a sociálnych služieb o 3,7 %, na zariadenia ambulantnej starostlivosti 14,2 % (vplyv zmeny ceny kapitalizácie, nákladov spojených s testovaním a očkovaním proti COVID-19 a zvýšenia počtu preventívnych prehliadok v súvislosti s uvoľnením opatrení) a polikliniky a ostatné zdravotnícke zariadenia o 13,9 % (vplyv valorizácie miezd zdravotníckych zamestnancov). Pozitívny dopad na zmiernenie straty bol zaznamenaný na položkách ostatných prevádzkových nákladov (najmä vplyvom nižších nákladov na odpis pohľadávok), položkách ostatných nákladov (vplyv nižších nákladov na tvorbu rezerv na trovy exekúcie, právneho zastúpenia a ostatné súdne poplatky) a na rozpustenia zostatku technickej rezervy na ročné zúčtovanie zdravotného poistenia vytvorenou v minulom roku.

Poisťný kmeň VŠZP sa v roku 2021 zmenšil – priemerne evidovaný počet poistencov v roku 2021 bol 2 893 198, čo v porovnaní s minulým rokom bolo menej o 77 506 osôb, pričom z uvedeného poisťného kmeňa tvorili 56,1 % poistenci štátu; 43,9 % ekonomicky aktívni poistenci.

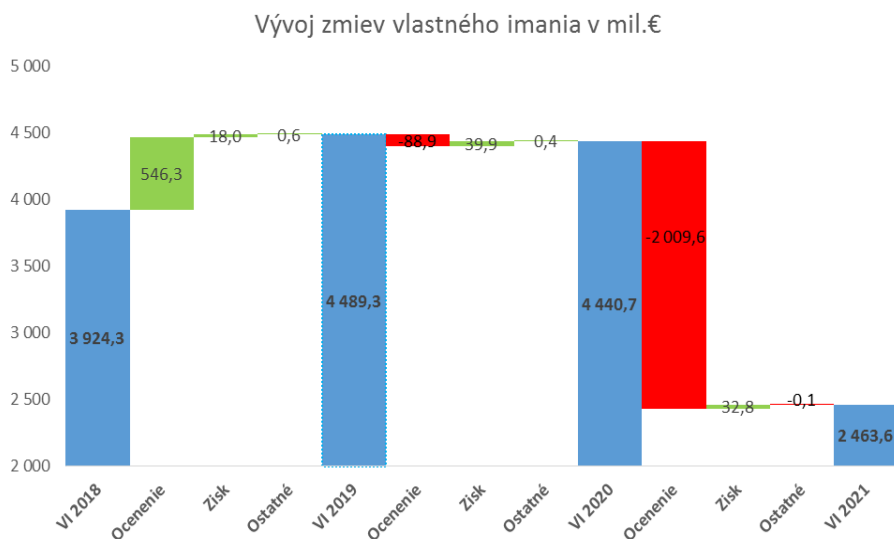
Objem príjmov VŠZP, ktorý v roku 2021 dosiahol výšku 3 601 200 tis. eur, sa medziročne znížil o 0,8 %. V roku 2021 bola medziročná zmena príjmov najvýraznejšia na položke príjmových finančných operácií, ktoré klesli o 99,5 % (z dôvodu absencie vkladu akcionára vo výške 198 000 tis. eur, ktorý bol zrealizovaný v roku 2020) oproti tomu príjmy poisťného od ekonomicky aktívnych poistencov, od poistencov štátu a príjmy z prerozdelenia poisťného od iných zdravotných poisťovní vzrástli o 4,6 %.

Slovenské elektrárne, a. s. (ďalej „SE“)

Štruktúra zmien vlastného imania sa vyvíjala počas sledovaného obdobia rôznorodo. Kým v roku 2019 bola významným prvkom s pozitívnym vplyvom na vývoj zmeny stavu vlastného imania položka precenenie, od roku 2020 sa jej vplyv zmenil na negatívny. V roku 2019 bolo zdrojom pozitívneho vplyvu precenenia,

precenenie dlhodobého hmotného majetku. Od roku 2020 zmenu na negatívny vplyv malo za dôsledok precenenie zabezpečenia peňažných tokov³⁰ a aktualizácia stavu rezerv na vyradovanie jadrových a tepelných elektrární. Zmiernenie negatívneho vplyvu precenenia počas sledovaného obdobia zaistoval výsledok hospodárenia za bežné obdobie, ktorý bol generovaný vo forme zisku. Vplyv ostatných položiek vzhľadom na veľkosť ich vplyvu možno považovať počas sledovaného obdobia za nevýznamný.

Graf 16 - Zmena vlastného imania SE

Vlastné imanie SE sa v roku 2021 znížilo oproti predchádzajúcemu roku o 1 976 917 tis. eur najmä vplyvom čistej zmeny zabezpečenia peňažných tokov vo výške 1 989 727 tis. eur a aktualizácie stavu rezervy na likvidáciu tepelných a jadrových elektrární vo výške 22 738 tis. eur, ktorých negatívny vplyv čiastočne zmiernil pozitívny vplyv precenenia zamestnaneckých požitkov a dlhodobého majetku vo výške 2 911 tis. eur. Pozitívny vplyv zaznamenal aj výsledok hospodárenia za bežné obdobie generovaný vo forme zisku vo výške 32 827 tis. eur.

Čistú zmenu zabezpečenia peňažných tokov, ktoré v rámci zmeny stavu vlastného imania zaznamenali medziročný pokles o 1 944 828 tis. eur malo za dôsledok precenenie forwardov na elektrinu³¹ (pokles z 55 758 tis. eur v roku 2020 na 2 615 363 tis. eur v roku 2021).

Medziročný pokles zisku (o 17,7 %) bol spôsobený najmä vplyvom nižších úrokových výnosov z Národného jadrového fondu (o 45,7 %) a vyšších nákladov spojených s precenením rezerv na vyradovanie a likvidáciu jadrových elektrární a ukladanie vyhorieťho paliva (o 6,2 %).

Negatívny vplyv položiek finančného výsledku eliminoval prevádzkových zisk, ktorý medziročne stúpol o 4,6 %. Zdrojom pozitívneho vývoja prevádzkového zisku boli vyššie výnosy z predaja energií (o 0,6 %) vplyvom vyšších výnosov z predaja elektrickej energie na domácom trhu a tržieb z tarify za prevádzkovanie systému a odchýlky. Prevádzkové náklady napriek svojmu medziročnému rastu (o 0,1 %) svojím vplyvom neprekročili pozitívny vplyv tržieb. Rast nákladov bol spôsobený najmä tvorbou rezervy na emisné kvóty, ktorá sa zvýšila 3 násobne oproti minulému roku. Tento negatívny jav čiastočne eliminovali úspory na nákladových položkách jadrové rezervy (nižšia tvorba o vplyv aktualizácie sadzby na diskontovanie rezerv) a náklady na nákup elektrickej energie určenej na predaj (pokles o 3,0 % - SE v roku 2021 vyrobila najvyšší objem elektrickej energie od roku 2017 z dôvodu realizácie projektu zvýšenia účinnosti 1. bloku Jadrovej elektrárne Mochovce).

Napriek pandémie COVID-19 sa realizácia dostavby 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne Mochovce nezastavila. Ku koncu roka 2021 bol dosiahnutý fyzický postup prác na 99,96 % na 3. bloku a na 4. bloku na 88,83 %, pričom celkovo bolo počas roka preinvestovaných 211 mil. eur. Počas roka 2021 COjadrového

³⁰ Nástroj na zabezpečenie peňažných tokov je v tomto prípade zvolená zmena reálnej hodnoty derivátového nástroja.

³¹ SE zabezpečuje peňažné toky z budúceho predaja produkcie elektriny voči riziku pohybu cien elektriny prostredníctvom predaja produkcie cez forwardové kontrakty.

dozoru SR vydal prvostupňové povolenie pre uvádzanie do prevádzky pre 3. blok. Začiatkom roka 2022 vydal Úrad jadrového dozoru SR, návrh druhostupňového rozhodnutia. Po rozhodnutí druhostupňového orgánu môže SE pristúpiť k spusteniu 3. bloku jadrovej elektrárne v Mochovciach.

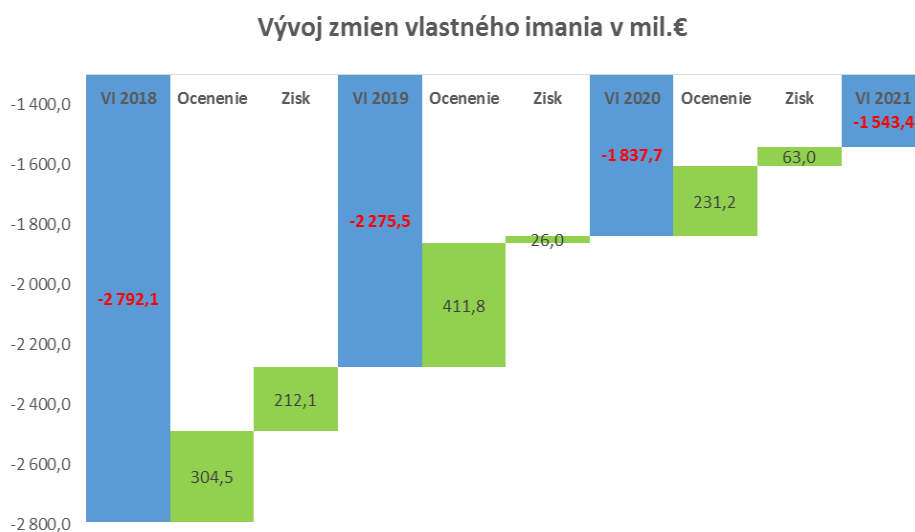
Dňa 16. februára 2022 uzavreli Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo financií SR a majoritný akcionár SE Slovak Power Holding B.V. Memorandum o porozumení o implementácii mimoriadnych opatrení na elimináciu dopadu rastu cien elektrickej energie na vybrané skupiny odberateľov. Na základe Memoranda sa predpokladá, že SE dodá elektrinu vybraným skupinám odberateľom v úhrnom množstve 6,15 TWh v rokoch 2023 – 24 za fixnú cenu 61,2077 za MWh v produkte baseload³².

3.2.3 Vlastné imanie Národnej banky Slovenska

Národná banka Slovenska (ďalej „NBS“) v roku 2021 čelila novým fenoménom. Po dvojročnom útlme ekonomiky spôsobenom pandémiou COVID-19, sa ekonomika začala postupne zotavovať. Oživovanie svetovej ako aj domácej ekonomiky spojené s rastom dopytu spustilo rast inflácie v celosvetovom meradle. Rast inflácie ešte viac umocnilo vypuknutie vojenského konfliktu na Ukrajine, ktorý so sebou prináša nové riziká a neistoty, či už v oblasti energetickej bezpečnosti, alebo závislosti aj našej krajiny na komoditách importovaných z Ukrajiny a Ruska.

V podmienkach Slovenska uvedené skutočnosti spôsobili, že výkonnosť ekonomiky zostala pod úrovňou dosahovanou pred pandémiou, zrýchľovanie rastu cien vstupov a energií, následne aj produktov a služieb, ako aj rast miezd vplyvom nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily. Dôsledkom uvedených trendov bol vývoj inflácie na Slovensku, ktorá v decembri 2021 dosiahla úroveň 5,1 % a v máji 2022 už úroveň 11,8 %.

Graf 17 - Zmena vlastného imania NBS

Štruktúra zmien vlastného imania sa vyvíjala stabilne, výsledok bežného obdobia ako pozitívna zmena stavu, ako aj vplyv precenenia s pozitívnym dopadom na zmenu stavu vlastného imania. Hlavným zdrojom tvorby výsledku bežného obdobia generovaného počas sledovaného obdobia vo forme zisku, je stabilne zisk z finančných operácií. Vývoj zisku z finančných operácií závisí podobne ako veľkosť vplyvu precenenia, od vývoja podmienok v domácej ako aj globálnej ekonomike. Zastúpenie ostatných položiek v rámci štruktúry možno považovať, vzhľadom na veľkosť ich vplyvu, za nevýznamné.

Vlastné imanie NBS sa v roku 2021 zvýšilo o 294 232 tis. eur vplyvom zisku bežného obdobia vo výške 63 004 tis. eur, ktorého pozitívny vplyv ešte viac umocnilo zvýšenie stavu účtov precenenia o 231 228 tis. eur.

Zisk bežného obdobia sa zvýšil takmer 2,5 násobne najmä vplyvom nižšej tvorby rezervy na finančné riziká o 40 000 tis. eur. Vývoj stavu rezervy na finančné riziká bol dôsledkom vývoja rizika z menovopolitických

³² Baseload produkt – spôsob pre zaistenie rizika daného pohybmi cien na trhu.

operácií ako reakcia na nestabilitu a rast rizika na finančných trhov spôsobený pandémiou COVID-19. Zisk z finančných operácií ako hlavných zdroj generovania zisku z činnosti NBS nezaznamenal medziročne významnú odchýlku, no bol výsledkom viacerých protichodných vývojových trendov. Medziročne negatívny vplyv zaistil nižší výnos NBS z podielu na predbežnom prerozdelení zisku za bežné obdobie ECB vrátane vplyvu podielu na zisku z minulého obdobia (pokles o 75,8 %) a negatívny vplyv výsledku z menovopolitických operácií (vplyv vyšších nákladov na realizáciu operácií z dôvodu rastu objemu refinančných operácií, ako aj rast nákupu pandemických aktív so záporným výnosom). Negatívny vplyv uvedených položiek zmiernil medziročný pokles strát z precenenia finančných aktív a pozícií v cudzej mene a derivátoch (o 63,6 %) a pozitívny medziročný vplyv čistého úrokového výnosu z bežných bankových účtov a terminovaných vkladov.

Pokles nákladov bol zaznamenaný aj na položke nákladov na emisiu bankoviek a mincí o 26,4 % (vplyv nižšieho rastu množstva vyrobených eurobankoviek o 8,9 mil. ks a vyrazených obehových mincí o 2,2 mil. ks).

K tvorbe konečnej úrovne zisku prispelo aj medziročné zvýšenie nákladov na prevádzku (o 12,9 %) z dôvodu rastu osobných nákladov nielen vplyvom zvýšenie počtu zamestnancov, ale súčasne aj vplyvom rastu nákladov na tvorbu dlhodobej rezervy na odchodné zamestnancov.

Počas roku 2021 NBS znovu rozhodla o odpustení ročných príspevkov na prvý polrok 2021 dohliadaným subjektom finančného trhu ako príspevok na zmiernenie dopadov COVID-19 na finančný sektor. Plnohodnotný výber poplatkov bol obnovený až počas druhého polroka 2021.

3.2.4 Implicitné záväzky

Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti definuje implicitné záväzky ako rozdiel medzi očakávanými budúcimi výdavkami a očakávanými budúcimi príjmami subjektov verejnej správy. Implicitné záväzky vznikajú ako finančné nároky spôsobené budúcim uplatňovaním práv a povinností vyplývajúcim z legislatívy, ak tieto nie sú súčasťou dlhu verejnej správy. Z dôvodu ich problematického oceňovania a absencie vykazovania v súvahe subjektov verejnej správy dochádza k ich odhadu pomocou analytického postupu určenia súčasnej hodnoty budúcich záväzkov. Od roku 2020 sa medzi implicitné záväzky zaradila aj projekcia zvýšených platieb do rozpočtu EÚ súvisiacich so splácaním výdavkov z Plánu obnovy v rámci nástroja „Next Generation EU“. Je možné, že vysporiadanie so záväzkami z Plánu obnovy by sa v budúcnosti mohlo udiť aj formou zavedenia celoeurópskych daní.

Objem celkových implicitných záväzkov ku koncu roka 2021³³ medziročne vzrástol na konečnom horizonte do roku 2065 na úroveň 433,5 HDP³⁴. K medziročnému zhoršeniu implicitných záväzkov v roku 2021 prispeli takmer výlučne zmeny ovplyvňujúce záväzky zo starnutia populácie, ktoré oproti 2020 vzrástli o 39 p. b. HDP. PPP projekty, Národný jadrový fond a záväzky z Plánu obnovy kumulatívne zvýšili záväzky len o 0,1 p. b. HDP na celom horizonte do roku 2065.

³³ Implicitné záväzky za rok 2021 neuvažujú s legislatívnymi opatreniami prijatými v NR SR po 31.12.2021.

³⁴ Uvedené výsledky je zároveň potrebné interpretovať starostlivo. Pri výpočte implicitných záväzkov je potrebné brať do úvahy fakt, že hodnota implicitných záväzkov plynúcich zo starnutia je vyjadrená v súčasnej hodnote a v pomere k aktuálnemu výkonu ekonomiky (% HDP). Pozitívny efekt menovateľa z očakávaného rastu HDP v budúcnosti nie je v hodnote implicitných záväzkov zohľadnený. Zároveň, neistota celkových implicitných záväzkov pramení aj z relatívne vysokej váhy posledného bodu projekcie, ktorý je základom pre odhad záväzkov v nekonečnom horizonte.

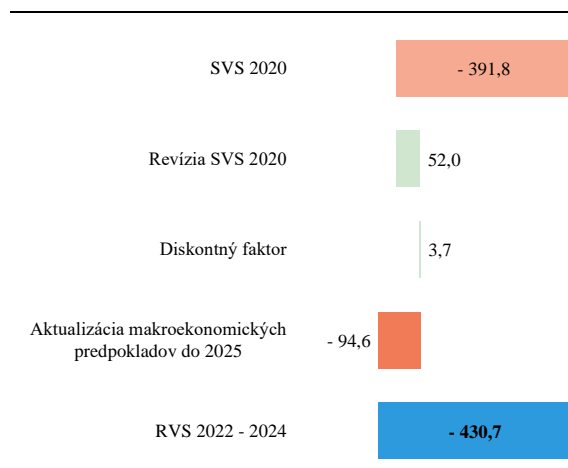
Tabuľka 17 - Odhad implicitných záväzkov za rok 2021

	Hodnota k 31.12.2021		Hodnota k 31.12.2020		Δ 2021-2020	
	% HDP	tis. eur	% HDP	tis. eur	p.b.	tis. eur
Starnutie obyvateľstva	-430,7%	-424 340 820	-391,8%	-360 753 476	-38,9%	-63 587 343
- dôchodkový systém	-235,3%	-221 816 699	-222,3%	-204 720 822	-2,8%	-17 095 878
- zdravotníctvo	-109,7%	-108 031 733	-87,8%	-80 885 560	-21,8%	-27 146 173
- dlhodobá starostlivosť	-71,1%	-70 080 032	-61,9%	-57 002 345	-9,2%	-13 077 687
- poistenie v nezamestnanosti	-1,1%	-1 121 052	-1,6%	-1 488 417	0,5%	367 365
- školstvo	-23,6%	-23 291 303	-18,1%	-16 656 332	-5,6%	-6 634 971
PPP projekty	-3,9%	-3 825 850	-4,4%	-4 049 520	0,5%	223 670
Vplyv Národného jadrového fondu	4,9%	4 838 728	5,6%	5 199 045	-0,7%	-360 316
Vplyv NGEU	-3,9%	-3 803 104	-4,2%	-3 836 738	0,3%	33 635
Implicitné záväzky spolu	-433,5%	-427 131 045	-394,7%	-363 440 690	-38,8%	-63 690 355

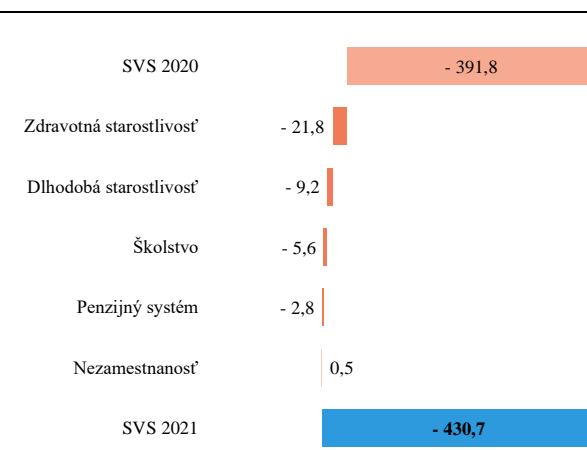
Zdroj: MF SR

Na stav implicitných záväzkov v roku 2021 vplývalo viacero nelegislatívnych faktorov, keďže všetky prijaté zmeny s vplyvom na záväzky zo starnutia populácie už boli súčasťou kvantifikácie ku koncu roka 2020.³⁵ Posledná legislatíva s vplyvom na výdavky súvisiace so starnutím populácie bola prijímaná ešte na jeseň a koncom roka 2020 s účinnosťou od roku 2021, resp. neskôr³⁶. Výška vyčíslených záväzkov za rok 2020³⁷ už preto zachytávala prijaté zmeny legislatívy. V priebehu roka 2021 neboli prijaté dodatočné opatrenia s vplyvom na záväzky, medziročné porovnanie je preto ovplyvnené výlučne aktualizacími a metodickými položkami³⁸. Pozitívny vplyv revidovanej úrovne záväzkov za rok 2020 bol viac ako kompenzovaný aktualizáciou strednodobej makroprognózy, ktorá vo výsledku medziročne zhoršila stav záväzkov o necelých 40 p. b. HDP. Pozitívny vplyv reformy I. piliera penzijného systému, ktorú NR SR schválila v roku 2022, bude vyčíslený vo výročnej správe za rok 2022.

Graf 18 - Príspevky k zmene implicitných záväzkov vyplývajúcich zo starnutia populácie v roku 2021 oproti SVS 2020 (konečný horizont; % HDP)

Graf 19 - Vplyv aktualizácie na stav implicitných záväzkov z dôchodkového systému (konečný horizont; % HDP)

Pozn.: Revízia SVS 2020 – aktualizácia v súlade s notifikovanými údajmi. Diskontný faktor – posun horizontu o jeden rok.

Zdroj: MF SR

³⁵ V porovnaní s predchádzajúcim vyhodnotením implicitných záväzkov pre SVS na rok 2020 došlo k posunu sledovaného horizontu na roky 2021 až 2065.

³⁶ Posledné zmeny zahŕňali zníženie dôchodkového veku pre matky a zníženie 13. dôchodkov prijaté v roku 2020.

³⁷ Súhrnná výročná správa SR za rok 2020.

³⁸ Výška implicitných záväzkov aktuálne zahŕňa všetky položky citlivé na starnutie obyvateľstva pri využití rovnakého prístupu. Na zabránenie duplicitného započítania v čistom bohatstve boli zároveň výsluhové dôchodky silových zložiek vylúčené z vlastného imania súhrnného celku verejnej správy, a to vo výške účtovnej rezervy tvorenej na zamestnanecké požitky vykázané v súvahe Ministerstva financií SR.

Závazky vyplývajúce z PPP projektov predstavovali ku koncu roka 2021 hodnotu 3,9 % HDP, medziročne klesli o 0,5 p. b. HDP. Závazky sú kvantifikované na základe odhadu platieb štátu za dostupnosť počas ich celej doby trvania koncesie.³⁹ Medziročné zníženie odhadovaných budúcich záväzkov o 0,5 p. b. HDP vyjadrených v súčasných cenách vyplýva predovšetkým z aktualizácie makroekonomických predpokladov pri projekte rýchlostnej cesty R1, ako vstupov pre kvantifikáciu.

Tabuľka 18 - Vplyv PPP projektov

v % HDP

	2021	2030	2040	2050	Spolu
Platba za dostupnosť R1*	0,13	0,08	0,06	-	2,4
Platba za dostupnosť D4 a R7	0,02	0,05	0,04	0,02	1,3
Platba za dostupnosť - väznica Rimavská Sobota	0,00	0,02	0,02	-	0,3
Spolu					3,9

* bez započítania DPH za služby; Pozn.: diskontované k roku 2021.

Zdroj: MF SR

Výšku celkových implicitných záväzkov mierne kompenzovala schéma vyradovania jadrových zaradení, s pozitívnym vplyvom na celkové implicitné záväzky vo výške 4,4 % HDP.⁴⁰ Oproti predošlej správe došlo k zníženiu pozitívneho príspevku o 0,7 p. b. z dôvodov aktualizácie schémy očakávaných príjmov a nákladov Národného jadrového fondu na strednodobom horizonte, aktualizácie makropredpokladov a pod vplyvom zmeny diskontovaného obdobia.⁴¹

Tabuľka 19 - Vplyv Národného jadrového fondu

v % HDP

	2021	2050	2100	2140	Spolu
Vplyv NJF na saldo	-0,10	-0,13	0,03	0,00	-4,9

Pozn.: diskontované k roku 2021

Zdroj: MF SR

Implicitným záväzkom sú aj platby, ktoré SR odvedie do rozpočtu EÚ formou vyššieho odvodu za zdroje získané z nástroja Next Generation EU. Balíkom sa v nasledujúcich rokoch podporia najmä investície do zelenej a digitálnej transformácie. Finančné prostriedky na zabezpečenie týchto grantov získala priamo EÚ. Dohoda predpokladá, že ich splácanie sa začne najskôr v roku 2028 a bude trvať maximálne do roku 2058. Splácanie istiny a úrokových platieb sa následne prejaví v budúcich príspevkoch členských štátov do rozpočtu EÚ. V prípade, že by sa zdroje pre NGEU financovali zo zavedenia nových celoeurópskych daní⁴², vplyv NGEU na implicitné záväzky by sa neutralizoval. Slovensko v aktuálnych predpokladoch rozpočtu očakáva vyššie odvody, ktoré v súčasnom vyjadrení zvyšujú implicitné záväzky o 3,9 % HDP. Oproti minulému roku sa vplyv na záväzky znížil o 0,3 p. b. HDP pod výlučným vplyvom aktualizácie makroekonomických vstupov.

Tabuľka 20 - Vplyv Plánu obnovy

v % HDP

	2021	2030	2040	2050	2058	Spolu
Vplyv na saldo	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	2,6
- diskontovaná hodnota k roku 2021	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1	3,9

Zdroj: MF SR

Implicitné záväzky v roku 2021 vzrástli na historicky najvyššiu hodnotu od počiatku ich monitorovania v roku 2012. Najväčšími prispievateľmi k úrovni implicitných záväzkov patria dlhodobé projekcie súvisiace s dôchodkovým systémom a zdravotníctvom.

³⁹ Pri projektoch rýchlostnej cesty R1 a novom projekte výstavby väzenského zariadenia do roku 2041 a pri projekte D4/R7 do roku 2050.

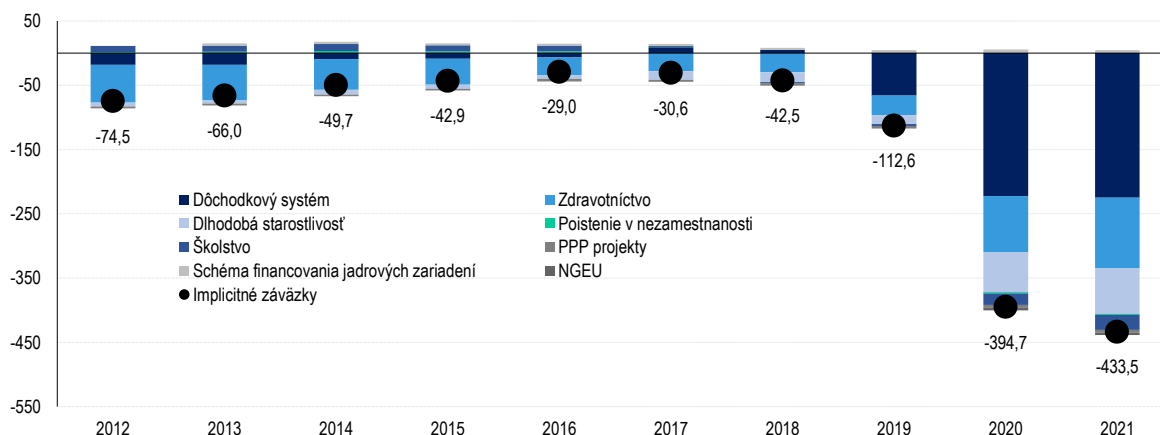
⁴⁰ Schéma bola aktualizovaná o nové údaje o očakávaných príjmoch a nákladoch Národného jadrového fondu.

⁴¹ Na základe údajov MH SR a NJF. Implicitný záväzok súvisiaci s Národným jadrovým fondom vyplýva z financovania vyradovania jadrových zariadení. Veľkosť budúcich nákladov výraznejšie porastie kvôli zvyšujúcim sa nákladom na skladovanie a likvidáciu jadrového odpadu. Avšak v celom horizonte, najmä vďaka kumulujúcemu sa prebytku fondu v prvých dekádach, je vplyv Národného jadrového fondu kladný.

⁴² Diskusia sa vedie o nových karbónových daniach na CO₂, cezhraničných daniach na špecifický import, či digitálnej dani.

Graf 20 - Vývoj a štruktúra implicitných záväzkov na konečnom horizonte

v % HDP

Pozn.: Nárast implicitných záväzkov predovšetkým zo starnutia populácie v roku 2020 oproti 2019 je spôsobený zmenou diskontovania pod vplyvom zníženia nominálnych úrokových mier v projekcii AWG 2021. Len tento efekt vyvolal medziročné zvýšenie záväzkov na konečnom horizonte celkovo o 214,4 p. b. HDP.

Zdroj: MF SR

3.2.5. Podmienené záväzky

Podmienené záväzky predstavujú položku iných pasív, ktoré za určitých okolností môžu negatívne ovplyvniť finančnú situáciu štátu či územnej samosprávy (v závislosti od toho, aký subjekt podmienené záväzky vykazuje). Tieto záväzky nie sú vykazované na súvahových položkách pasív, pretože nie sú splnené podmienky pre ich zaúčtovanie (výška takéhoto „neistého“ záväzku sa nedá spoľahlivo oceniť, obdobie, ku ktorému sa povinnosť viaže nie je určené alebo úbytok ekonomických úžitkov v budúcnosti nie je istý). Z tohto dôvodu nie je možné jednoznačne odhadnúť vplyv na verejné financie z pohľadu času a už vôbec nie je možné stotožňovať hodnotu vyčíslených podmienených záväzkov v danom roku s aktuálnou potrebou peňažných prostriedkov na plnenie takýchto „možných“ povinností.

Podľa ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti sú podmienené záväzky súčasťou Návrhu rozpočtu verejnej správy (v prílohe č. 4). Informácia v návrhu rozpočtu je smerodajná najmä pre účely hodnotenia dlhodobej udržateľnosti a výpočtu základného scenára zo strany Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, ako aj transparentné zverejňovanie mimobilančných položiek s potenciálnym vplyvom na verejné financie.

Požiadavku na zverejňovanie podmienených záväzkov obsahuje aj európska legislatíva, a to konkrétne smernica Rady 2011/85/EÚ o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov. Podľa článku 14 ods. 3 tejto smernice členské štáty za všetky subsektory verejnej správy „uverejnia príslušné informácie o podmienených záväzkoch s možným veľkým vplyvom na rozpočet verejnej správy vrátane štátnych záruk, problémových úverov a záväzkov vyplývajúcich z činnosti verejnoprávnych korporácií vrátane ich rozsahu“. Podľa tejto smernice sa pravidelne zverejňujú záväzky zo záruk, mimobilančných projektov PPP a nesplácané úvery.

Z uvedeného vyplýva, že aj pri podmienených záväzkoch existuje viacero metodických prístupov a na konkrétne podmienené záväzky je možné nazerať odlišne. V ekonomickej teórii, ale aj v legislatívnej praxi účtovného výkazníctva sa ako ostatné pasíva (širší pojem od podmienených záväzkov) spomínajú najčastejšie pasíva z prebiehajúcich alebo hroziacich súdnych sporov, z poskytnutých záruk, zo všeobecne záväzných právnych predpisov alebo sú to iné finančné povinnosti ako napríklad z devízových termínovaných obchodov, z opčných obchodov, zákonná alebo zmluvná povinnosť odobrať určité produkty, napríklad z dodávateľských zmlúv a odberateľských zmlúv, povinnosti z nájomných zmlúv, koncesionárskych a iných zmlúv.

Subjekty verejnej správy majú z podstaty svojej činnosti často špecifické položky nielen na riadnych záväzkoch, ale aj v iných pasívach. Z pohľadu prezentácie údajov v účtovnej závierke často zverejňujú aj informácie, ktoré nemusia predstavovať podmienené záväzky, ale pre účely splnenia si povinnosti poskytnúť užívateľovi účtovnej závierky významné informácie, uvedú ich medzi mimobilančné položky. V súhrnnej výročnej správe pre účely odhadu čistého bohatstva a jeho jednotlivých zložiek sú preto

podmienené záväzky chápané podľa účtovnej definície (uvedenej v prvom odseku) a sú predmetom analytického skúmania ich vplyvu na zmenu čistého bohatstva⁴³.

Hodnota podmienených záväzkov k 31.12.2021 na nekonsolidovanej báze dosiahla úhrnom 20 209 065 tis. eur a ich členenie podľa jednotlivých skupín subjektov je nasledovné:

Tabuľka 21 - Podmienené záväzky nekonsolidované

Subjekty (v tis. eur)	2019	2020	2021	Δ 2021-2020
Ústredná správa a podniky štátnej správy	18 488 756	19 661 268	20 094 669	433 401
Obce a ich rozpočtové a príspevkové organizácie a podniky územnej samosprávy	53 257	67 691	113 245	45 554
Vyššie územné celky a ich rozpočtové a príspevkové organizácie a podniky územnej samosprávy	529	529	1 151	622
Spolu	18 542 542	19 729 488	20 209 065	479 577

Zdroj: Individuálne a konsolidované účtovné závierky subjektov k 31.12.2021 zverejnené v registri www.registeruz.sk a databáza MF SR

Keďže niektoré podmienené záväzky predstavujú vzťah medzi subjektmi verejnej správy, je vhodné prezentovať aj podmienené záväzky ako konsolidované. Hodnotu konsolidácie predstavujú napríklad potenciálne úhrady z konaní jedného subjektu verejnej správy voči inému subjektu verejnej správy (2 652 tis. eur) a majetok štátu, ktorý by na základe rozhodnutia súdu zmenil formálne len správcu v rámci verejnej správy (13 894 tis. eur). Takto očistené podmienené záväzky verejnej správy predstavujú 20 187 890 tis. eur.

Podľa údajov dostupných z účtovných závierok hodnotených subjektov dosiahli podmienené záväzky na nekonsolidovanej báze medziročne nárast 479 577 tis. eur (resp. 477 804 tis. eur po konsolidácii), pričom tento bol spôsobený najmä zvýšením záruk za finančné nástroje pomoci podnikateľským subjektom v reakcii na pandémiu koronavírusu podľa zákona č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 (269 638 tis. eur), zvýšením podsúvahovej evidencie zabezpečovacích derivátov Slovenského plynárenského priemyslu (456 114 tis. eur), ale aj zvýšením hodnoty záruk v Paneurópskom záručnom fonde (75 484 tis. eur) a zvýšením call kapitálu v Medzinárodnej banke pre obnovu a rozvoj (46 481 tis. eur).

Medzi podmienené záväzky ktoré sa medziročne znížili, patrí najmä hodnota súdnych sporov Kancelárie Národnej rady SR (210 510 tis. eur), ukončenie projektu odstraňovania kalov a sorbentov Jadrovou a vyrad'ovacou spoločnosťou, a. s. (71 912 tis. eur), zníženie hodnoty úverových príslužkov a poskytnutých záruk Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou, a. s. (30 120 tis. eur), pokles hodnoty súdnych sporov u niektorých subjektov napr. Ministerstva hospodárstva SR (35 220 tis. eur) a Vodohospodárskej výstavby, š. p. (32 047 tis. eur)

Medzi najvýznamnejšie podmienené záväzky patrí účasť SR na Európskom nástroji finančnej stability (EFSF) a Európskom mechanizme pre stabilitu (ESM). Ďalej sú to hroziace alebo už prebiehajúce súdne spory voči štátnym orgánom alebo podnikom štátnej správy, medzinárodné arbitráže, zabezpečovacie operácie Slovenského plynárenského priemyslu, poskytnuté záruky, záložné právo na majetok Slovenských elektrární.

⁴³ Na základe internej analýzy metodík a prístupov k podmieneným záväzkom a analýzy konkrétnych prípadov v účtovných závierkach subjektov, ktorú vykonalo Ministerstvo financií SR v roku 2021, sa ako podmienené záväzky nevykazujú napríklad deklarované kapitálové výdavky na obstaranie infraštruktúry, zmeny z aplikácie účtovných štandardov, podsúvahové položky majetku v úschove, majetok v nájme. Ide o položky, ktoré svojou povahou nezvyšujú čisté bohatstvo v danom čase. Napríklad spomenuté investičné výdavky resp. rozpočet kapitálových výdavkov, zazmluvnené kontrakty s dodávateľom sa najprv zhmotnia vo výdavkoch (odliv finančných prostriedkov) a následne v prírastku majetku. Ide teda o zmenu štruktúry majetku, kedy sa finančné prostriedky menia na hmotný či nehmotný majetok. Obdobne majetok v nájme či v úschove nie je vlastníctvom danej organizácie, preto nezvyšuje čisté bohatstvo do momentu zmeny vlastníctva.

Vybrané podmienené záväzky podľa subjektov na nekonsolidovanej báze sú uvedené v nasledovnom prehľade:

Tabuľka 22 - Prehľad najväčších podmienených záväzkov na nekonsolidovanej báze

(v tis. eur)	2019	2020	2021	Δ2021-2020
Kapitál na požiadanie a záruky v medzinárodných finančných inštitúciách	8 707 364	9 775 515	9 810 129	34 614
Európsky mechanizmus pre stabilitu (ESM)	5 108 800	6 148 450	6 148 450	0
Európsky nástroj finančnej stability (EFSF)	2 426 842	2 372 001	2 288 850	-83 151
Európska investičná banka	573 996	684 231	684 231	0
Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj	424 485	400 805	447 286	46 481
Európska banka pre obnovu a rozvoj	101 359	101 359	101 359	0
Rozvojová banka rady Európy	16 854	16 854	16 854	0
Medzinárodná banka pre hospodársku spoluprácu	10 658	10 658	10 658	0
Mnohostranná agentúra pre investičné záruky	3 051	2 793	3 026	233
Medzinárodná investičná banka	41 319	38 364	33 931	-4 433
Paneurópsky garančný fond	0	0	75 484	75 484
Medzinárodné investičné arbitráže	139 292	28 692	28 692	0
Eurogas Inc. a Belmont Resources Inc.	0	0	0	0
Zdravotná poisťovňa Union, a. s.	28 692	28 692	28 692	0
Spoldzielnica Pracy Muszynianka	110 600	0	0	0
Hroziace alebo prebiehajúce súdne spory	4 247 528	4 153 954	3 881 743	-272 211
Ministerstvo financií SR	1 500 261	1 433 565	1 435 530	1 965
Ministerstvo vnútra SR	1 148 977	1 140 340	1 140 308	-32
Kancelária národnej rady SR	615 625	615 625	405 115	-210 510
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	451 089	452 469	451 102	-1 367
MH Manažment, a. s.	227 446	191 563	202 232	10 669
Slovenský pozemkový fond	101 900	79 942	66 124	-13 818
Ministerstvo hospodárstva SR	88 800	119 155	83 935	-35 220
Vodohospodárska výstavba, š.p.	59 856	59 856	27 809	-32 047
Železnice SR	0	52 757	53 166	409
Národná diaľničná spoločnosť, a. s.	1 823	8 682	16 422	7 740
Železničná spoločnosť Slovensko, a. s.	51 751	0	0	0
Iné podmienené záväzky	5 033 456	5 514 471	6 203 968	689 497
Slovenské elektrárne, a. s.	3 087 698	3 177 596	3 246 429	68 833
MH Manažment, a. s.	976 822	976 822	976 822	0
Slovenský plynárenský priemysel, a. s.	452 442	347 233	803 347	456 114
Záruky MF SR	9 765	221 195	419 147	197 952
Záruky NDF II, a. s.	0	310 683	381 410	70 727
Exportno-importná banka Slovenska	165 981	190 237	167 323	-22 914
Východoslovenská energetika, a. s.	112 200	112 200	134 609	22 409
Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.	121 941	89 215	59 095	-30 120
Lesy SR, š.p.	15 818	15 486	13 894	-1 592
Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť, a. s.	71 912	71 912	0	-71 912
MH Invest, s.r.o	18 877	1 892	0	-1 892
Spolu	18 127 640	19 472 632	19 924 532	451 900

Zdroj: Účtovné závierky subjektov k 31.12.2019 a k 31.12.2020 zverejnené v registri www.registeruz.sk a databáza MF SR

Medziročný rast v tab. 2 predstavuje časť medziročných zmien sumárne vypočítanej v tab. 1.

Pozn.: Za rok 2020 bol doplnený do prehľadu aj National Development Fund II, a. s. , ktorý sa podieľal na celkovej hodnote podmienených záväzkov aj za rok 2020.

Účasť Slovenskej republiky na európskych záchranných mechanizmoch a členstve v medzinárodných finančných inštitúciách

Európsky mechanizmus pre stabilitu (ďalej len „ESM“) tvorí súčasť druhej vlny balíka opatrení určených na poskytovanie pomoci členským štátom eurozóny ocitávajúcich sa vo vážnych finančných problémoch s cieľom zabezpečiť stabilitu eurozóny samotnej. Európsky mechanizmus pre stabilitu (ESM) je nasledovníkom EFSF, ktorý bol vytvorený na dobu určitú, t. j. do júna 2013. ESM bol založený ako medzivládna organizácia založená na základe medzivládnej zmluvy. Na rozdiel od EFSF, ktorý funguje na báze záruk za dlhopisy emitované EFSF, sa do ESM prispieva priamo, a to formou upisovania akcií na základnom imaní spoločnosti. Slovenská republika splatila svoj podiel na vlastnom imaní vo výške 793 350 tis. eur v šiestich splátkach. Slovenskej republike vypršala výnimka na kľúči na určenie príspevkov do ESM k 1.1.2021, ktorá bola udelená na obdobie dvanástich rokov od vstupu do eurozóny pre všetky krajiny, ktoré v čase vzniku ESM mali hodnotu HDP na obyvateľa nižšiu, ako je 75 % priemeru Európskej únie. Slovenská republika preto uhradila 134 150 tis. eur v decembri 2020, čo upravilo kľúč na určenie príspevkov do ESM pre Slovenskú republiku na hodnotu 0,985 %. Navýšenie splatného kapitálu bolo schválené Národnou radou SR dňa 5.11. 2020. Slovenská republika sa zároveň zaviazala, že v prípade, ak úroveň splateného imania klesne pod schválených 80 mld. eur absorbovaním strát ESM, Správna rada ESM vyzve akcionárov ESM na jeho splatenie (proces sa týka iba poklesu splateného imania, ktorý by mal v prípade jeho nedoplnenia za následok stratu „AAA“ ratingu ESM) alebo ak je potrebné zabrániť omeškaniu ESM v platení povinností voči svojim veriteľom, má generálny riaditeľ ESM právo vyzvať na úhradu upísaného základného imania prostredníctvom výzvy. Súčet výziev Správnej rady ESM a/alebo generálneho riaditeľa ESM nemôže v prípade Slovenskej republiky presiahnuť sumu 6 148 450 tis. eur.

Slovenská republika sa zaviazala poskytovať záruky za dlhové finančné instrumenty vydávané **Európskym nástrojom finančnej stability** (EFSF) v prípade žiadosti členského štátu eurozóny o finančnú podporu. V zmysle platnej a účinnej legislatívy (§ 5 zákona č. 381/2010 Z. z. o špecifických štátnych zárukách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) sa Slovenská republika musí podieľať na celkovej výške záruk podielom 7,72 mld. eur. Zároveň sa musí podieľať na ďalších záručných mechanizmoch potrebných na získanie AAA ratingu pre EFSF, napríklad aj poskytnutím dodatočných záruk EFSF do výšky 165 % svojho podielu na zárukách pre každú emisiu. K 31.12.2021 bol stav záruk vystavených Slovenskou republikou vo výške 2 288 850 tis. eur.

Kapitálová účasť v Medzinárodnej investičnej banke (MIB) sa oproti minulému roku znížila o 4 433 tis. eur z dôvodu úhrady podielu na splatenom kapitáli.

Kapitálová účasť v **Medzinárodnej banke pre obnovu a rozvoj** (IBRD) sa zvýšila o 46 480 tis. eur z dôvodu zvýšenia účasti SR na základnom imaní o 13 029 tis. eur o 33 450 tis. eur z dôvodu kurzových rozdielov k 31.12.2021.

Paneurópsky garančný fond vytvorila Európska investičná banka na základe výzvy Rady Európskej únie z 23.4.2020, podporenej ministrami financií členských štátov EÚ. Celková výška fondu je 25 miliárd eur v rámci schémy v reakcii na COVID-19, ktorý by mal zmobilizovať dodatočné investície v celkovej výške približne 200 miliárd eur. Pomoc sa v rámci tejto schémy poskytuje prostredníctvom vykonávateľov, s ktorými uzatvára zmluvy EIB. Vykonávateľmi môžu byť finančné inštitúcie, ktoré spĺňajú dané kritériá. Vykonávatelia následne financujú súkromný sektor formou úverov, pričom EGF na tieto operácie poskytuje najmä záruky.

Arbitrážne konania

Arbitráž je vedená so spoločnosťou Achmea B.V. z dôvodu zákazu zisku zdravotných poisťovní v roku 2007. V tejto arbitráži, vedenej podľa bilaterálnej investičnej dohody medzi SR a Holandským kráľovstvom, bol v decembri 2012 vydaný rozsudok, ktorým arbitrážny tribunál nariadil SR zaplatiť žalobcovi odškodnenie vo výške cca 25 200 tis. eur plus úroky vo výške 2 900 tis. eur. Konanie o zrušení tohto rozsudku ako aj jurisdikčného rozhodnutia v tomto spore na Nemeckom spolkovom súde, pred ktorým SR napadla tieto rozhodnutia, je v súčasnosti prerušené do rozhodnutia Súdneho dvora EÚ o predbežnej otázke. Súdny dvor EÚ rozhodol dňa 6.3.2018 o predbežnej otázke vo veci neaplikovateľnosti arbitrážnej doložky v bilaterálnej investičnej zmluve medzi SR a Holandskom. Nakoľko arbitrážny rozsudok, na výkon ktorého sa vedie exekučné konanie pred súdmi v Luxemburgu bol zrušený, SR žiada

o uvoľnenie zablokovaného majetku. Achmea sa v konaní pred Luxemburskými súdmi bráni tým, že podala pred nemeckým Ústavným súdom voči rozhodnutiu Najvyššieho spolkového súdu v Nemecku ústavné sťažnosti, o ktorých prípustnosti zatiaľ nebolo rozhodnuté. Luxemburský súd v novembri 2019 rozhodol, že konanie je pozastavené do rozhodnutia nemeckého Ústavného súdu o ústavných sťažnostiach.

Hroziace alebo prebiehajúce súdne spory

Žaloby, ktoré rieši **Ministerstvo financií SR** v úhrnnej hodnote 1 433 530 tis. eur sú najmä o náhradu škody uplatňovanej podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, v ktorých Ministerstvo financií SR zastupuje pred súdom aj iné orgány verejnej moci.

Ministerstvo vnútra SR vykazuje podmienené pasíva zo súdnych sporov najmä z titulu náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci.

Kancelária Národnej rady SR eviduje podmienené záväzky z existujúcich alebo hroziacich súdnych sporov, z čoho podstatnú časť tvoria žaloby za náhradu škody spôsobenú legislatívnou činnosťou NR SR vrátane troch súdnych sporov o „zákaz zisku“ zdravotných poisťovní (spolu 405 115 tis. eur). Medziročné zníženie žalovanej sumy vychádza zo súdnych uznesení o výške žalovanej sumy a zo späťvzatí niektorých žalôb.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR eviduje najvýznamnejší spor s fyzickou osobou o náhradu škody vo výške 450 000 tis. eur, ktorá mala byť spôsobená údajnou nečinnosťou a nesprávnym úradným postupom.

MH Manažment, a. s. je v súčasnosti účastníkom rôznych súdnych sporov, ktoré voči nemu vedú tretie osoby, uplatňujúce si nároky voči MH Manažment, a. s. Na základe vyjadrení právnych zástupcov v príslušných sporoch spoločnosť MH Manažment, a. s. eviduje podmienené záväzky na súdne spory k 31.12.2021 v celkovej sume 202 232 tis. eur.

Slovenský pozemkový fond čelí viacerým súdnym žalobám a konaniam. Hodnotovo najväčší súdny spor (60 409 tis. eur), kde je žalovaný Slovenský pozemkový fond je z titulu údajne zmarenej investície z dôvodu, že fond vydal pozemky (na ktorých sa mal projekt realizovať).

Ministerstvo hospodárstva SR eviduje podmienené záväzky zo súdnych sporov vo výške 83 935 tis. eur, pričom medziročné zníženie bolo spôsobené oznámením súdu, že v konkrétnom súdnom spore môže byť orgánom konajúcim v mene štátu len Ministerstvo spravodlivosti.

Vodohospodárska výstavba, š. p. eviduje viaceré súdne spory, pričom väčšinu z uvedenej sumy tvorí spor o náhradu škody z dôvodu údajného porušenia nájomnej zmluvy a spory so Slovenskými elektrárňami o úhradu platieb podľa zmluvy o prevádzke Vodnej elektrárne Gabčíkovo. Vodohospodárska výstavba, š. p. vykazuje voči Slovenským elektrárňam aj podmienené aktíva, z titulu bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť úhradou platieb Slovenským elektrárňam, a. s. podľa neplatnej zmluvy o prevádzke Vodnej elektrárne Gabčíkovo. V súdnych sporoch sa naďalej pokračuje.

Iné podmienené záväzky

Do podmienených záväzkov bola zaradená aj hodnota založeného majetku **Slovenských elektrární, a. s.** v prospech banky. Hodnota záložného práva sa medziročne zvýšila o 199 863 tis. eur pri dlhodobom hmotnom majetku a o 2 588 tis. eur pri zásobách. Hodnota podmienených pasív reprezentuje 34 %-tný podiel štátu na základnom imaní spoločnosti.

MH Manažment, a. s. eviduje významnú hodnotu podmienených záväzkov z ručenia za splnenie záväzkov vyplývajúcich z niektorých privatizačných zmlúv uzavretých bývalým Fondom národného majetku (FNM). FNM sa zaviazal uhradiť nadobúdateľom privatizovaných spoločností určité straty na majetku, ktoré im môžu v budúcnosti vzniknúť v dôsledku určitých rizík definovaných v privatizačných zmluvách. Spoločnosť zároveň opätovne prehodnotila súdne spory a riziko plnenia z nich, pričom došlo k zníženiu vytvorených rezerv a vykázaniu podmienených pasív.

Slovenský plynárenský priemysel, a. s. vykazuje podmienené pasíva v podobe finančných derivátov, používajúcich pri kontrahovaní zemného plynu na komoditných burzách. Zvýšenie hodnoty súvisí s rastúcou cenou zemného plynu a elektrickej energie, ktoré sa viažu ku komoditným derivátom.

Poskytnuté záruky Ministerstvom financií SR boli vykázané vo výške 419 147 tis. eur, a medziročne sa zvýšili o 197 952 tis. eur. Nárast spôsobili vystavené záruky podľa zákona č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v platnom znení, v prospech finančných inštitúcií (SZRB, Eximbanka a NDF II, a. s.), ktoré poskytli úvery resp. záruky za úvery na podporu podnikateľom v čase pandémie COVID-19.

National Development Fund II, a. s. vykazuje portfóliové záruky za úvery komerčných bánk poskytované v rámci opatrení na zmiernenie dopadov pandémie COVID-19 na podnikateľský sektor.

Obdobne aj **Exportno-importná banka Slovenska** vykazuje v iných pasívach hodnotu poskytnutých záruk 127 113 tis. eur a neodvolateľné úverové prísluby 63 124 tis. eur.

Východoslovenská energetika Holding, a. s. vykazuje podmienené pasívum v podobe bankových záruk v prospech skupiny. Podiel štátu na týchto potenciálnych záväzkoch bol prepočítaný na hodnotu podielu na základnom imaní spoločnosti (51 %).

Slovenská záručná a rozvojová banka Slovenska, a. s. vykazuje podmienené záväzky z titulu poskytnutých záruk v hodnote 35 056 tis. eur a úverových príslubov vo výške 24 039 tis. eur.

Lesy Slovenskej republiky, š. p. dlhodobo vykazujú hodnotu majetku, ktorá je právne neusporiadaná (napr. pozemky a stavby), a ktoré môžu byť predmetom vrátenia pôvodným vlastníkom.

3.2.6. Iné aktíva ako súčasť čistého bohatstva

Pod inými aktívami ako súčasť čistého bohatstva sa k 31.12.2021 vykazovali najmä podsúvahové ocenenie štátnych lesov a pohľadávky po lehote splatnosti v štádiu ich vymáhania. Iné aktíva dosiahli v súhrnnej výške 8 654 083 tis. eur pred vnútornou konsolidáciou.

Od roku 2017 je súčasťou podmienených aktív aj hodnota lesných porastov uvedená v poznámkach účtovnej závierky štátneho podniku Lesy Slovenskej republiky, š. p., ktorá je pravidelne aktualizovaná znalcom Národného lesníckeho centra. Toto iné aktívum tvorí 45,4 % z doteraz identifikovaných mimobilančných aktív verejnej správy. Druhým najväčším podmieneným aktívom – 36,5 %, sú pohľadávky postúpené z bankových inštitúcií alebo verejných inštitúcií na vymáhanie Slovenskej konsolidačnej, a. s. (3 162 420 tis. eur), ktorá ich na základe príslušnej legislatívy vymáha a uplatňuje si z nich exekučné nároky.

Tabuľka 23 - Podmienené aktíva nekonsolidované

Subjekty (v tis. eur)	2019	2020	2021	Δ 2021-2020
Ústredná správa a podniky štátnej správy	9 417 773	9 916 560	8 605 351	-1 311 209
Obce a ich rozpočtové a príspevkové organizácie a podniky územnej samosprávy	41 098	40 081	40 862	781
Vyššie územné celky a ich rozpočtové a príspevkové organizácie a podniky územnej samosprávy	7 295	6 936	7 870	934
Spolu	9 466 166	9 963 577	8 654 083	-1 309 494

Zdroj: Účtovné závierky subjektov a databáza MF SR

Z podmienených aktív vykazuje najvyššiu hodnotu štátny podnik Lesy SR, š. p. z dôvodu ocenenia lesných porastov, ktoré podnik obhospodaruje na pozemkoch vo vlastníctve štátu, ktoré boli k 1.1.2010 jednotne ocenené podľa vyhlášky MS SR č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty podniku. Hodnota lesných porastov bola od 1.1.2010 evidovaná na podsúvahovom účte, pričom každoročne je táto hodnota aktualizovaná spolu so spresňovaním hodnoty lesných porastov vo vlastníctve štátu. Medziročne bola podsúvahová hodnota lesných porastov nižšia o 86 212 tis. eur. Hlavným dôvodom a podkladom na zníženie hodnoty porastov je obnova programu starostlivosti o les po spracovaní veternej kalamity na niektorých odštepných závodoch.

Slovenská konsolidačná, a. s. (SKo, a. s.), ktorá je zo zákona č. 374/2014 Z. z. o pohľadávkach štátu a o zmene a doplnení niektorých zákonov poverenou osobou pre konsolidáciu pohľadávok verejného sektora vykazuje druhú najväčšiu hodnotu podmienených aktív v hodnote 3 162 420 tis. eur. Medziročný pokles nominálnej hodnoty pohľadávok SKo, a. s. je výsledkom odpisu nevymožiteľných pohľadávok. Časť nominálnej hodnoty pohľadávok SKo, a. s. (2 512 377 tis. eur) je pre účely čistého bohatstva eliminovaná, nakoľko je predmetom účtovnej konsolidácie vo verejnej správe, čo zabezpečuje vykázanie pohľadávok len jednou hodnotou, a to priamo v súvahe spolu s prislúchajúcimi opravnými položkami.

Zo súdnych sporov a iných právnych úkonov boli významné súdne konania, ktorých účastníkom je Vodohospodárska výstavba, š. p. voči Slovenským elektrárňam, a. s. o bezdôvodné obohatenie v sume 408 419 tis. eur. Spor sa týka platieb, ktoré platila Vodohospodárska výstavba, š. p. elektrárňam od roku 2006 na základe zmlúv na užívanie Vodnej elektrárne Gabčíkovo, ktoré sú podľa štátneho podniku neplatné. V prípade súdnych sporov vedených v prospech MH Manažmentu, a. s. bola zaznamenaná medziročne vyššia hodnota o 14 663 tis. eur.

Tabuľka 24 - Podmienené aktíva detail

v tis. eur	2019	2020	2021	Δ 2021-2020
Súdne spory a konania	839 548	442 422	460 941	18 519
Vodohospodárska výstavba, š. p.	407 873	408 419	408 419	0
MH Manažment, a. s.	41 686	26 550	41 213	14 663
Ministerstvo financií SR	380 928	3 910	3 910	0
Ministerstvo vnútra SR	5 019	3 543	3 322	-221
Finančné riaditeľstvo SR	4 042	0	4 077	4 077
Iné (štátne podniky)	8 520 184	8 849 304	8 096 525	-752 779
Lesy SR, š. p. (hodnota lesných porastov)	4 090 807	4 017 128	3 930 916	-86 212
SKo, a. s. (pohľadávky na podsúvahe)	3 420 121	3 624 879	3 162 420	-462 459
Exportno-importná banka (záruky)	276 900	373 493	418 023	44 530
Debitum, a. s.	200 642	323 820	0	-323 820
Slovenský plynárenský priemysel (záruky)	140 162	224 093	225 660	1 567
Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s. (záruky)	122 835	136 493	224 513	88 020
MH Manažment, a. s. (privatizovaný majetok)	87 983	87 983	79 689	-8 294
Environmentálny fond (záložné zmluvy)	180 734	61 415	55 304	-6 111
Spolu	9 359 732	9 291 726	8 557 466	-734 260

Zdroj: Účtovné závierky subjektov, Centrálny konsolidačný systém a databáza MF SR

Z ostatných položiek podmienených aktív je významná hodnota zabezpečenia pohľadávok z poskytnutých úverov a poskytnutých záruk Exportno-importnej banky, a. s. v hodnote 418 023 tis. eur. Prijaté záruky a ručenie tvorilo 132 479 tis. eur, záruky na nehnuteľnosti 212 098 tis. eur, ostatné záruky 73 445 tis. eur. Medziročný rast bol spôsobený zabezpečením nehnuteľným majetkom o 33 967 tis. eur.

Slovenský plynárenský priemysel, a. s. (SPP) vykazuje poskytnuté záruky, ktoré vystavili materské spoločnosti zákazníkov. SPP si tak v prípade neplnenia povinností zo strany zákazníkov môže uplatňovať plnenie u ich materských spoločností. Tieto záruky zaznamenali medziročný nárast o 1 567 tis. eur.

Skupina SEPS vykázala v konsolidovanej účtovnej závierke ako podmienené aktíva sumu prijatých bankových záruk vo výške 224 513 tis. eur. Bankové záruky sú uzatvárané v prospech skupiny SEPS, a. s. účastníkmi krátkodobého trhu s elektrickou energiou, ktoré chránia skupinu pred ich prípadnou platobnou neschopnosťou.

MH Manažment, a. s. vykazuje podmienené aktívum zo zmluvy o predaji štátneho podielu v Slovak Telekom, a. s. Platba vo výške 79 689 tis. eur je uložená a viazaná na účte, pričom vyplatenie týchto prostriedkov závisí od ukončenia sporu vo veci hlasových služieb a sporu s Európskou komisiou.

Environmentálny fond eviduje potenciálne plnenie zo záložných zmlúv uzavretých bývalým Recyklačným fondom, ktorého činnosť prešla na Environmentálny fond v decembri 2017. Recyklačný fond poskytoval subjektom dotácie napríklad na separáciu odpadov (plastov, železa a podobne) na viacročné obdobie

a v prípade, že subjekt nesplnil podmienky pre dotáciu, bol povinný vrátiť dotáciu aj so zmluvnou pokutou. Vo výške dotácie a možnej pokuty boli uzatvárané záložné zmluvy a ručiteľské vyhlásenia.

Pre koncept čistého bohatstva musia byť celkové podmienené aktíva verejného sektora upravené o nasledovné položky:

- časť vyčíslenej spornej sumy, o ktorú sa súdi Vodohospodárska výstavby, š. p. so Slovenskými elektrárňami, a. s. (138 862 tis. eur). Táto časť zodpovedá 34 % vlastníckemu podielu štátu v SE, a. s. Z pohľadu verejného sektora ide o vzájomnú konsolidáciu.
- záruky EXIM Banky (418 023 tis. eur),
- záruky SEPS (224 513 tis. eur)
- záruky SPP (225 660 tis. eur).

V týchto prípadoch, ak boli záruky realizované, vlastné imanie a čisté bohatstvo by sa nezmenilo, pretože príjmy z realizovaných záruk by len nahradili existujúce bilančné aktíva (úvery u EXIM banky a obchodné pohľadávky u SEPS a SPP). Tieto podmienené aktíva teda nepredstavujú potenciálny zdroj zvýšenia vlastného imania verejného sektora a tým ani čistého bohatstva.

- Pri pohľadávkach v správe Slovenskej konsolidačnej, a. s. bola upravená výška menovitej hodnoty o pohľadávky, ktoré boli predmetom konsolidačných úprav v rámci ústrednej správy (2 512 377 tis. eur). Prevod splatných pohľadávok, ktoré postupujú resp. odpredávajú organizácie ústrednej správy Slovenskej konsolidačnej, a. s. sa eliminuje a k pohľadávkam sa tvorí opravná položka. Akt prevodu pohľadávok znamená dôvod na zníženie ich účtovnej hodnoty, čo má negatívny vplyv na vlastné imanie a tým aj čisté bohatstvo. Zároveň tieto precenené pohľadávky nemôžu byť v pôvodnej hodnote na strane podmienených aktív.

Z dôvodu abstrahovania od vzájomných vzťahov v rámci iných aktív (vzájomné súdne spory, vystavené záruky, pohľadávky) je hodnota iných aktív vstupujúcich do čistého bohatstva znížená z hodnoty 8 654 083 tis. eur na hodnotu 5 134 648 tis. eur.

Zoznam skratiek

BIDSF – Bohunice International
Decommissioning Support Fund

COVID-19 - Corona Virus Disease 2019

DPH – daň z pridanej hodnoty

DPPO – daň z príjmov právnickej osoby

DPFO - daň z príjmov fyzickej osoby

EFSF – Európsky nástroj finančnej stability

EK – Európska komisia

ESM – Európsky mechanizmus pre stabilitu

ESA 2010 - Európsky systém národných
a regionálnych účtov 2010

EŠIF – Európske štrukturálne a investičné fondy

EUROSTAT – Štatistický úrad Európskeho
spoločenstva

EÚ – Európska únia

ETCS -European Train Control System

FNM SR – Fond národného majetku Slovenskej
republiky

GNI – Hrubý národný príjem

HDP – hrubý domáci produkt

IPSAS - Medzinárodné účtovné štandardy pre
verejný sektor

KÚZ – konsolidovaná účtovná závierka

MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej
republiky

MK SR – Ministerstvo kultúry Slovenskej
republiky

MMF – Medzinárodný menový fond

OECD – Organizácia pre hospodársku
spoluprácu a rozvoj

OP – operačný program

OS – obchodné spoločnosti

OSN – Organizácia spojených národov

PPP – projekt verejno-súkromného partnerstva

PO – príspevkové organizácie

RO – rozpočtové organizácie

SDR – špeciálne práva čerpania, jednotná
menová a účtovná jednotka používaná v rámci
Medzinárodného menového fondu

SVS – Súhrnná výročná správa SR

SZČO – samostatne zárobkovo činná osoba

ŠFA – štátne finančné aktíva

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

ŠZÚ – Štátny záverečný účet SR

ÚJ – účtovná jednotka

VÚC – vyššie územné celky

ÚDZS – Úrad pre dohľad nad zdravotnou
starostlivosťou

ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti -
ústavný zákon č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej
zodpovednosti

VPS – Všeobecná pokladničná správa

**zákon o rozpočtových pravidlách verejnej
správy (rozpočtové pravidlá)** - zákon
č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách
verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých
zákonov v znení neskorších predpisov

zákon o účtovníctve - Zákon č. 431/2002 Z. z. o
účtovníctve v znení neskorších predpisov

**zákon o organizácii vlády a ústrednej štátnej
správy** - zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii
činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej
správy v znení neskorších predpisov

zákon o obecnom zriadení - zákon Slovenskej
národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom
zriadení v znení neskorších predpisov

zákon o samosprávnych krajoch - zákon
č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších
územných celkov v znení neskorších predpisov

zákon o Sociálnej poisťovni – zákon
č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení
neskorších predpisov

zákon o zdravotných poisťovniach - zákon
č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach,
dohľade nad zdravotnou starostlivosťou
a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení
neskorších predpisov

zákon o audítoroch - zákon č. 540/2007 Z. z.
o audítoroch, audite a dohľade nad výkonom
auditu a o zmene a doplnení zákona č.431/2002
Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

ŽKV –železničné koľajové vozidlá

Slovník odborných pojmov

1. kapitola: Hospodárenie verejnej správy v metodike ESA 2010

Súhrnná výročná správa SR – súhrnný dokument, ktorý obsahuje údaje o príjmoch, výdavkoch a výsledku rozpočtového hospodárenia verejnej správy a o stave dlhu verejnej správy k 31. decembru rozpočtového roka v jednotnej metodike platnej pre Európsku úniu vykázané Európskej komisii do 1. októbra bežného roka, súhrnnú účtovnú závierku verejnej správy Slovenskej republiky, údaje ustanovené osobitným predpisom, ktorým je ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti a ďalšie údaje o hospodárení Slovenskej republiky (§ 29a zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy).

Štátny záverečný účet SR – správa o rozpočtovom hospodárení Slovenskej republiky, ktorá obsahuje výsledky rozpočtového hospodárenia verejnej správy za príslušný rozpočtový rok v jednotnej metodike platnej pre Európsku úniu vykázané Európskej komisii do 1. apríla bežného roka, vyhodnotenie zamerania a opatrení rozpočtovej politiky, údaje o príjmoch, výdavkoch a výsledku rozpočtového hospodárenia štátneho rozpočtu a ďalšie údaje o plnení rozpočtu verejnej správy. (§ 29 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy).

ESA 2010 – Európsky systém národných a regionálnych účtov 2010 je medzinárodne kompatibilný rámec pre systematické a podrobné opísanie národnej ekonomiky, jeho súčastí a jeho vzťahov s ostatnými národnými ekonomikami. Je založený na Systéme národných účtov 2008 (SNÚ 2008). SNÚ bol vypracovaný v súčinnosti štatistických orgánov OSN, EÚ, OECD, MMF a Svetovej banky a predstavuje celosvetový štandard v oblasti uplatňovania národných účtov. ESA 2010 sa zaviedla Nariadením Rady (ES) 549/2013 z 21. mája 2013 o Európskom systéme národných a regionálnych účtov v spoločenstve a reálne sa začala uplatňovať od septembra 2014. ESA 2010 je revíziou ESA 95. Nové štandardy priniesli v oblasti verejných financií zmeny dôležité pre vykazovanie salda a dlhu verejnej správy. Popis implementácie metodiky ESA 2010 a najvýznamnejších metodologických zmien je uvedený v kapitole 1.5. v Súhrnnej výročnej správe SR za rok 2013.

Aprílová notifikácia – Podľa nariadenia Komisie 479/2009 členské štáty vykazujú Komisii (Eurostatu) plánované a aktuálne schodky a dlh sektora verejnej správy dvakrát ročne, prvý krát do 1. apríla bežného roka (roka n) a druhý krát do 1. októbra roka n . Zároveň členské štáty oznámia Eurostatu, ktoré vnútroštátne orgány sú zodpovedné za vykazovanie postupu pri nadmernom schodku. Do 1. apríla roka n členské štáty oznámia Eurostatu plánovaný schodok verejnej správy za rok n a aktualizovaný odhad ich skutočného schodku verejných financií za rok $n - 1$ a ich skutočné schodky verejných financií za roky $n - 2$, $n - 3$ a $n - 4$.

Októbrová notifikácia – aktualizácia aprílovej notifikácie, ktorá je nutná vzhľadom na to, že viacero údajov za verejnú správu je dostupných až po termíne aprílovej notifikácie (tie sú nahradené odhadmi). Ani októbrovú notifikáciu však nemožno považovať za zdroj definitívnych údajov za verejnú správu, pretože aktuálne výnosy niektorých daňových príjmov (DPPO a DPFO) sú známe za rok $n - 1$ až na začiatku $n + 1$. Aj po tomto termíne sú v prípade údajov za verejnú správu (a národné účty vo všeobecnosti) pomerne časté revízie údajov za minulé roky. Revízie sa robia jednak kvôli úpravám či spresneným interpretáciám samotnej metodiky ESA a tiež kvôli tomu, že samotné krajiny (národné štatistické úrady) môžu v minulých údajoch odhaliť nezrovnalosti, ktoré v rámci revízií napravia.

Verejná správa – koncept, ktorý definujú národné účty (ESA 2010). Národné účty členia národné hospodárstvo (S.1) na päť inštitucionálnych sektorov: nefinančné korporácie (S.11), finančné korporácie (S.12), verejná správa (S.13), domácnosti (S.14) a neziskové inštitúcie slúžiace domácnostiam (S.15). Inštitucionálny sektor tvorí zoskupenie inštitucionálnych jednotiek, ktoré majú podobný charakter a ekonomické správanie (odvetvie produkčnej činnosti). Inštitucionálna jednotka je ekonomická jednotka oprávnená vlastniť výrobky a aktíva, prijímajúca záväzky a zaoberajúca sa ekonomickou činnosťou a transakciami s inými jednotkami vo vlastnom mene. Sektor verejnej správy tvoria inštitucionálne jednotky (subjekty) patriace do verejnej správy.

Verejné financie – alebo financie verejného sektora, je všeobecne zaužívaný výraz v ekonómii označujúci súhrn rozpočtov subjektov pod verejnou kontrolou alebo patriacich do verejného sektora. Verejný sektor môže byť definovaný rôzne v závislosti od cieľov analýzy a kritérií zaradenia subjektov

do verejného sektora. Ak nie je uvedené inak, verejné financie sa v krajinách EÚ najčastejšie hodnotia na základe údajov národných účtov v metodike ESA 2010, ktorá definuje subjekt verejnej správy. V tejto publikácii sú použité tri koncepty hodnotenia verejných financií, ktoré sa od seba líšia rôznym pokrytím subjektov: verejná správa (ESA 2010), súhrnný celok verejnej správy a verejný sektor.

Subjekty verejnej správy SR – právnické osoby zapísané v registri organizácií vedenom Štatistickým úradom Slovenskej republiky, ktoré sú zaradené v súlade s metodikou ESA v ústrednej správe, územnej samospráve a vo fondoch sociálneho a zdravotného poistenia. (§ 3 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy)

- Ústrednú správu tvoria ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy. Ich počet, organizáciu a pôsobnosť ustanovuje zákon o organizácii vlády a ústrednej štátnej správy. V ústrednej správe sú zaradené aj ďalšie subjekty (vysoké školy, Rozhlas a televízia Slovenska, Slovenský pozemkový fond, štátne fondy, Slovenská konsolidačná, a. s., Úrad pre dohľad nad výkonom auditu, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Ústav pamäti národa, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Kancelária rady pre rozpočtovú zodpovednosť, Tlačová agentúra SR, Audiovizuálny fond), ktoré hospodária s väčším či menším objemom verejných prostriedkov a ktorých pôsobnosť upravujú osobitné právne predpisy.
- Územnú samosprávu predstavujú obce a vyššie územné celky – samosprávne kraje a ďalšie subjekty územnej samosprávy. Obec je samostatným územným samosprávnym a správnym celkom Slovenskej republiky, združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt, samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami a jej základnou úlohou pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. V Slovenskej republike je zriadených osem samosprávnych krajov, ktoré sú právnickými osobami samostatne hospodáriacimi s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami; zabezpečujú a chránia práva a záujmy svojich obyvateľov. Základnou legislatívou, ktorá upravuje pôsobnosť samospráv je zákon o obecnom zriadení a zákon o samosprávnych krajoch.
- Fondy sociálneho zabezpečenia tvoria Sociálna poisťovňa zriadená zákonom o Sociálnej poisťovni a zdravotné poisťovne (v súčasnosti tri, z toho jedna štátna a dve súkromné), ktorých pôsobnosť ustanovuje zákon o zdravotných poisťovniach.

Rozpočet verejnej správy – strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky štátu. Zostavuje sa každoročne na tri rozpočtové roky. Rozpočtový rok je zhodný s kalendárnym rokom. Rozpočet verejnej správy tvoria štátny rozpočet na príslušný rozpočtový rok a nasledujúce dva roky a súhrn rozpočtov ostatných subjektov verejnej správy vrátane príjmov a výdavkov súvisiacich s vykonávaním verejného zdravotného poistenia v súlade s jednotnou metodikou platnou pre Európsku úniu na príslušný rozpočtový rok a nasledujúce dva roky (§ 4 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy).

Štátny rozpočet – základná súčasť rozpočtu verejnej správy, ktorou sa zabezpečuje financovanie hlavných funkcií štátu v príslušnom rozpočtovom roku. Štátny rozpočet na príslušný rozpočtový rok obsahuje rozpočtované príjmy, rozpočtované výdavky a finančné operácie so štátnymi finančnými aktívami a iné operácie, ktoré ovplyvňujú stav štátnych finančných aktív alebo štátnych finančných pasív (§ 6 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy).

Superdividenda – metodika ESA, na rozdiel od podnikového účtovníctva, rozoznáva dividendy a superdividendy. Superdividendy sú dividendy, ktoré sú vysoké z pohľadu poslednej (nedávnej) výšky úrovne dividend a ziskov. Logika členenia je tá, že pokiaľ dividendy rozdeľujú príjem z majetku, superdividendy rozdeľujú čisté bohatstvo podniku, keď znižujú vlastné zdroje podniku (vlastné imanie), predstavujú teda výber kapitálu (capital withdrawal). Inak povedané, dividendy prináležia bežnému zisku (operating profit), ktorý pochádza zo štandardných hlavných činností podniku (core business operations) a superdividendy prináležia iným (špeciálnym) výnosom. Na určenie výšky superdividend sa používa tzv. superdividendový test.

2. kapitola: Hospodárenie verejnej správy - požiadavky ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti

Benchmarková revízia – pravidelná revízia štatistických údajov zo strany členských štátov EÚ na základe legislatívy Európskeho štatistického úradu, manuálu pre deficit a dlh verejnej správy a príručky pre aplikáciu revízie. Za revíziu sa považuje každá zmena štatistickej hodnoty ukazovateľov uložených v príslušných databázach a verejne publikovaných štatistických údajov. Dôvodom revízií, najmä benchmarkových (porovnávajúcich) sú napr. zmeny v legislatíve, úpravy metodických definícií a postupov na základe nových poznatkov a analýz, implementácia nových štatisticko-matematických metód. V rámci benchmarkovej revízie sa vykonáva aj tzv. rutinná revízia, ktorá spočíva najmä v oprave údajov na základe lepšej dostupnosti údajov, oprave vzorcov, revízií číselníkov a klasifikácií.

Bilancia rozpočtu verejnej správy – alebo bilancia príjmov a výdavkov rozpočtu verejnej správy poskytuje analytický pohľad na vývoj hlavných príjmových a výdavkových položiek verejnej správy ako celku za daný rok. Bilancia je konsolidovaná, teda sú vylúčené transakcie medzi jednotlivými subjektmi verejnej správy. Štruktúra prezentovanej bilancie v tomto dokumente pozostáva z kombinácie klasifikácie kódov ESA 2010 a rozpočtovej klasifikácie.

Saldo rozpočtu verejnej správy – môže mať charakter schodku alebo prebytku. Schodok je záporný rozdiel medzi celkovými príjmami a celkovými výdavkami verejnej správy. Prebytok je kladný rozdiel medzi celkovými príjmami a celkovými výdavkami verejnej správy. V metodike národných účtov sa saldo verejnej správy nazýva „čisté pôžičky poskytnuté/prijaté“. Ich výška predstavuje sumu, ktorú verejná správa môže poskytnúť alebo prijať ako pôžičku na financovanie svojich nefinančných operácií.

Štrukturálne saldo – saldo rozpočtu verejnej správy upravené o vplyv hospodárskeho cyklu a jednorazové a dočasné vplyvy. Referenčná hodnota medziročnej zmeny štrukturálneho salda sa používa na hodnotenie charakteru fiškálnej politiky, či je expanzívna (medziročné zvyšovanie / znižovanie štrukturálneho schodku / prebytku) alebo reštriktívna (medziročné znižovanie / zvyšovanie štrukturálneho schodku / prebytku).

Jednorazové vplyvy – všeobecne definované ako príjem alebo výdavok, ktorý nemá trvalý alebo opakujúci sa charakter a má časovo obmedzený vplyv na saldo verejnej správy. Úprava salda verejnej správy o takéto vplyvy umožňuje analyticky vhodnejšie posúdenie jeho vývoja v čase.

Dlh verejnej správy hrubý – alebo hrubý maastrichtský dlh verejnej správy, predstavuje konsolidovaný súčet všetkých záväzkov sektora verejnej správy v nominálnej (menovitej) hodnote, ktoré vznikli na základe prijatých vkladov, emitovaných cenných papierov (bez akcií) a prijatých pôžičiek (bez záväzkov z nesplatených úrokov). Súčasťou prijatých pôžičiek sú aj imputované pôžičky, ktoré sa rovnajú hodnote majetku nadobudnutého prostredníctvom finančného lízingu. Dlh je konsolidovaný, teda sú vylúčené všetky záväzky a recipročné pohľadávky jednotiek patriacich do sektora VS. (Príručka vládneho deficitu a dlhu, vydanie 2019)

Dlh verejnej správy čistý – alebo čistý maastrichtský dlh verejnej správy, predstavuje rozdiel medzi hrubým maastrichtským dlhom a súčtom zlata a SDR, hotovosti, cenných papierov v trhovej hodnote (okrem akcií) a kótovaných akcií v trhovej hodnote. Čistý dlh vyjadruje schopnosť verejnej správy splatiť svoj maastrichtský dlh na základe speňaženia svojich najlikvidnejších finančných aktív. (Code of Conduct - Specifications on the implementation of the Stability and Growth Pact and Guidelines on the format and content of Stability and Convergence Programmes)

Európske fiškálne pravidlá – vznikli z potreby dodržiavania fiškálnej disciplíny v rámci Hospodárskej a menovej únie (eurozóny) kvôli zachovaniu stability spoločnej meny euro. Predstavujú súbor pravidiel numerických, procesných ale aj pravidiel transparentnosti o zverejňovaní údajov o hospodárení štátu. Pravidlá sú zakotvené v právnych predpisoch EÚ (Zmluva o fungovaní Európskej únie, nariadenia, smernica) ale ich súčasťou je aj medzinárodná zmluva. Predchodcom fiškálnych pravidiel EÚ boli tzv. maastrichtské kritériá, ktoré stanovili podmienky pre členstvo v eurozóne v podobe referenčnej hodnoty pre deficit (3 % HDP) a dlh verejnej správy (60 % HDP). Kvôli potrebe

udržiavať fiškálnu disciplínu aj po vstupe do eurozóny bol v roku 1997 schválený Pakt stability a rastu (Stability and Growth Pact – SGP), ktorý obsahuje aj sankcie, ak deficit krajiny prekročí 3 % HDP. V dôsledku ekonomickej a finančnej krízy bol SGP v roku 2011 druhý krát revidovaný (prvý krát v roku 2005) a boli prijaté ďalšie štyri nariadenia s cieľom sprísnenia pravidiel fiškálneho dohľadu a rozšírenia dohľadu aj na makroekonomickú oblasť. Tzv. Six-pack priniesol predovšetkým sprísnenie sankcií, keď krajina môže byť penalizovaná za nedodržiavanie fiškálnych pravidiel až do výšky 0,5 % HDP, väčšiu orientáciu na pravidlo verejného dlhu (jeho nedodržiavanie bolo dovtedy prakticky ignorované) a povinnosť konsolidovať verejný rozpočet aj po znížení deficitu pod 3 % HDP tempom znižovania štrukturálneho salda minimálne o 0,5% HDP až po dosiahnutie strednodobého cieľa (medium-term objective – MTO). Medzinárodná zmluva, ktorá bola podpísaná 25 členskými krajinami Európskej únie (všetky s výnimkou Česka a Veľkej Británie) v roku 2012, stanovila povinnosť zaviesť pravidlo o vyrovnanom štrukturálnom salde verejnej správy do národnej legislatívy (tzv. Fiscal compact). Naposledy v roku 2013 boli schválené dve nariadenia, ktoré ďalej sprísňujú a prehlbujú fiškálny dohľad v krajinách eurozóny (tzv. Two-pack). Podľa nich musia krajiny eurozóny napríklad každoročne do 15. októbra predkladať Európskej komisii na posúdenie návrh rozpočtového plánu na nasledujúci rok.

Stratégia riadenia štátneho dlhu – ďalej len stratégia, je strategický dokument, ktorý stanovuje základné rámce a smerovanie politiky riadenia štátneho dlhu. Stratégia formuluje vrcholové kvantitatívne ukazovatele a parametre štátneho dlhu a stanovuje tiež ciele, ktoré by mali prispieť ku kvalitatívnemu zlepšeniu riadenia dlhu. Dokument ďalej popisuje vývoj a štruktúru štátneho dlhu SR, makroekonomické a fiškálne východiská a riziká dlhového portfólia. Od stratégie sú odvodené jednotlivé predpisy upravujúce pravidlá pre riadenie rizík štátneho dlhu, limity pozícií štátu a systém kontroly. Podľa Ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti je stratégia súčasťou Rozpočtu verejnej správy SR a vyhodnotenie plnenia cieľov stratégie je súčasťou Súhrnnej výročnej správy SR.

3. kapitola: Čisté bohatstvo

Čisté bohatstvo – súčet vlastného imania subjektov verejnej správy, vlastného imania Národnej banky Slovenska, vlastného imania podnikov štátnej správy a podnikov územnej samosprávy, upravený o implicitné záväzky a podmienené záväzky, iné aktíva a iné pasíva. (Čl. 2 písm. e) ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti)

Vlastné imanie – vlastný zdroj krytia majetku, vyjadruje nárok na majetok podniku po odpočítaní všetkých jeho účtovných dlhov. Vlastné imanie predstavuje v súvahe rozdiel medzi hodnotou majetku (aktív) a hodnotou záväzkov v širšom zmysle. Podľa slovenskej právnej úpravy pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva vlastné imanie tvorí: základné imanie, kapitálové fondy, fondy zo zisku, oceňovacie rozdiely z precenenia, výsledok hospodárenia minulých rokov a výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení.

Verejný sektor – pre potreby súhrnnej správy definovaný ako sektor, za ktorý sa vyčísľuje čisté bohatstvo. Okrem verejnej správy podľa metodiky ESA 2010 zahŕňa podniky štátnej správy, podniky územnej samosprávy a NBS.

Podniky verejnej správy – súhrnné pomenovanie používané v tomto dokumente pre podniky štátnej správy a podniky územnej samosprávy, ktoré sú definované legislatívou. Keďže podniky štátnej správy a samosprávy sú definované pre potreby výpočtu čistého bohatstva, do ktorého vchádzajú len podniky s majetkovou účasťou štátu v minimálnej výške 20 %, tento pojem môže byť použitý aj širšie, teda na všetky podniky bez obmedzenia majetkovej účasti štátu.

Podnik štátnej správy – štátny podnik, obchodná spoločnosť s majetkovou účasťou štátu v minimálnej výške 20 % jej základného imania a právnická osoba zriadená zákonom, v ktorej má štát kvalifikovanú účasť; kvalifikovanou účasťou sa na účely tohto zákona rozumie priamy alebo nepriamy podiel predstavujúci aspoň 20 % na základnom imaní právnickej osoby alebo hlasovacích právach v právnickej osobe alebo možnosť uplatňovania vplyvu na riadení právnickej osoby, ktorý je porovnateľný s vplyvom zodpovedajúcim tomuto podielu; nepriamym podielom sa na účely tohto zákona rozumie podiel držaný sprostredkovane prostredníctvom právnických osôb, v ktorých má

držiteľ nepriameho podielu kvalifikovaných účastí (Čl. 2 písm. f) ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti).

Podnik územnej samosprávy – obchodná spoločnosť s majetkovou účasťou územnej samosprávy v minimálnej výške 20 % jej základného imania (Čl. 2 písm. g) ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti)

Implicitné záväzky – rozdiel medzi očakávanými budúcimi výdavkami subjektov verejnej správy a očakávanými budúcimi príjmami subjektov verejnej správy, ktoré vyplývajú z finančných dôsledkov spôsobených budúcim uplatňovaním práv a povinností ustanovených právnym poriadkom Slovenskej republiky, ak tieto nie sú súčasťou dlhu verejnej správy (Čl. 2 písm. h) ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti). Najznámejším príkladom sú starobné dôchodky z priebežného piliera dôchodkového systému.

Podmienené záväzky – iné pasíva účtovnej jednotky, ktorá ich vykazuje v poznámkach ako súčasti individuálnej účtovnej závierky (zákon o účtovníctve). Nejde teda o záväzok, ktorý je vykázaný na súvahových položkách pasív, pretože nie je splnená podmienka na ich zaúčtovanie - výška záväzku sa nedá spoľahlivo oceniť, obdobie, ku ktorému sa povinnosť viaže nie je určené, úbytok ekonomických úžitkov v budúcnosti nie je istý. Ako iné pasíva sa vykazuje:

1. možná povinnosť, ktorá vznikla ako dôsledok minulej udalosti a ktorej existencia závisí od toho, či nastane alebo nenastane jedna alebo viac neistých udalostí v budúcnosti, ktorých vznik nezávisí od účtovnej jednotky, alebo
2. povinnosť, ktorá vznikla ako dôsledok minulej udalosti, ale ktorá sa nevykazuje v súvahe, pretože nie je pravdepodobné, že na splnenie tejto povinnosti bude potrebný úbytok ekonomických úžitkov, alebo výška tejto povinnosti sa nedá spoľahlivo oceniť.

PPP projekt – forma spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom s cieľom financovania výstavby, rekonštrukcie, prevádzky a údržby infraštruktúry a poskytovania verejných služieb prostredníctvom tejto infraštruktúry. V rámci PPP projektov sú subjekty verejného sektora partnerom a zákazníkom súkromného sektora, od ktorého nakupujú služby. Súkromný partner v zásade financuje výstavbu a prevádzkuje dielo a ako protihodnota je mu umožnené poskytovať služby spojené s týmto dielom za platby od jeho používateľov alebo od verejného partnera. Dôležitou charakteristikou PPP je rozdelenie rizík spojených s výstavbou a prevádzkou diela medzi súkromným a verejným partnerom a dlhodobosť zmluvných vzťahov medzi súkromným a verejným partnerom.

Centrálny konsolidačný systém – systém zberu, spracovania, analyzovania, konsolidovania a prezentovania údajov z účtovníctva od účtovných jednotiek súhrnného celku. Súčasťou Centrálného konsolidačného systému je spracovanie údajov z finančných výkazov a konsolidačného balíka.